

የኢትዮጵያ ታሪክ

ኑብያ

(ናፓታ - መርዌ)

ከተክለ ጸድቅ መኩሪያ ።

፩ኛ መጽሐፍ

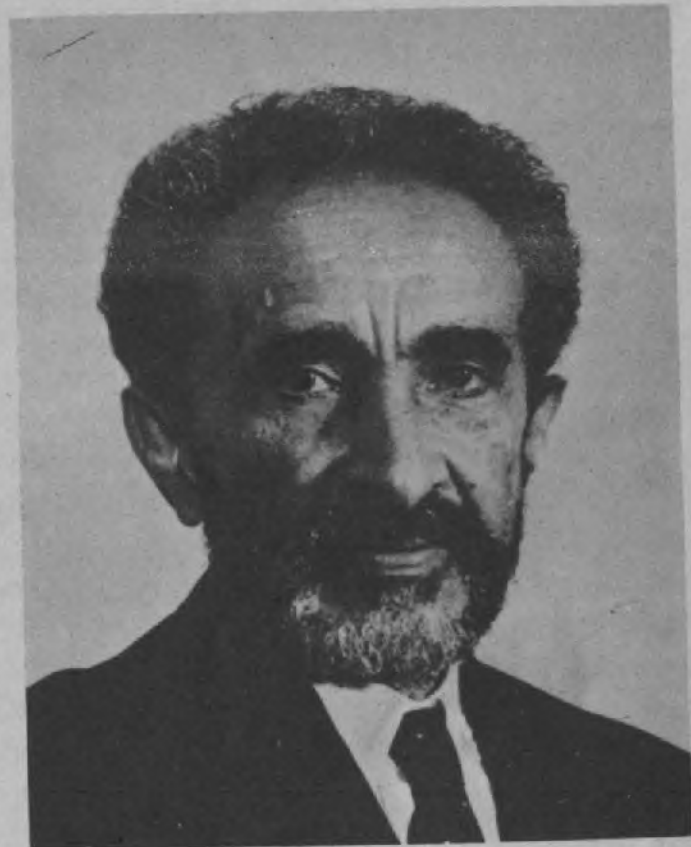
አዲስ አበባ የካቲት ፩ ቀን ሺ፱፻፷፩ ዓ.ም ።

ያለደራሲው ፡ ፈቃድ ፡ በሙሉም ፡ በከፊልም ፡ መተርጎምም ፡ ማተምም ፡
ከልክል ፡ ነው ።

All rights reserved

ዜጅ ፡ ተሻሻሎ ፡ የታተመ ።

በብርሃንና ፡ ሰላም ፡ ቀ ፡ ኃ ፡ ሥ ፡ ማተሚያ ፡ ቤት ፡ ታተመ ።

ገርማዊ ፡ ቀዳማዊ ፡ ኃይለ ፡ ሥላሴ ፡
ንጉሠ ፡ ነገሥት ፡ ዘኢትዮጵያ ።

ማ ው ጫ ።

ምዕራፍ

አርእስት :

ገጽ

፩ኛ : ክፍል ።

፩	የኢትዮጵያ : ልዩ : ልዩ : የነገድ : ስም : - - - -	፩-፲፩
፪	የቀድሞው : የኢትዮጵያ : ጽሑፍ : ሀኔታ : - -	፲፩-፲፯
፫	ባገራችን : ጽሑፍ : የሚገኘው : የነገደ : ካምና : የነገደ : የቅጣን : አመሠራረት - የነገሥታቱ : የተለመደ : ዝርዝር- በውጭ : አገር : ጽሑፍ : ውስጥ : የሚገኘው : የኢትዮጵያ : ልዩ : ልዩ : ነገድና : ልማድ : - - - - - ።	፲፯-፴፯
፬	በሰላም : ጊዜ : ንግድ- በጦርነት : ጊዜ : ሲዋጉ ንጉሥና : አንድ : አንድ : ያገር : ልማድ : -ሃይ ማኖት-ጋብቻ ። - - - - -	፴፯-፵፫
፭	ከግብፅና : ከኢትዮጵያ : በሥልጣኔ : ማን : ይቀድማል ? - - - - -	፵፫-፵፰
፮	የግብፅ : መንግሥት : አመሠራረትና : አምልኮ	፵፰-፷፰
፯	፩ኛ : የግብፅ : ፊደል : - - - - -	፷፰-፸፯
፰	ዓባይና : የቀድሞ : ኢትዮጵያ-የግብፅ : ገዥ ነት : በኢትዮጵያ:ላይ-ቱትሞሲስ : ፫ኛ : ራም ሲስ : ፪ኛ : - - - - -	፸፯-፩፻፲
፱	ባገራችን : የተለመደው : የነገሥታት : ዝር ዝርና : የዶክተር:ራይዝነር:ዝርዝር : ልዩነት: ከንግሥተ : ሳባ : እስከ: ባዚን: ያሉት : - - -	፩፻፲ - ፩፻፰
፲	ከፒያንኪ : ፪ኛ : በፊት:የነበሩት : ነገሥታት	፩፻፰-፩፻፲፫
፲፩	የኢትዮጵያውያን : ገዥነት : በግብፅ : ላይ : ፒያንኪ : ሚሪአሙን:በተፍነክታ: ላይ : ያገ ኘው : ድል : አድራጊነት : - - - - -	፩፻፲፫-፩፻፴፯

ምዕራፍ

አርእስት :

ገጽ

፲፪ የሻባካ: (ሰባቆን :) ዘመነ:መንግሥት ። የሻባ ካና : የቦኮንራፍ:(በቦኮሪስ :) ጦርነት- አፍ - አውጥቶ: የተናገረው: በግ-የጣያቱ: ኮርማ : በሬ : ከተራ: ኮርማ: ጋር: ተዋግቶ: እንደተሸነፈ: ----- ፩፻፴፯-፩፻፵፭

፲፫ የሻባቶካ : (ሰቢኮስ :) ዘመነ : መንግሥት ። ታርሐቃና : ሕዝቅያስ : ባንድ : ወገን : ሆነው : ከአሶፋ : ንጉሥ:ከሰናክሬም : ጋር : ያደረጉት : የጦር : ሠልፍ : ----- ፩፻፵፭-፩፻፶፪

፲፬ የታርሐቃ:ዘመነ:መንግሥት። የሚቀጥለው : የአሜኒራቲስ : (ሕንደኬ:) ሥልጣን-የታርሐቃና : የአጣርሐዶንን : ጦርነት : ሁለቱ : ለየግላቸው : ያሠሩት : ሐውልት-የታርሐቃ : ፍጻሜ ----- ፩፻፶፪-፩፻፷፬

፲፭ ታኑታሙን ። ----- ፩፻፷፬-፩፻፸፬

፲፮ በግብፅ : የኢትዮጵያ:ግዛት: ፍጻሜ- የኢትዮጵያ : የግዛት : ዘመን ። ----- ፩፻፸፬-፩፻፸፬

፲፯ የመዝሙርያው : የባቢሎን : መንግሥትና : ንጉሡ : ሐሙራቢ : የጎረቤቱ : የአሶር : መንግሥት : መነሣት ። ----- ፩፻፸፬-፩፻፹፱

፲፰ የግብፆችና:የአሶራውያን : ልዩነት- የአሶራውያን : ጭካኔ : ----- ፩፻፹፱-፩፻፹፯

፲፱ ሁለተኛው: የባቢሎን:መንግሥት:አነሣሥና: ሲአክሳር:የሜዶን:ንጉሥ:የባቢሎን : ንጉሥ: ናቡከደነጾርና : የእስራኤል : ምርኮ : ----- ፩፻፹፯-፩፻፺፪

፳ የአሶርና : የባቢሎን : የከለዳውያን: ሬደልና : ጽሑፍ-አንዳንድ : ልማድና:ሃይማኖታቸው : ፩፻፺፪-፪፻

ምዕራፍ

አርእስት :

ገጽ

፳፩ በናፓታና : በመርዌ : የኢትዮጵያ : ሁናቱ : ካምቢዝ : የፋርስ : ንጉሥ : ናስቶሴኔን : የኢትዮጵያ : (ናፓታ :) ንጉሥ - አርአንዲዝና : ሔዳስፕ : (ሐድ- አስ- ኤው) ----- ፪፻ - ፪፻፲፬

፳፪ ግሪኮች : ----- ፪፻፲፬- ፪፻፲፰

፳፫ የግሪኮች : አማልክት : ----- ፪፻፲፰-፪፻፳፬

፳፬ የሆሚር : ድርሰቶች - የአማልክቱ : የዘር : ግንዶች : ----- ፪፻፳፬-፪፻፴፬

፳፭ አከራካሪዋ : ፍሬና : የትሮያ : ጦርነት : --- ፪፻፴፬-፪፻፴፬

፳፮ የመቄዶንያ : መንግሥትና : ንጉሡ : ሬልጶስ : የትልቁ : እስክንድር : አነሣሥ : --- ፪፻፴፱-፪፻፵፫

፳፯ ትልቁ : እስክንድርና : ዳርዮስ : በአርቤላ : (አሶር) ያደረጉት : ጦርነትና : የዳርዮስ : አሟሟት - የፋርሶችና : የመቄዶናውያን : መቀናናት : የወዳጁ : የክሊቶስ : አሟሟት - የእስክንድር : ምጥትና : ፍጻሜ : ----- ፪፻፵፫-፪፻፶፩

፳፰ እስክንድርና : ዴዎጋን- ከትልቁ : እስክንድር ሞት : በኋላ : ግዛቱን : የተካፈሉት : አለቆች: ፪፻፶፩-፪፻፶፱

፳፱ የመርዌ : ንግሥት : የሕንደኬና : የትልቁ : እስክንድር : የጋብቻ : ዓይነት : - የመርዌ : ኢትዮጵያውያንና : የነፕቶሎሜ : (በጥሊሞስ :) ግንኙነት ። ----- ፪፻፶፱-፪፻፷፯

፴ የኑብያው : የኢትዮጵያና : የአክሱም : ቤተ : መንግሥት : ግንኙነትና : ልዩነት ። ----- ፪፻፷፯-፪፻፸፫

የኢትዮጵያ ፡ መንግሥት ፡ የነገነት ፡ ዘመን ፡ ረዥም ፡ እንደመሆኑ ፡
 መጠን ፡ በዚህ ፡ ረዥም ፡ ዘመን ፡ ውስጥ ፡ ግንባታ ፡ ላይ ፡ የውስጥ ፡
 መርኅትም ፡ የአስተዳደርና ፡ የላኝነት ፡ የግንደና ፡ የሸተጥ ፡ መለጥ
 ወጥ ፡ ከውጭ ፡ መንግሥታት ፡ ጋር ፡ የገንገነት ፡ ጉዳይ ፡ መፈ
 ጸሙ ፡ ሳይቀር ፡ በድንጋይም ፡ በብራናም ፡ ላይ ፡ ወፍር ፡ የምናገኘው ፡
 እስካሁን ፡ የምናውቀው ፡ የታሪክ ፡ ጽሑፍ ፡ እነስተኛ ፡ ነው ፡ የየ
 ዘመኑን ፡ ታሪክ ፡ እግር ፡ በእግር ፡ እየተከተለ ፡ እስከገደብ ፡ ያከታተ
 ሰው ፡ ካለመኖሩ ፡ የተነጣ ፡ ሙሉ ፡ የኢትዮጵያን ፡ ታሪክ ፡ በግግ
 ሃት ፡ በግሰረዳትና ፡ በመረዳት ፡ ጸሐፊዎች ፡ እንግቢያ ፡ ሁሉ ፡ በዚህ ፡
 ረገድ ፡ ችግረኛ ፡ መሆኑ ፡ የታወቀ ፡ ነው ፡ በበቀድሞው ፡ የኢትዮ
 ጵያ ፡ ታሪክ ፡ እጻር ፡ ቆመን ፡ መመልከት ፡ ወይም ፡ አንድ ፡ ጸሐፊ ፡
 ያዘጋጀውን ፡ እነስተኛ ፡ ጽሑፍ ፡ ለይተን ፡ ግንባብና ፡ መተረክ ፡
 ሳይሆን ፡ እውስጥ ፡ ገብተን ፡ የረዥሙን ፡ ዘመን ፡ ታሪክ ፡ በድንጋ
 ይና ፡ በብራና ፡ ከተጻፈው ፡ ላይ ፡ በግዳረስ ፡ የረለገን ፡ እንደሆነ ፡
 ምን ፡ ያህል ፡ ተበታትኖም ፡ ተወላስቦም ፡ እንደሚገኝ ፡ መረዳታ
 ችን ፡ አይቀርም ።

ካይ ፡ ግምድ ፡ ጽኑን ፡ ዘመን ፡ መንግሥት ፡ (ጊደደደ—ጊደደደ
 ን ፡ ም ፡ ወዲህ ፡ ምላ ፡ ከጉደል ፡ የነገሥታቱ ፡ ዜና ፡ መዋዕል ፡ በግ
 ዕዝ ፡ ጽንጽ ፡ እተጻፈበት ፡ ውስጥ ፡ ያገሪቱ ፡ ታሪክ ፡ ባሜጥሩ ፡ እየ
 ተወላ ፡ ከግለፍ ፡ በቀር ፡ እንደሌሎቹ ፡ መንግሥታት ፡ ታሪክ ፡ በእ
 ግርኛ ፡ እንኳ ፡ ቢቀር ፡ በዚያው ፡ በዘመኑ ፡ በሚጻፍበት ፡ በግዕዝ ፡
 ጽንጽ ፡ አጥጋቢ ፡ ታሪክ ፡ አይገኝም ። ከነገሥታቱ ፡ ዜና ፡ መዋዕል ፡
 ውስጥ ፡ ያንዱ ፡ ንጉሥ ፡ የተገኘ ፡ እንደሆነ ፡ የሌላው ፡ ይጠፋል ፡
 ወይም ፡ የተገኘው ፡ ላንድ ፡ ምዕራፍ ፡ የሚበቃ ፡ ሐተታ ፡ ለመስ
 ጠት ፡ የግያበችል ፡ ይሆናል ። የዚህም ፡ ሁሉ ፡ ምክንያት ፡ የፈተ
 ኛው ፡ በየዲትና ፡ የጸላኛው ፡ በግራኝ ፡ አሁመድ ፡ እነግሥና ፡ እጥፊ
 ነት ፡ ቢመካኝ ፡ ከግራኝ ፡ ወዲህ ፡ ያለውም ፡ በጉንደር ፡ የነበሩት ፡
 ነገሥታት ፡ ታሪክ ፡ ያንዳንዶቹ ፡ ሙሉና ፡ ዝርዝር ፡ ታሪክ ፡ ይጉድ
 ላላል ።

ከዚያ፡ የበለጠ፡ ደግሞ፡ ያገራቱና፡ የመንግሥቱ፡ ታሪክ፡ የፖ
ለቲካውና፡ የኢኮኖሚው፡ ሁኔታ፡ የሚታወቀው፡ በልክ፡ ነው።
እንደዘመኑ፡ ለግድ፡ የዚህ፡ ክፍል፡ ኃላፊዎች፡ በየዘመኑ፡ ያሉት፡
ጸሐፊት፡ ትእዛዛት፡ ናቸው። የነርሱም፡ የጸሐፊነት፡ አቅማቸው፡
በዚሁ፡ በጠባቡና፡ የንጉሥን፡ ዜና፡ መዋዕል፡ በመጻፍ፡ ብቻ፡
የተወሰነ፡ ስለሆነ፡ ወይም፡ ከዚህ፡ አልፎ፡ በሰፊው፡ መጻፍ፡
እያሰቡ፡ ያን፡ ጊዜ፡ በራሳቸው፡ ስሜት፡ አደራጅተው፡ ለመጻፍ፡
ነገነትም፡ የገንዘብ፡ አቅማቸውም፡ አደራጅተው።

የሆነ፡ ሆኖ፡ ካዲ፡ ግምድ፡ ጽዮን፡ ወዲህ፡ ያለው፡ በዚህ፡
ዓይነት፡ ሲገኝ፡ ከዚያ፡ በፊት፡ ያለው፡ የአከሱሞችና፡ የዛጉዬዎች፡
ታሪክ፡ ከዚህ፡ የባሰ፡ ነው። ታሪክ፡ ነገሥት፡ በሚባለው፡ መጽ
ሐፍ፡ ውስጥ፡ ከጻፈታንና፡ ከለግዕዳት፡ ከገድልና፡ ድርሳን፡ ጋር፡
ተሰባጥሮ፡ የሚገኘው፡ የነገሥታቱ፡ ታሪክ፡ እርስ፡ በርሱ፡ ከ
ሊያየቱ፡ በቀር፡ ዛሬ፡ ከልዩ፡ ልዩ፡ ሐውልት፡ ከሳባውና፡ ከግሪኩ፡
ከግዕዙም፡ ላይ፡ ወደአግርኛ፡ የተተረጎሙ፡ እንደሆነ፡ የዚህ፡
ትርጉም፡ እስካሁን፡ ሲነበብና፡ ሲታመንበት፡ የኖረውን፡ የዚያኛ
ውን፡ ጽሑፍ፡ ሲሸረው፡ ስሙንም፡ በሌላ፡ ዓይነት፡ ሲጠራው፡
እናገኛለን፡ ለምሳሌ፡ ያህል፡ ታሪክ፡ ነገሥቱ፡ አብርሃ፡ ያለውን፡
የሐውልቱ፡ ጽሑፍ፡ አዛና፡ ሲለው፡ ታሪክ፡ ነገሥቱ፡ አሪታዊ፡
ያደረገውን፡ ንጉሥ፡ ሐውልቱ፡ አረግጧል፡ ሲያደርገው፡ ይገኛል።
ነገር፡ ግን፡ እንደዚህ፡ የተለያዩበትን፡ ምክንያት፡ አዋናው፡ መጽ
ሐፍ፡ ውስጥ፡ ስንገባ፡ እናገኘዋለንና፡ አሁን፡ በዚህ፡ ስሙት ድሙ፡
ሳይ፡ መዘርዘር፡ አስረላጊ፡ አይደለም።

በዚህ፡ ዓይነት፡ የሚገኘውን፡ ያገራችንን፡ ታሪክ፡ እንደዚህ፡
እንዳለ፡ ያንባቢን፡ አሳብ፡ እያባዘነ፡ ኑሮውን፡ እንዲቀጥል፡ ለን
ተወው፡ አይገባም። ሲዛመድ፡ የሚችለውን፡ ጠበኛ፡ ታሪክ፡ ግዛ
መድ፡ የተዘባረቀውን፡ መልክ፡ ሰጥቶ፡ ግክታተል፡ ሊታረት፡
የግድችለውንም፡ አስታራቲ፡ ግስረጃ፡ እስኪገኝ፡ ድረስ፡ በግልጽ፡
ለየብቻ፡ አስቀምጦ፡ ፍርዱን፡ ለአንባቢ፡ መተው፡ የሚቻለበትን፡
ዘዴ፡ መረጣግ፡ የንባብና፡ የጽሕፈት፡ የመተረክም፡ ለግድ፡ አለኝ።

ለሚለው፡ ሁሉ፡ ግዴታውም፡ ባይሆን፡ ተግባሩ፡ ነው። ያንገንድ፡
አገሮችም፡ ታሪክ፡ በዚህ፡ ዓይነት፡ ሲኖር፡ በተቻለ፡ መጠን፡ ሲተ
ካከልና፡ ለደራጅ፡ የቻለው፡ በየዘመኑ፡ በተነሡት፡ ጸሐፊዎች፡
ትጋት፡ ነው። ባገራችንም፡ በዚህ፡ ጉዳይ፡ እነአቶ፡ አዕሜ፡ እን
አስታ፡ ታዩ፡ እነብሳቲን፡ ጌታ፡ ጎሩይ፡ የደከሙ፡ መሆናቸውን፡
ሳናስታውስ፡ አስታውሰንም፡ ሳናመሰግናቸው፡ ግለፍ፡ አይገባ
ንም።

እላይ፡ ከፍ፡ ብሉ፡ በአመለካከት፡ ምክንያቶች፡ አገር
ግራም፡ ውስጥ፡ ገብቶ፡ ትምህርት፡ ሊሰጥበት፡ የሚችል፡ በአግ
ርኛም፡ በግዕዝም፡ የታተመ፡ መደዳውን፡ የተጻፈ፡ ደንበኛ፡ የኢ
ትዩኦያ፡ ታሪክ፡ ካለመኖሩ፡ የተነሣ፡ ከውጭ፡ አገር፡ ተቀጥረው፡
የመጡት፡ መምህራን፡ በውጭ፡ አገር፡ መጽሐፍና፡ በየግል፡ ጸን
ዳቸው፡ የኢትዮጵያ፡ ታሪካችንን፡ ለመጣቶቻችን፡ ግስተግራቸ
ውን፡ በትምህርት፡ ሚኒስቴር፡ ውስጥ፡ በምሥራብት፡ ጊዜ፡ ተረ
ዳሁ፡ ከሌላው፡ ለንደርስበት፡ ካልቻልንው፡ ዕውቀትና፡ ጥበብ፡
አልፈው፡ ፈደልም፡ ወረቀትም፡ ብርዕም፡ ዕውቀትም፡ ሳናጣ፡
የገዛ፡ ታሪካችንን፡ ፈረንጆች፡ በመጽሐፋቸውና፡ በጸንዳቸው፡
መጣቶቻችንን፡ ግስተግራቸው፡ ምን፡ ያህል፡ የውርደት፡ ስሜት፡
እንደሚሰጥ፡ ሳንባቢ፡ መግለጽ፡ የሚያስፈልግ፡ አይመስልኝም።

ይህ፡ ሁኔታ፡ ስለአሳዘነኝ፡ ባንሰው፡ ዕውቀቱ፡ በልጅነት፡
አስተያየቱ፡ መንግሥታችን፡ በተመለሰበትና፡ አገርን፡ የግገል
ገል፡ አምርት፡ በሚያጣድፍበት፡ በጂዞግራፊ፡ ግ፡ ም፡ ከደንበ
ኛው፡ ሥራዩ፡ ውጭ፡ የዚያን፡ ጊዜው፡ የመረዳት፡ አቅሜ፡ በፈቀ
ደልኝ፡ መጠን፡ ካዲ፡ ቴዎድሮስ፡ እስከ፡ ቀዳማዊ፡ ኃይለ፡ ሥላሴ፡
የሚባለውን፡ ጽፈ፡ አሳተምሁ። ይኸውም፡ መጽሐፍ፡ እንደ፡ መጻ
ሕፍት፡ ሁሉ፡ ካንገንድ፡ ሰዎች፡ ዘንድ፡ የነቀፋ፡ ጠጠር፡ ቢወ
ረወርስበትም፡ በጠቅላላው፡ ሕዝብንም፡ ትምህርት፡ ቢቀችንም፡
መጥቀሙ፡ አይካድም። የዚሁም፡ ግስረጃ፡ ክርሱ፡ የተሻለ፡ እስ
ኪገኝ፡ ድረስ፡ ከትምህርት፡ መስሜ፡ ፕሮግራም፡ ውስጥ፡ ተመ
ድስ፡ ባሁኑ፡ ሰዓት፡ ዘ፡ ጊዜ፡ እየተደጋገመ፡ መታተሙ፡ ነው።

ይህን ፡ የሥራ ሥራ ሥራ ፡ ጠቅላይ ፡ ሆስፒታል ፡ ስራ ፡
 ስለገባቶች ፡ ከትምህርት ፡ ሚኒስቴር ፡ እንዳለሁ ፡ ያጋመሱትን ፡
 ወደ ፡ ምድር ፡ ባቡር ፡ ሙሉ ማጠራጠር ፡ ጽሑፍ ፡ ቤት ፡ ከተዛ
 ወርሁ ፡ ወዲህ ፡ ከአገር ፡ ልብን ፡ ድንገል ፡ ገምር ፡ እስከ ፡ አገር ፡
 ተያይዞ ፡ ዘመን ፡ ያለውን ፡ ታሪክ ፡ አዘጋጅቼ ፡ ለግሳተም ፡
 ቻሌሁ ፡ በዚሁ ፡ ሙሉ ፡ በጠቅላይ ፡ ላይ ፡ በገጽ ፡ ፲፭ ፡ እንዳመ
 ለከትሁት ፡ ካገኘ ፡ ልብን ፡ ድንገል ፡ ወዲህ ፡ ያለውን ፡ ጽሑፍ ፡ ካሳተ
 ምሁ ፡ በኋላ ፡ በአሳቤ ፡ የተተካው ፡ ከሥር ፡ ማግሥታችን ፡ ከተ
 መሠረተበት ፡ ጊዜ ፡ ገምር ፡ እስከ ፡ አገር ፡ ልብን ፡ ድንገል ፡ ድረስ ፡
 ያለውን ፡ ለግሳተም ፡ ስራ ፡ ነው ፡ ስለዚህ ፡ ለዚሁ ፡ የሚጠቅ
 ሙኝን ፡ ከአንዳንድ ፡ ሙሉ ፡ ላይ ፡ እየሰተምሁ ፡ ጽሑፍ ፡
 ሙሉ ፡ ሆኖ ፡ ሆላት ፡ ሙተ ፡ ገጽ ፡ ገደም ፡ የሚሆን ፡ የአጅ ፡
 ጽሑፍ ፡ እንዳዘጋጀሁ ፡ ወደ ፡ ፓሪስ ፡ ለሥራ ፡ ታዘዝ ፡ ሄድሁ ፡
 በፓሪስ ፡ ለምሳሌ ፡ የተመደበላችን ፡ የጸሐፊነት ፡ ሥራ ፡ እየሠ
 ራው ፡ የታሪኩን ፡ ገጽ ፡ በድርብ ፡ ለመተግበር ፡ ጥክሬ ፡ ነገር ፡
 ላሉ ፡ ገን ፡ ምን ፡ የመተግበር ፡ ለምርት ፡ ቢኖረኝ ፡ በአምሳሌ ፡
 ካለው ፡ ከተርታ ፡ የጸሐፊነት ፡ ሥራ ፡ ጋር ፡ ለመተግበር ፡ ጣዕም ፡
 ስላጣሁበት ፡ የታሪኩን ፡ ሥራ ፡ ወደፊት ፡ ለማድረስ ፡ የሚያስፈ
 ላገው ፡ ነፃ ፡ ጊዜ ፡ እንዲፈቀድልኝ ፡ ለግርግጥ ፡ ንጉሠ ፡ ነገሥት ፡
 በደብዳቤ ፡ አመለከትሁ ፡ ግርግጥነታቸው ፡ በተሰማኝ ፡ የጽሑፍ ፡
 ደጋፊነታቸው ፡ የጠየቅሁትን ፡ ጊዜ ፡ ፈቀዱልኝ ፡

ከዚህ ፡ በኋላ ፡ ቀድሞውኑ ፡ ከግውቀውና ፡ ከአዲስ ፡ አበባ ፡
 ይዣቸው ፡ ከሄድሁት ፡ ጽሑፍ ፡ በተር ፡ ፩ ፡ አንድ ፡ ጊዜ ፡ ወደ ፡
 ፓሪስ ፡ ቤተ ፡ ሙሉ ፡ እየተመለሱ ፡ የታሪካችንን ፡ ጽሑ
 ፍና ፡ ግሰረጃ ፡ የተገኘውን ፡ ያህል ፡ እየበበሰሰሁ ፡ ከሥር ፡ ከኑብያ ፡
 ማግሥት ፡ ገምር ፡ እስከ ፡ አገር ፡ ይኩና ፡ አምላክ ፡ ድረስ ፡ ያለ
 ወን ፡ ጽሑፍ ፡ ለግዘጋጀት ፡ በቃሁ ፡ በዚሁ ፡ የፈረንሳይን ፡ ሙን
 ግሥት ፡ የቤተ ፡ ሙሉ ፡ ባለሥልጣናችን ፡ አገልጋዮች ፡ ስለአ
 ቀባባላቸውና ፡ ስለአደረጉልኝ ፡ የዘወትር ፡ አገልግሎት ፡ ምስጋ
 ኔ፤ ፡ ይደረጋቸው ፡

ይህ ፡ ሙሉ ፡ በሥራ ሥራ ፡ ከፍል ፡ የኑብያ ፡ (ናፓታና ፡
 ሙርባ) ፡ በሁለተኛው ፡ ከፍል ፡ የአክሱም ፡ በሦስተኛው ፡ ከፍል ፡
 የዛጉቱ ፡ ሆኖ ፡ ከሦስት ፡ ላይ ፡ ተከፍሎ ፡ እስከ ፡ አገር ፡ ይኩና ፡ አም
 ላክ ፡ ድረስ ፡ (፲፱፻፳፯ ዓ ፡ ም ፡) ያለው ፡ ጥንታዊ ፡ ታሪካችንን ፡ በጌ ፡
 አስተያየትና ፡ አገላለጥ ፡ ተዘጋጅቶ ፡ ይገኝበታል ፡ አሁን ፡ የያዘ
 ነው ፡ ሥልጣኔና ፡ ተገዳ ፡ ምንጭ ፡ ከኑብያ ፡ ይልቅ ፡ አክሱም ፡ መሆ
 ኑን ፡ በኑብያና ፡ በአክሱም ፡ ማግሥት ፡ መካከል ፡ ያለውን ፡
 ልዩነት ፡ በጽሑፍ ፡ ውስጥ ፡ እንረዳለን ፡ ስጊዜው ፡ ገን ፡ ለንባብና ፡
 ለአያያዝ ፡ እንዲመች ፡ ከኑብያ ፡ እስከ ፡ አክሱም ፡ ያለው ፡ ባንድ ፡
 ቅጽ ፡ ቀጥሎ ፡ የአክሱም ፡ የዛጉቱው ፡ በጀኛ ፡ ቅጽ ፡ ተለይቶ ፡
 እንዲታተም ፡ ተደርጓል ፡

መጀም ፡ የኢትዮጵያን ፡ ታሪክ ፡ ስራ ፡ የኢትዮጵያን ፡
 ታሪክ ፡ ግወቅ ፡ ብቻውን ፡ አይበቃም ፡ የቀድሞ ፡ ጽሑፍ ፡ ትእዛ
 ዛት ፡ ከድካማቸው ፡ አንዱ ፡ ይህ ፡ ላይሆን ፡ አይቀርም ፡ ነገር ፡ ገን ፡
 የኑብያን ፡ ለግወቅ ፡ የገብፅን ፡ ታሪክ ፡ ግወቅ ፡ አስፈላጊ ፡ ሲሆን ፡
 የአክሱምን ፡ ታሪክ ፡ ለመረዳት ፡ የግሪክንና ፡ የሮማን ፡ የቀብጥን ፡
 ንያን ፡ (ታናሽ ፡ ርም ፡) እንደዚሁ ፡ የደቡብ ፡ ግሪክን ፡ እገርች ፡
 ታሪክ ፡ በዝርዝር ፡ ባይቻል ፡ በመጠኑ ፡ ግወቅ ፡ ያሻል ፡ በዚህ ፡
 ምክንያት ፡ ታሪኩ ፡ አስገደዶ ፡ እንጂ ፡ ገደን ፡ ለግብዛት ፡ ላይሆን ፡
 ከዚህ ፡ በላይ ፡ የጠቀስላቸውን ፡ እገርች ፡ እንደሙኔና ፡ እንደክ
 ፍሉ ፡ ካገራችን ፡ ታሪኩ ፡ ጋር ፡ ያወራረሱት ፡ አዚያው ፡ እየታሪኩ ፡
 ላይ ፡ የሚገኘው ፡ የአንባቢንና ፡ የተግሪን ፡ አእምሮ ፡ እንዲያገለ
 ገል ፡ እመኛለሁ ፡ ይህን ፡ ሙሉ ፡ ለግዘጋጀት ፡ ያገለገሉኝን ፡
 ልዩ ፡ ልዩ ፡ ሙሉ ፡ አዚያው ፡ አዋኛው ፡ ሙሉ ፡ አካል ፡
 ውስጥ ፡ በየምዕራቱ ፡ ስለጠቀስላቸው ፡ እዚህ ፡ ላይ ፡ መዘርዘር ፡
 አስፈላጊ ፡ አልመበላችም ፡

ይህን ፡ ሙሉ ፡ (ሌሎችንም) ፡ ለግዘጋጀት ፡ የተጠቀሙ
 ባቸው ፡ ተገዳዎች ፡ ገዕዝ ፡ ፈረንሳይኛና ፡ ኢጣልያኛ ፡ ቢሆኑ ፡
 በነዚህ ፡ ተገዳዎች ፡ የተጻፉትን ፡ ሙሉ ፡ በየሥራው ፡ እየተ
 ከታተሙ ፡ በመሰብሰብ ፡ በግንኙነት ፡ ከአፍሁ ፡ በኋላ ፡ በራሴ ፡
 አስተያየት ፡ ለግብራራት ፡ ጥክሬያለሁ ፡ ፩ ፡ አንድ ፡ ጊዜ ፡ በመ

ድክምና፣ በመሰልቸት፣ ጊዜም፣ በግጦር፣ ለየጉዳዩ፣ በቂ፣ ሐተታ፣ በጥቆ፣ የግለሰብውን፣ ያህል፣ የንባብ፣ ወዝ፣ ሳልስጥ፣ ግብረ፣ ትዝ፣ የሚለኝን፣ ለመደበት፣ አልሻም ። ነገር፣ ገን፣ እንደዚህ፣ ሆኖ፣ ተከታትሎ፣ ለወደረት፣ ጸሐፊ፣ እንደሚመች፣ ተዘጋጅቶ፣ መቀመጡ፣ ደግሞ፣ ሁሉ፣ ጊዜ፣ ጥጋ፣ አንዳለው፣ ስለግውቅ፣ ከድክምና የመነጨውን፣ ደስታዬን፣ ሊቀንሰብኝ፣ አይችልም ። ከኔ፣ በፈት፣ እንደዚህ፣ ተዘጋጅቶ፣ በገኘው፣ ኖር፣ ለፍለጋ፣ ለግንኙነብ፣ ያጠፋሁትን፣ ረኸም፣ ጊዜ፣ ይበልጥ፣ ለግብራራትና፣ በጥሩ፣ በመናዊ፣ ያነጋገር፣ ቅርጽ፣ በግቃናት፣ ስሠዋው፣ ዛሬ፣ ከዚህ፣ የተሻለ፣ ጽሑፍ፣ ለግቅረብ፣ በተቻለኝ፣ ነበር ።

ግናቸውም፣ አምላካዊ፣ ሥራና፣ ፍጥረት፣ ሰበው፣ ልጅ፣ አስፈላጊው፣ ነው ። ከዚያም፣ በታች፣ እንዲ፣ ሰው፣ የሚሠራው፣ ለሌላው፣ ሰው፣ እንደመብልና፣ እንደመጠጥ፣ ግዴታ፣ አስፈላጊውም፣ ባይሆን፣ ጠቃሚው፣ ነው ። በዚህ፣ ዓይነት፣ መጽሐፍም፣ በግንባራዊ ኩር፣ ውስጥ፣ የያዘው፣ የጠቃሚነት፣ ደረጃ፣ ከቀድሞ፣ ዝምር፣ የነበረው፣ ዛሬ፣ ከፍ፣ እያለ፣ ሄዷል ።

ተግራ፣ ይግርበታል ፤ መምህር፣ ያስተምርበታል ።
ወታደር ፤ ገበሬ ፤ ነጋዴ ፤ የእጅ፣ ጥያቄ፣ ሁሉ፣ ያሳስተግራ፣ አለምርውን፣ ያስፋፋበታል ።

የታመመ ፤ ያዘነ ፤ የታሠረ ፤ እሴት፣ የሞላ፣ ሽግግሌ፣ አገረ፣ መንገዱን፣ እየተግራ፣ በመጽናናት፣ መጥፎውን፣ የችግር፣ ዘመንና፣ የሥራ፣ መፍታት፣ ጊዜ፣ ያሳልፍበታል ። መጽሐፍ፣ የግያለቀይም፣ ውለታ፣ ሊመለስለት፣ የግይጠይቅ፣ የሕይወት፣ መካር፣ ጓደኛ፣ ነው ።

ስለዚህ፣ በምንቸለውና፣ ለጠቃችን፣ በሆነው፣ መንገድ፣ የጽሑፍ፣ ምርት፣ ለወገናችን፣ እያበረከትን፣ በዚሁም፣ ወደኋላ፣ የቀረውን፣ ያገራችንን፣ የሥነ፣ ጽሑፍ፣ ጉድለት፣ በየቅርንጫፉ፣ እንደናግላው፣ በቅንነት፣ አመኛለሁ ።

ጥር፣ ገጽ፣ ቀን፣ ሺጸጸጸጽ፣ ዓ፣ ም ።
ተክለ፣ ደድቅ፣ መከሪያ ።

ገጽ፣ ከፍል ።

የኩባያ፣ መንግሥት ።

ምዕራፍ፣ ፩ ።

የኢትዮጵያ፣ ልዩ፣ ልዩ፣ የነገድ፣ ስም ።

ዛሬ፣ ባንድ፣ በኢትዮጵያና፣ በኢትዮጵያዊ፣ ስም፣ የረጋው፣ ያገራችንና፣ የሕዝቡ፣ ስም፣ ቀድሞ፣ ብዙ፣ ነበር ። በአራት፣ ዘፍጥረት፣ ምዕራፍ፣ ፪፣ ቀጥር፣ ፲፫፣ በዚህ፣ መጽሐፍ፣ ምዕራፍ፣ ፲፣ ከቀጥር ፩፣ እስከ፣ ፴፱፣ ያለው፣ ጽሑፍ፣ የኖገ፣ ልጆች፣ ሴም ፤ ካም ፤ ያፈት መሆናቸውን፣ የካም፣ ልጆች፣ ኩሽ፣ (ኩስ፣ ቁስ) ፤ ሚስራይ ፤ ፋጥ ፤ ከነግን፣ መሆናቸውን፣ እንደሚገልጸው፣ የኩሽም፣ ዘር፣ በእስያ፣ ደቡብ፣ ከዚያም፣ ወደ፣ አፍሪካ፣ ተሻግረው፣ ተራብተው፣ በርክተው፣ ከዛሬው፣ ሱዳን፣ ዝምር፣ እስከ፣ ኤርትራ፣ ባሕር፣ ድረስ፣ ያለውን፣ አገር፣ ይዘው፣ ይኖሩ፣ ነበር ። ለዚህ፣ ከክርስቶስ፣ ልደት፣ በፊት፣ በ፪ሺና፣ በ፩ሺ፣ ዓመት፣ መካከል፣ ሁሉ፣ ግብያች፣ በሐውልታቸውና፣ በብራና፣ (ፓፒናስ)፣ ጽሑፋቸው፣ (ሂዩርግ ሊፍ)፣ ላይ፣ እንደተዉት፣ በሰፊው፣ ኢትዮጵያን፣ ብዙ፣ ጊዜ፣ የኩሽ፣ አገር፣ አንዳንድ፣ ጊዜ፣ የደቡብ ምድር፣ ወይም፣ የነሐስ፣ የነሐስ፣ አገር፣ አንዳንድ፣ ጊዜ፣ የፑንት፣ አገር፣ እያሉ፣ ይጠሩት ነበር ። በዝርዝሩ፣ እንደምናገኘው፣ ነሐስ፣ ከነገድ፣ ካም፣ ጅኛው፣ ገገሥ፣ ተብሎ፣ የተመደበ፣ ስለሆነ፣ ጅማ፣ ያባ፣ ጅፋር፣ አገር፣ ሸዋ፣ የአምታየስ፣ አገር፣ እንደሚባለው፣ ሁሉ፣ በመሪው፣ ስም፣ የነሐስ፣ አገር፣ ግብታቸው፣ ይሆናል ። ግግሾቹ፣ ነሐስ፣ ግብት፣ ጥቁር፣ ግብት፣ ስለሆነ፣ የጥቁር፣ አገር፣ ግብት፣ ነው፣ ይላሉ ። ደግሞ፣ ከወባይ፣ እስከ፣ ኤርትራ፣ ባሕር፣ ድረስ፣ ያለውን፣ አገር፣ ግብያች፣ ፑንት፣ ብለውት፣ ይገኛል ። ለሌሎች፣ ለቤተ፣ መቅደሳቸው፣ የሚሆን፣ ዕጣን፣ ከርቤ፣ ብርጉድ፣ ለመውሰድ፣ ወደ ፑንት፣ ዘመትን፣ ሲሉ፣ አምላካቸው፣ አሞን፣ ፑንትን፣ ሰጥቼክ ለሁና፣ ውጋና፣ ውሰድ፣ እንዳላቸው፣ በጽሑፍ፣ ይገኛል ።

ጌታችን፣ በግቴዎስ፣ ወንጌል፣ ንግሥተ፣ አዜብ፣ ይኸን፣
 ሕዝብ፣ ለመፋረድ፣ ትንሣሳች፣ --- ያለውን፣ በኛ፣ በግዕዝ፣ አዜብ፣
 ግለት፣ በደቡብና፣ በምዕራብ፣ መካከል፣ ያለ፣ አገር፣ ነው፣ (፩)፣ ነገር
 ግን፣ በፈረንጅ፣ ሁሉ፣ የወንጌል፣ ትርጓሜ፣ ንግሥተ፣ አዜብ፣
 የምንለውን፣ የደቡብ፣ ንግሥት፣ ለሰሚል፣ ነጋሴንና፣ ፑንትን፣
 ወደጉን፣ እናድርግና፣ ለዚህ፣ ጥንት፣ ግብዎች፣ በጉርብትናም፣
 በግዛትም፣ በነቡዮስት፣ ጊዜ፣ የደቡብ፣ አገር፣ ከሚሉት፣ ጋር፣ ይገ
 ናኛል፣ የሆነ፣ ሆኖ፣ ግብዎች፣ የኩሽ፣ ሕዝብ፣ የሠፈረበትን፣ አገር፣
 የደቡብ፣ ወይም፣ የኩሽ፣ አገር፣ ሲሉ፣ ንግሥተ፣ አዜብ፣ በኋላ፣
 ከመጡት፣ ከነገደ፣ የቅጣን፣ ውስጥ፣ ስለሆነች፣ በመሬትና፣ ባገሩ፣
 ከኩሽ፣ ቅዝብ፣ ትገናኛለች፣ እንጂ፣ የርሷ፣ ዘር፣ የመጣበት፣ ከሴም፣
 ዘር፣ የወይዘት፣ የሳባና፣ የየቅጣን፣ ዘር፣ ከካምና፣ ከኩሽ፣ ዘር፣
 ልዩነት፣ እንደአለው፣ አንዘነጋም።

የቀረው፣ ደግሞ፣ እንደዛሬው፣ አጠራራችን፣ ኢትዮጵያ፣ ሲል፣
 ይገኛል። ለምሳሌ፣ ከግሪኮቹ፣ ውስጥ፣ ከክርስቶስ፣ ልደት፣ በፊት፣
 በጸንኛው፣ መቶ፣ ዓመት፣ ላይ፣ የነበረው፣ የአዲሱውስና፣ የኤሊ
 ያስ፣ ጸሐፊ፣ ሆሜር፣ በተለይ፣ በኤሊያስ፣ (ድ)፣ መጽሐፍ፣ ላይ፣
 ምዕራፍ፣ ፮ና፣ በሌላውም፣ ክፍል፣ የታሪክ፣ አባት፣ የሚባለው፣
 በ፩ኛው፣ መቶ፣ ዓመት፣ ላይ፣ የነበረው፣ ሄሮዶት፣ በታሪክ፣ መጽ
 ሐፍ፣ በ፪ኛውና፣ በ፫ኛው፣ በ፬ኛውና፣ በ፭ኛው፣ ክፍል፣ ኢትዮ
 ጵያ፣ ይላሉ። ከእስራኤሎችም፣ ወገን፣ ይኸው፣ ነው፣ ከክርስቶስ፣
 ልደት፣ በፊት፣ በ፩ሺ፩መቶ፣ ዓመት፣ ላይ፣ የነበረው፣ ዳዊት፣ በመ
 ዝሙሩ፣ ኢትዮጵያ፣ ሲል፣ በ፯፣ መቶ፣ ዓመት፣ የነበረው፣ ኢሳይ
 ያስ፣ ደግሞ፣ በትንቢት፣ ምዕራፍ፣ ፲፩፣ ቊጥር፣ ፲፩፣ ምዕራፍ፣ ፲፰፣
 ቊጥር፣ ፩-፪፣ ሰርገያም፣ በምዕራፍ፣ ፫፣ ቊጥር፣ ፲፣ የኩሽ፣ አገር፣
 ሲሉ፣ ይገኛሉ። ዳደኛቸው፣ ዕንባቆም፣ ደግሞ፣ በምዕራፍ፣ ፫፣
 ቊጥር፣ ፯፣ መልሶ፣ ኢትዮጵያ፣ ይላል። እነዚህ፣ ሁሉ፣ የጥንት፣
 ጸሐፊዎችና፣ ነቢያት፣ ስለእስራኤል፣ ልጆች፣ ተግባሪና፣ ምክር፣
 ወይም፣ ለእግዚአብሔር፣ የጸሎትና፣ የምስጋና፣ ቃል፣ ሲያቀርቡ
 አገረ፣ መገንዳቸውን፣ ያገራችን፣ ጉሳይ፣ ሲያጋጥማቸው፣ አንዳ
 ንድ፣ ጊዜ፣ ኢትዮጵያ፣ አንዳንድ፣ ጊዜ፣ የኩሽ፣ አገር፣ ሲሉን፣

(፩) የግቴ፣ ወን፣ ም፣ ፲፮፣

ቆዩ። በኋለኛው፣ ዘመን፣ ደግሞ፣ የሴም፣ ዘሮች፣ ነገደ፣ ሳባና፣
 ነገደ፣ የቅጣን፣ ከደቡብ፣ ዓረብ፣ የኤርትራን፣ ባሕር፣ እየተሻገሩ፣
 ከካምና፣ ከኩሽ፣ ዘር ጋር፣ ተደባልቀው፣ በመጣተኝነት፣ ከቆዩ፣
 በኋላ፣ ቀጥሎ፣ በወር፣ አሸንፈው፣ አብረው፣ በተቀመጡ፣ ጊዜ፣
 በሰም፣ ላይ፣ ስም፣ እየበረከተ፣ ሄደ። የቀድሞዎቹ፣ በኑቢያ፣ መን
 ግሥታቸውን፣ አስፍተው፣ ኢትዮጵያ፣ የኩሽ፣ አገር፣ እየተባሉ፣
 ሲቀመጡ፣ በሥልጣኔና፣ በሃይማኖት፣ በጽሑፍና፣ በቋንቋ፣ የግብፅን፣ ሲከ
 ተሉ፣ በኋላ፣ የመጡት፣ ደግሞ፣ በትግሬና፣ በሐማሴን፣ እንደዚሁም፣
 በዙሪያው፣ በደቡብ፣ በእማራ፣ አገር፣ ከተማቸውን፣ እየከተሙ፣
 ከደቡብ፣ ዓረብ፣ ይዘውት፣ የመጡትን፣ ከአሶር፣ ከከለዳውያን፣
 ከፊንቄ፣ የመነጨውን፣ የሳባ፣ ቋንቋና፣ ፊደል፣ ለዛሬ፣ ፊደላችን፣
 ቋንቋንና፣ አባት፣ የሆነውን፣ ከሥልጣኔያቸውና፣ ከልማዳቸው፣
 ጋር፣ ይዘው፣ ተቀመጡ።

ይኸን፣ የልዩነት፣ ሁኔታ፣ የዛሬ፣ ሲቃውንት፣ የሴፍ፣
 ሀለቪ፣ (JOSEPH HALEVI) ኤድዋርድ፣ ግለዘር፣ (EDUARD
 GLASER)ኮንቲ፣ ፣ ሮሲኒ (CONTI-ROSSINI)፣ ገር፣ ሪክማን፣
 (G. RYCKMANS ሌሎችም፣ በዚህ፣ ገጽ፣ ስማቸውን፣ ዘር
 ዝሬ፣ የማልጫርሰው፣ ለማጣራት፣ እንደ፣ ደክሙ፣ ወደፊትም፣
 ያሉት፣ ጫርሰው፣ ማጣራት፣ እስኪችሉ፣ ድረስ፣ የዛሬ፣ ዘመን፣
 ጸሐፊዎች፣ በብዙ፣ ምርመራ፣ እያጣሩና፣ እየሰዩ፣ እጻፉበት፣
 እዛሬው፣ ዘመን፣ ድረስ፣ የጥንት፣ ጸሐፊዎች፣ ነቢያት፣ ነገሥ
 ታት፣ ነገሩን፣ እቅርብ፣ ሆነው፣ ሳይከታተሉ፣ በሩቅ፣ ሆነው፣ ሲና
 ገሩም፣ ሲጽፉም፣ አንድ፣ ጊዜ፣ ኢትዮጵያ፣ አንድ፣ ጊዜ፣ ኩሽ፣
 አንድ፣ ጊዜ፣ ነገደ፣ ካም፣ አንድ፣ ጊዜ፣ ነገደ፣ ሴም፣ እያሉ፣
 ይጠሩት፣ ነበር። እንደዚሁም፣ ነገደ፣ ኩሽን፣ ከነገደ፣ የቅጣን፣
 የደቡብ፣ ዓረብን፣ ነገደ፣ ሳባ፣ ከኖቢያው፣ ሳባ፣ ሰባ-ሻባ፣ ጋር፣
 እያደባለቁ፣ ይጽፋሉ፣ ያኛው፣ የሠራውን፣ ለዚህኛው፣ ይኸኛው፣
 የሠራውን፣ ለዚያኛው፣ እየሰጡ፣ ሲጽፉም፣ ይገኛሉ። አንዳንድ፣
 ጊዜ፣ ደግሞ፣ መልሰው፣ የሚሰዩበት፣ ጊዜ፣ አለ።

ለምሳሌ ፡ ዳዊት በጅጅኛው ፡ መዝሙር ፡ በአማርኛው ፡ ላይ ፡ የተርሴሰና ፡ የደሴቶች ፡ ነገሥታት ፡ እጅ ፡ መንሻ ፡ ያገባሉ ፡ ካለው ፡ ቀዋሉ ፡ የሻባና ፡ የሰባም ፡ ነገሥታት ፡ ገጸ ፡ በረከት ፡ ያቀርባሉ ፡ ብሎ ፡ ለይቷል ። በግዕዝ ፡ ቋንቋ ፡ ዓረብኛ ፡ ፊደል ፡ ለሌሌ ፡ ሻባ ፡ ያለውን ፡ ሳባ ፡ ሳባ ፡ ያለውን ፡ ደግሞ ፡ በዓረብ ፡ አገር ፡ ያለ ፡ መሆኑን ፡ ለመግለጽ ፡ ነገሥታት ፡ ሳባ ፡ ወዓረብ ፡ ጋዳ ፡ ያመጽኡ ፡ ብሎታል ። ይህም ፡ አጭር ፡ የዳዊትን ፡ ቃል ፡ የዛሬ ፡ መርማሪ ፡ ሊቃውንት ፡ በሰፊው ፡ ከመረመሩት ፡ ጋር ፡ ተገናኝቷል ። በኖብያ ፡ ውስጥ ፡ ከኩሽ ፡ የተወለዱት ፡ ልጆች ፡ ሻባ ፡ ይባሉ ፡ እንደነበረ ፡ በርሱም ፡ ነገደ ፡ ሻባ ፡ የሚባል ፡ ዘር ፡ እንደነበረ ፡ ለመረዳት ፡ ሳባ ፡ ኖባ ፡ ከሚባለው ፡ ካገራችን ፡ ጽሑፍም ፡ ከዳዊት ፡ መዝሙርም ፡ በቀር ፡ በኑብያ ፡ በጂኖው ፡ ስሙ ፡ ላይ ፡ ስሙ ፡ ሥራው ፡ በግብፃውያን ፡ ሐውልትና ፡ ብራና ፡ በትክክል ፡ ተጽፎ ፡ የሚገኘው ፡ ግብፅን ፡ የገዛው ፡ ነገሥት ፡ ሻባካ ፡ የሚባለው ፡ ስሙ ፡ ይገልጻል ።

በሻባ ፡ ላይ ፡ ካ ፡ የተጨመረበትን ፡ ምክንያት ፡ ሙሴ ፡ ብሩግሽ ፡ (BRUGSCH) የሚባሉት ፡ የጀርመን ፡ ሊቅ ፡ እኩቲዎፒክ ፡ በሚባለው ፡ መጽሐፋቸው ፡ ካ ፡ በጥንታውያን ፡ የግብፃች ፡ የሰዋሰው ፡ ሥርዓት ፡ ዘርፍ ፡ አያያዥ ፡ መሆኑን ፡ ገልጸዋል ፡ ይኸውም ፡ ሻባ ፡ ካ ፡ ማለት ፡ የሻባ ፡ ማለት ፡ ነው ። የርሱም ፡ ተከታይ ፡ ልጁ ፡ መጠሪያ ፡ ስሙ ፡ ካባቱ ፡ በይርቅ ፡ ሻባቶ ፡ ካ ፡ ይባል ፡ ነበር ። ስለዚህ ፡ እላይ ፡ እንዳልነው ፡ በኑብያ ፡ የኢትዮጵያውያን ፡ መንግሥት ፡ ሻባ ፡ (ሳባ) ፡ የሚባል ፡ ሲኖር ፡ ከነገደ ፡ የቅጣንም ፡ ወገን ፡ በደቡብ ፡ ዓረብ ፡ የነበረው ፡ ወደ ፡ ዛሬ ፡ ኢትዮጵያ ፡ ስሚንም ፡ የዘለቀው ፡ ነገሥት ፡ ሳባም ፡ የተጠራችበት ፡ የሳባ ፡ ዘር ፡ ለየብቻ ፡ መኖሩን ፡ ይኸም ፡ ሁለቱ ፡ እየተደባለቀ ፡ የጥንቱን ፡ ጸሐፊዎች ፡ ያስቸግራቸው ፡ እንደነበረ ፡ ከተመለከትን ፡ በኋላ ፡ ወደ ጥናው ፡ ጉዳይ ፡ እንመለስ ።

እነዚህ ፡ ሁሉ ፡ የጥንት ፡ ጸሐፊዎች ፡ ግብፃችም ፡ እስራኤሎችም ፡ ግሪኮችም ፡ ግማሾቹ ፡ የኩሽ ፡ አገር ፡ የቀሩት ፡ ኢትዮጵያ ፡ እያሉ ፡ ሲጠሩን ፡ አሁን ፡ በለንበት ፡ የፖለቲካና ፡ ያገር ፡ ከፍል ፡ የምንገኘውን ፡ ኢትዮጵያውያን ፡ ብቻ ፡ አይደለም ፡ ነገር ፡ ግን ፡

ከዛሬው ፡ ቱኒዲና ፡ ማርክ ፡ ከሊቢያና ፡ ግብፅ ፡ ከፍልስጥኤም ፡ ወደ ፡ ደቡብ ፡ በኤርትራ ፡ ባሕር ፡ ግራና ፡ ቀኝ ፡ እስከ ፡ ሕንድ ፡ ውቅያኖስ ፡ ጠረፍ ፡ ድረስ ፡ ያለውን ፡ የዛሬውን ፡ የዓረብንም ፡ የሱዳንንም ፡ በመካከል ፡ የሚገኘውን ፡ ያሁኑን ፡ የኛንም ፡ አገር ፡ አንዳንድ ፡ ጊዜ ፡ እየለዩ ፡ ብዙ ፡ ጊዜ ፡ እየደባለቁ ፡ ነው ።

ይኸም ፡ አንደሙሉ ፡ ስሕተት ፡ እንዳይቆጠር ፡ በዙሪያችን ፡ ከሚገኙት ፡ ከነዚህ ፡ ሕዝቦች ፡ ጋር ፡ በራችን ፡ ልማዳችን ፡ ቋንቋችን ፡ ከሥር ፡ ከመወረቱ ፡ እየተገናኘ ፡ ተደባልቆ ፡ በመኖሩ ፡ ነው ። ደግሞ ፡ ረኃብ ፡ በተነጣ ፡ ጊዜ ፡ እንደኛው ፡ ነገድ ፡ ተሰዶ ፡ ወደ ፡ አንደኛው ፡ ነገድ ፡ አገር ፡ ሄዶ ፡ ይደባለቃል ። ከመካከላቸው ፡ አንድ ፡ ኃይለኛ ፡ የነገድ ፡ አለቃ ፡ ተነሥቶ ፡ ማሰገበር ፡ ሲፈልግ ፡ የሌላውን ፡ አገር ፡ ምርኮ ፡ ይዞ ፡ ወደራሱ ፡ አገር ፡ ሲሄድ ፡ የራሱን ፡ አገር ፡ ሕዝብ ፡ በወራሪነት ፡ በሌላው ፡ አገር ፡ ሲተወው ፡ ይህን ፡ በመስለው ፡ ሁኔታ ፡ ሕዝብ ፡ እርስ ፡ በርሱ ፡ ሲዘዋወርና ፡ ሲደባለቅ ፡ በዚህ ፡ ዓይነት ፡ ዘሩ ፡ ብቻ ፡ ሳይሆን ፡ ጽሕፈቱና ፡ ቋንቋው ፡ መጠሪያ ፡ ስሙም ፡ ልማዱና ፡ ጥበቡም ፡ እየተደባለቀና ፡ እየተዳቀለ ፡ ለመለየት ፡ ያስቸግራል ። ስለዚህ ፡ ይህን ፡ ችግር ፡ ማለፍና ፡ መለየት ፡ የማይችል ፡ በሩቅ ፡ ያለ ፡ የጥንት ፡ ጸሐፊ ፡ አገራችንን ፡ በደፈና ፡ የኩሽ ፡ አገር ፡ ወይም ፡ ኢትዮጵያ ፡ ብሎት ፡ ያልፋል ።

የዛሬ ፡ ጸሐፊና ፡ መርማሪም ፡ ነገሩን ፡ ላበጥር ፡ ብሎ ፡ ሲንግ፡ የዘመኑ ፡ ርተት ፡ በዘመኑ ፡ የተደራጀው ፡ ጽሑፍ ፡ በማንሱ ፡ የፊደሉና ፡ የቋንቋው ፡ የባህሉና ፡ የልማዱ ፡ ድብልቅነት ፡ እየተደቀነበት ፡ ችግሩን ፡ በሙሉ ፡ ማለፍ ፡ እያቃተው ፡ በጥንታዊው ፡ በኢትዮጵያና ፡ በሌላውም ፡ አገር ፡ የቀድሞ ፡ ታሪክ ፡ ቢሆን ፡ በዛሬው ፡ ጊዜ ፡ በጽሑፍ ፡ ለሕዝብ ፡ የሚያቀርበው ፡ የሥራ ፡ ፍራ ፡ ሞላ ፡ ከኩደል ፡ ከመሆን ፡ አይዘልም ።

እኛ ፡ የጉዳዩ ፡ ባለቤቶች ፡ ለሥራው ፡ ችላ ፡ ባልንበት ፡ ዘመን ፡ የኢትዮጵያን ፡ ታሪክ ፡ የጻፉት ፡ ጀምሮ ፡ ብሩስ ፡ ሞሪዮ ፡ ኩልቦ ፡ ኮንቲ ፡ ሮሲኒ ፡ ካሚረር ፡ ባጅ ፡ እንደዚህም ፡ ሌሎቹ ፡ ሁሉ ፡ የጥንቱን ፡ የኢትዮጵያን ፡ ታሪክ ፡ ለማገኘት ፡ ከኛ ፡ ታሪክ ፡ ነገሥትና ፡

ከብረ፣ ነገሥት፣ ተረፋፋገው፣ የሚበቃቸውን፣ ያህል፣ ሲያጡ፣ ስለኛ፣ አገር፣ ከከርቡት፣ ልደት፣ በፊትና፣ በኋላ፣ ባለው፣ በየገጽ ግመት፣ ውስጥ፣ ግብፅን፣ ከሚገዙት፣ ከነበጥሊሞስ፣ ቤተ፣ መን ግሥትና፣ በኋላ፣ ደግሞ፣ ከሮማውያኖቹ፣ ውስጥ፣ አገር፣ ለማየት፣ ንግድ፣ ለማግኘት፣ የአገር፣ ካርታና፣ ታሪክ፣ ልማድና፣ ባህል፣ ለማጠራቀም፣ ወደ፣ ኢትዮጵያ፣ ጠረፍ፣ እየመጡ፣ ሲመለሱ፣ የተወጡን፣ ጽሑፍ፣ ወደ፣ መመርመር፣ ይህዳሉ።

የነዚህም፣ የጥንት፣ ጸሐፊዎች፣ ያብዛኞቹ፣ በም፣ ኤራብቴን፣ አናሲከራት፣ ለአጋታርቪድ፣ ጥሊን፣ ስትራቦን፣ ሲምጊድ፣ ጳዮ ዶር፣ ለአርቴሚዶር፣ ቶሎሚ፣ ኮስማስ፣... ይባላል። እነርሱም፣ ግማሾቹ፣ የግሪክ፣ ግማሾቹ፣ የሮማ፣ የቀሩትም፣ የግብፅ፣ ተወላጆች፣ ናቸው። እነዚህም፣ የኤርትራን፣ ባሕር፣ ዙሪው፣ በያገሩም፣ ተገዘው፣ ያዩትን፣ የተረኩበት፣ መጽሐፍ፣ ፔሪፕሎ፣ ማሬ፣ ኤሪት፣ ሬዎ፣ ይባላል። ትርጓሜውም፣ በኤርትራ፣ ባሕር፣ ዙሪያ፣ ማለት፣ ነው። እንደዚሁም፣ የስትራቦንና፣ የቶሎሚ፣ ጽሑፍ፣ ያገር፣ ካር ታና፣ ያገር፣ ልማድ፣ ጭምር፣ ይተርካል። በነዚህ፣ ጸሐፊዎች፣ አጠራር፣ በአሁኒቲ፣ ኢትዮጵያና፣ በቀድሞዬቲ፣ ኢትዮጵያ፣ (ኑብያ፣ በያለበት፣ በነገድ፣ በቋንቋ፣ እየተለያየ፣ ለተቀመጠው፣ ሕዝብ፣ ወደ፣ ዝርዝር፣ ገብተው፣ ስም፣ ሲሰጡ፣ በኤርትራ፣ ባሕር፣ ዳር፣ በረኽሙ፣ ያለውን፣ ሕዝብ፣ በዋሻ፣ ነዋሪ፣ (ትሮግሎዲት)፣ በዓባይ፣ ዳር፣ የሚኖሩትን፣ ሲሆን፣ በሊታ፣ (ስትራቲጎጂካ)፣ የቀረውንም፣ በሚመገበው፣ ምግብ፣ ዓይነት፣ የመልኩ፣ ቅርጽ፣ በሚሰጠው፣ ዓይነት፣ ዓሣ፣ በሊታ፣ ቀጭኔ፣ መሳይ፣ እያሉ፣ ሰይ መውት፣ ይገኛል። የዚህን፣ ዝርዝር፣ ጉዳይ፣ ወደፊት፣ ባለው፣ ምዕራፍ፣ ፫፣ ላይ፣ ስለምናገኘው፣ አሁን፣ ወደ፣ ዋናው፣ ጉዳይ፣ እንመለስ።

እነዚህን፣ የውጭ፣ አገር፣ ጸሐፊዎች፣ ወደጉን፣ ትተን፣ ያገ ራችን፣ ጽሑፍ፣ አገራችንን፣ ወይም፣ ያገራችንን፣ ሕዝብ፣ ምን፣ እንደሚለው፣ የተመለከትን፣ እንደሆነ፣ የቀረውን፣ እንኳን፣ በየአ ጋጣሚው፣ መንካቲ፣ ባይቀር፣ አብዛኛ፣ ጊዜ፣ ደጋግሞ፣ ሲጠራ፣ የምናገኘው፣ የመጀመሪያውን፣ ሕዝብ፣ ነገደ፣ ካም፣ በኋላ፣

የመጣውን፣ ነገደ፣ የቅጣን፣ ከባዕድ፣ ግዛት፣ ራሱንም፣ ነገደ፣ ካሙንም፣ አወጣው፣ ለማለት፣ ነገደ፣ አግዳዚ፣ ሕዝቡን፣ አግ ግዝያን፣ አገሩን፣ ብሔረ፣ አግዳዚ፣ ቋንቋውን፣ ልሳነ፣ ግዕዝ፣ ሲለው፣ እናገኛለን።

ዓረብ፣ መታወቅ፣ ከገመረ፣ በኋላ፣ በንግግሩም፣ በጽሕ ፈቱም፣ ሐበሻ፣ (ድብልቅ)፣ ብሉን፣ ይገኛል። ግማሾቹ፣ ደግሞ፣ ከደቡብ፣ ዓረብ፣ ከነገደ፣ የቅጣን፣ ከሳባ፣ ከፍል፣ ግማሾቹ፣ ሐበሻን፣ የሚባሉት፣ የኤርትራ፣ ባሕርን፣ ተሻግረው፣ በኢትዮጵያ፣ ሰሜን፣ ስለተቀመጠ፣ ሐበሻ፣ የሚባለው፣ ስያሜ፣ የመጣው፣ ከነርሱ፣ ነው፣ የሚሉ፣ አዋቂዎች፣ ሞልተሞል። ከዚህ፣ በፊት፣ ስማቸውን፣ የጠቀሰነው፣ ምስተር፣ ሪክማን፣ (J. RYCKMANS) የሳባውያን፣ ታሪካዊ፣ ጽሑፍ፣ በሚባለው፣ መጽሐፋቸው፣ እንደ ሚያበረዱት፣ በዛሬው፣ የመን፣ ምዕራብ፣ የሚገኘው፣ ያገሩ፣ ስም፣ ሐበሻት፣ ሰዎቹ፣ ሐበሻን፣ የሚባሉት፣ ሐበሻ፣ ከሚባል፣ የነገድ፣ አባት፣ የወረዱ፣ ከአገራቸው፣ ከደቡብ፣ ዓረብ፣ ተሻግረው፣ በኢ ትዮጵያ፣ ሰሜን፣ ተቀምጠው፣ ሐበሻ፣ የሚባለው፣ ስም፣ የመጣው፣ ከነርሱ፣ ነው፣ ብለው፣ ከሌሎቹ፣ ጸሐፊዎች፣ ጋር፣ ያረጋግጣሉ። ፓሪስ፣ በነበርሁ፣ ጊዜ፣ በሶርቦን፣ የምሥራቅ፣ ቋንቋ፣ ትምህርት፣ ቤት፣ አማርኛ፣ ከሚያስተምሩት፣ ሊቅ፣ ከግርቤል፣ ኮሄን፣ ጋር፣ የዚህኑ፣ ጉዳይ፣ እንሥተን፣ በንጋጋር፣ እናንተ፣ ኢትዮጵያውያን፣ ሐበሾች፣ ሲሏችሁ፣ ቅር፣ ይላችኋል፣ ማለትን፣ ስምቻለሁ፣ ነገር፣ ግን፣ እውነተኛ፣ ስማችሁ፣ ሐበሻ፣ መሆኑ፣ አይጠረጠርም፣ ያሉ ኝን፣ እስታውሳለሁ፣ ይኸንንም፣ ከማለት፣ ያደረሳቸው፣ ሐበ ሳን፣ ከአገራቸው፣ ከሐበሻት፣ (ደቡብ፣ ዓረብ)፣ መጥተው፣ በኢ ትዮጵያ፣ መቀመጣቸው፣ እነርሱም፣ ከነገደ፣ የቅጣን፣ እንድ፣ ከፍል፣ መሆናቸውን፣ በሳባውያን፣ ፊደል፣ ሳ፣ የነበረው፣ በኋላ፣ በዓረብኛ፣ ሳ፣ ወደ፣ ሻ፣ ተለውጦ፣ ሐበሻ፣ በንባል፣ የኖርነውን፣ ደንበኛ፣ ታሪክ፣ መሠረት፣ በማድረግ፣ ነው።

በብሉይ፡ ኪዳን ፤ በኖጎ፡ ዘር ፤ ውስጥ፡ ሁለት፡ ሳባ፡ እንደሌሎች፡ በትውልድ፡ ሐረግ፡ ላይ፡ እንመለከታለን፡ (፩) = እንደኛው፡ የኖጎ፡ ልጅ፡ የካም፡ የልጅ፡ ልጅ፡ የኩሽ፡ ልጅ፡ ሳባ፡ ነው፡ = ነገር፡ ግን፡ ከሌላው፡ ለመለየት፡ ሳባ፡ ሻባ፡ ይሉታል፡ = ይኸውም፡ የካሙ፡ ነገድ፡ የኑብያው፡ ኢትዮጵያ፡ የነገድ፡ አባት፡ መሆኑ፡ ነው፡ = በዚህም፡ ሳባ፡ ኖባ፡ እየተባለ፡ ይጠራል፡ = የሁለተኛው፡ ትውልድ፡ ጸገም፡ ኖጎ፡ የካምን፡ ወንድም፡ ሴምን፡ ሴም፡ እርፋክስድን ፤ እርፋክስድ፡ ሳላህን ፤ ሳላህ፡ አቤርን ፤ አቤር፡ የቅጣንን ፤ የቅጣን፡ ሳባን፡ ይወልዳል፡ = የዚህኛውን፡ የሳባን፡ ነገድ፡ ነው፡ በደቡብ፡ ዓረብ፡ ሲኖር፡ በኋላ፡ ወደ፡ ኢትዮጵያ፡ መጥቶ፡ የካምን፡ ዘርች፡ እሸንፎ፡ ባለቤት ሆነ፡ የምንለው፡ ንግሥተ ሳባም፡ ነገሠች፡ የምትባለው፡ በነዚህ፡ ነገዶች ላይ፡ ነው፡ ሐብሳን፡ ሳባ፡ ሂሚያሪት፡ እየተባለ፡ መለያየት፡ የመጣውም፡ በዘመን፡ ብዛት፡ በትውልድ፡ መበርከት፡ ነው፡

እንግዲህ፡ የኩሹ፡ ሳባ፡ (ሶባ፡ ሻባ፡) ከምሥራቅ፡ መጥቶም፡ ሆነ፡ ወይም፡ ግግሹ፡ የርሱና፡ ያባቱ፡ የካም፡ ወገኖች፡ ተደባልቀው፡ ባሁኒቱ፡ ኢትዮጵያና፡ በቀድሞዬቱ፡ ኢትዮጵያ፡ በኑብያ፡ ሲኖሩ፡ በኑብያ፡ ያሉት፡ ብዙውን፡ ዘመን፡ በነጻነት፡ ከኖሩ፡ በኋላ፡ በመጨረሻ፡ በሺጅጅ፡ ዓመት፡ ከክርስቶስ፡ ልደት፡ በፊት፡ ላይ፡ በግብ፡ ተገዙ፡ = በመጨረሻም፡ ደግሞ፡ በጁኛው፡ መቶ፡ ዓመት፡ ላይ፡ እነዚህ፡ በግብ፡ የተገዙት፡ ኢትዮጵያውያን፡ መልሰው፡ ግብ፡ ገዙ፡ = በዚህ፡ ጊዜ፡ ሁሉ፡ ባሁኒቱ፡ ኢትዮጵያ፡ የሚገኙት፡ አገግዝያን፡ ወይም፡ ሐብሳን፡ የሚባሉት፡ ሲመቻቸው፡ በነጻነት፡ ላይመቻቸው፡ ግብ፡ በፊት፡ ናፖታ፡ በኋላ፡ በየጊዜው፡ እየወረሯቸውና፡ እየገበሩ፡ በመካከላቸው፡ ኃይለኛ፡ ሲነሣ፡ እየጠቀሰላቸው፡ ሲጠፋም፡ በየነገራቸው፡ እየተክፋፈሉ፡ ከክርስቶስ፡ ልደት፡ በፊት፡ እስከ፡ መቶ፡ ወይም፡ በጠባ፡ ፪፡ መቶ፡ ዓመት፡ ድረስ፡ ኖሩ፡ በኋላ፡ ግን፡ በግብ፡ በኑብያ፡ የአሶር ፤ የፋርስ ፤ የግሪክ ፤ የሮማ ፤ ገዥ፡ እየተፈራረቀ፡ የኖብያው፡ የኢትዮጵያ፡ መንግሥት፡

(፩) ዘፍ፡ ም፡ ፲፡

ሲደከም፡ በጉኑ፡ ያለው፡ የሐበሳት፡ ወይም፡ የእግግዝያን፡ ሕዝብ፡ የአክሱምን፡ መንግሥት፡ እያቀና፡ ተነሣ፡ = ሰለዚህ፡ ይህን፡ መንግሥት፡ የሮማና፡ የቢዛንቲን፡ ጸሐፊ፡ ሁሉ፡ በያውራጃው፡ ለሚገኘው፡ ሕዝብ፡ ልዩ፡ ልዩ፡ ስም፡ መስጠቱ፡ ሳይቀር፡ ዋነኛውን፡ መንግሥት፡ አክሱም፡ መሥርተው፡ ጽሕፈት፡ ሲያስቀርጹ፡ ንጉሡ፡ የአክሱም፡ ንጉሥ፡ ሕዝቡም፡ አክሱማውያን፡ እየተባሉ፡ አገሩም፡ ብሔረ፡ አኩሉም፡ በሚል፡ ይጠራ፡ ገናመር፡ ይህን፡ እንጂ፡ ይህ፡ ግዕዝኛ፡ አነጋገር፡ የመጣ፡ ከክርስትና፡ በኋላ፡ ነው፡ እንጂ፡ የፊተኛው፡ አነጋገርና፡ ጽሑፍ፡ ቀድሞ፡ በደቡብ፡ ዓረብ፡ ሳሉ፡ የሚጽፉበትና፡ የሚነጋገሩበት፡ የሳባ፡ ቋንቋ፡ ነው፡ ይኸም፡ የሳባ፡ ፊደልና፡ ቋንቋ፡ ሰግዕዙ፡ እንደ፡ አባት፡ የሚቆጠር፡ ነው፡ ደግሞ፡ በአክሱም፡ መንግሥት፡ የግሪክ፡ ቋንቋ፡ ሲሠለጥን፡ በየሐውልታቸው፡ ላይ፡ አንድ፡ ጊዜ፡ በሳባውያን፡ አንድ፡ ጊዜ፡ በግሪክ፡ ቋንቋ፡ አንዳንድ፡ ጊዜ፡ ባልሠሰጠነው፡ ግዕዝኛ፡ ወይም፡ ሁሉቱ፡ ግሪኩንና፡ ሳባውን፡ ጉን፡ ለጉን፡ እያደረጉ፡ ሲያጽፉ፡ የነበረው፡ እነሆ፡ ዛሬ፡ በየሐውልታቸው፡ ላይ፡ ይታያል፡ = በኋላ፡ ደግሞ፡ ከክርስትና፡ በኋላ፡ የተጻፈው፡ ሁሉ፡ እሳይ፡ እንዳልነው፡ ብሔረ፡ አክሱም፡ ንጉሡ፡ አክሱም፡ አክሱማውያን፡ ሲል፡ ይገኛል፡ = ይኸም፡ ስያሜ፡ በዘመኑ፡ ይኸውም፡ ማለት፡ በአክሱምኛ፡ ዘመን፡ የኢትዮጵያዊነትን፡ ይልቁንም፡ የሳባንና፡ የሐበሳትን፡ ስያሜ፡ እያጠፋው፡ ሳይሆን፡ እያደበዘዘው፡ ሐዲል፡

እያንዳንዱ፡ ሕዝብ፡ በጊዜውና፡ በሥፍራው፡ በነገዱ፡ የየራሱን፡ ከተማ፡ ስም፡ ናፖታ፡ መርዌ፡ አክሱም፡ እያለ፡ ይኸንኑ፡ ስም፡ በማድመቁ፡ ጸሐፊም፡ በዚህ፡ እየሠየመው፡ የዋናውን፡ የጥንታዊውንና፡ የጠቅላላውን፡ የኢትዮጵያዊነት፡ ስም፡ ሲዘነጋ፡ ምንም፡ አልቀረውም፡ ነበር፡ = ከጸሐፊዎችም፡ አንዳንዶቹ፡ ለወዲህኛው፡ በፊት፡ የሐበሳትን፡ በኋላም፡ የአክሱምን፡ ስም፡ እየሰጡ፡ ኢትዮጵያዊነትን፡ ለኑብያ፡ (ለናፓታና፡ ለመርዌ) የሚሰጡ፡ አሉ፡ = ነገር፡ ግን፡ እንደሆሚርም፡ እንደ ሄሮዶቶም፡ ቢሆን፡ የኢትዮጵያዊነት፡ ስም፡ ለናፓታና፡ ለመርዌ፡ ብቻ፡ ሲወሰን፡ አይገባም፡ =

በዚህ ፡ መሠረት ፡ የኢትዮጵያ ፡ ስም ፡ በሌላው ፡ ከፍል ፡ መብረድ ፡ ብቻ ፡ ሳይሆን ፡ በፍጹም ፡ ሲጠፋ ፡ በኛ ፡ በዛሬዬቱ ፡ ኢትዮጵያ ፡ ከጃዩና ፡ ከጃዩ ፡ ዓመተ ፡ ምሕረት ፡ ወዲህ ፡ መንግሥት ፡ ከአክሱም ፡ ላሰታ ፡ ከላሰታ ፡ ሸዋ ፡ ከሸዋ ፡ ጉንደር ፡ በተዛወረበት ፡ ጊዜ ፡ . . . ሐበሻ ፡ የሚባለው ፡ ስም ፡ ጣልቃ ፡ መግባቱ ፡ ባይቀርም ፡ አብዛኛ ፡ ጊዜ ፡ የኢትዮጵያ ፡ ስያሜ ፡ በዚያ ፡ መዋዕልም ፡ በገድልና ፡ በድርሳንም ፡ በደብዳቤም ፡ እንደገና ፡ ይነሣ ፡ ዠመር። በጃዩ ዓመተ ፡ ምሕረት ፡ ላይ ፡ የነበረው ፡ ድልጎዳድ ፡ ለኑብያው ፡ ንጉሥ ፡ ለጊዮርጊስ ፡ ደብዳቤ ፡ በግዕዝ ፡ ቋንቋ ፡ ሲጽፍ ፡ ስሙን ፡ ሳይጠቅስ ፡ ንጉሠ ፡ ኢትዮጵያ ፡ ብሏል ። የላሊበላና ፡ የነአኩቶ ፡ ለአብ ፡ የዓምደ ፡ ጸጥን፣ የዘርዓ ፡ ያዕቆብ ፡ ታሪክ ፡ ነገሥትም ፡ እያንዳንዳቸውን ፡ ንጉሠ ፡ ኢትዮጵያ ፡ ሲላቸው ፡ ይገኛል (፩) ።

ከውጪ ፡ አገር ፡ ሊቀ ፡ ጳጳሳት ፡ ውስጥ ፡ የሮማ ፡ ሊቀ ፡ ጳጳስ ፡ አራተኛው ፡ ፓውሊ ፡ (ጳውሎስ) ፡ በጆሺ ፡ ጅዩ ፡ ያጌ ፡ ዓ ፡ ም ፡ ለአጼ ፡ ገላውደዎስ ፡ ፈልጋል ፡ ፤ የኤስፓኝ ፡ ንጉሥ ፡ ለአጼ ፡ ሠርፀ ፡ ድንግል ፡ ደብዳቤ ፡ በላቲን ፡ ቋንቋ ፡ ሲጽፍ ፡ (IMPERATOREM AETHIOPIAE) የኢትዮጵያ ፡ ንጉሠ ፡ ነገሥት ፡ እያሉ ፡ የጻፉት ፡ በካሪ ፡ በሰበሰበው ፡ የፖርቱጊዝና ፡ የኢትዮጵያ ፡ ግንኙነት ፡ ጽሑፍ ፡ ውስጥ ፡ ተመዝግቦ ፡ ይገኛል ።

ስለዚህ ፡ የኢትዮጵያ ፡ ስም ፡ ጥንት ፡ በሰፊው ፡ ብዙ ፡ ሕዝብ ፡ አቅፎ ፡ ቢገኝም ፡ ግሪኮቹ ፡ እነሆሜር ፡ እነሄሮዱቱስ ፡ እስራኤሎቹ ፡ እነዳዊት ፡ እነኢሳይያስ ፡ የመሠረቱትን ፡ ስያሜ ፡ ሳይሰቅ ፡ ኩሽ ፡ ሐበሻ፣ በቀሻ ፡ ነዋሪ ፡ የሚባለውን ፡ ሁሉ ደምሰሶ ፡ በአሁኑ ፡ ዘመን ፡ በፖለቲካና ፡ በወሰን ፡ ተከልሎ ፡ አሁን ፡ ላለው ፡ ሕዝባችን ፡ ኢትዮጵያዊነት ፡ የግሉ ፡ መጠሪያ ፡ ሆኖ ፡ መቅረቱን ፡ እንመለከታለን ። ይኸም ፡ ሲሆን ፡ የላባውያን ፡ የሐበላን ፡ ነገድ ፡ ዘሮች ፡ መሆናችንን ፡ ሳንረሳ ፡ ሀበሻ ፡ መባልንም ፡ ሳንጠሳ ፡ ነው ።

(፩) ያጌ ፡ ገላውደዎስ ፡ ዜና ፡ መዋዕል ፡ ጉንዘልግን ፡ ያሳተመው ፡ ገጽ ፡ ፪ ፡ ፵፮ ፡ ፵፱ ፡ ያምደ ፡ ጸጥን ፡ ታሪክ ፡ ገጽ ፡ ፫ ፡ ፮ ፡ ያሳተመው ፡ ገጽ ፡ ፳፻፳ ፡ በካሪ ፡ X ገጽ ፡ ፫፻፳፮ ፡ - ፫፻፳፭ ።

ምዕራፍ ፡ ፪ ።

የቀድሞው ፡ የኢትዮጵያ ፡ ጽሑፍ ፡ ሁኔታ ።

የአክሱሙ ፡ መንግሥትና ፡ ሕዝብ ፡ ከደቡብ ፡ ዓረብ ፡ ሕዝብ ፡ ታሪክ ፡ ከፊደሉ ፡ ከሥልጣኔው ፡ ከልግዱ ፡ ጋር ፡ የተያያዘ ፡ እንደሆነ ፡ እንዲሁም ፡ ያንጊዜ ፡ ኢትዮጵያ ፡ ወይም ፡ የኩሽ ፡ አገር ፡ ተብሎ ፡ የሚጠራው ፡ የኑብያ ፡ ሕዝብ ፡ የሥልጣኔው ፡ መደብ ፡ በናፓታና ፡ በመርዌ ፡ የነበረው ፡ በሃይማኖትም ፡ በሥልጣኔም ፡ በልግድም ፡ ከግብፅ ፡ ሕዝብ ፡ የተገናኘ ፡ ነበር ። ባጭሩ ፡ የተገናኘ ፡ ነው ፡ ከግብፅ ፡ ይልቅ ፡ የኑብያው ፡ ሕዝብ ፡ ፊደሉና ፡ ሃይማኖቱ ፡ የዋነኞቹና ፡ የሥልጣናቹ ፡ ወገኖች ፡ የግብፅ ፡ ፊደል ፡ (ሂዩሮግሊፍ) የሚባለው ፡ ነበር ። በሃይማኖትም ፡ ረገድ ፡ የግብፃውያንን ፡ አማልክት ፡ እነአዋንን ፡ ያመልኩ ፡ ነበር ። ተራው ፡ ባለገር ፡ ደግሞ ፡ ከግብፅ ፡ ባሳገር ፡ ከወዲህም ፡ ከዛሬዬቱ ፡ ኢትዮጵያ ፡ ባሳገር ፡ ጋር ፡ የተያያዘ ፡ ልዩ ፡ ልዩ ፡ ከፍጡራን ፡ የመነጨ ፡ የፍጡርና ፡ የመናፍቅ ፡ ስት ፡ አምልኮ ፡ ነበረው ።

ስለዚህ ፡ በኋለኛው ፡ ዘመን ፡ አክሱም ፡ ሲገን ፡ (ሲነሣ) ፡ ሃይማኖትንና ፡ ፊደልን ፡ ከደቡብ ፡ ዓረብ ፡ ይዞ ፡ የመጣውን ፡ ለዛሬው ፡ ፊደላችን ፡ አባት ፡ የሆነውን ፡ የላባውያንን ፡ ፊደል ፡ በግዛቱ ፡ ስለአስፋፋ ፡ በኋላም ፡ ይኸው ፡ ፊደልና ፡ ቋንቋ ፡ ወደ ፡ ግዕዝ ፡ ተለውጦ ፡ ሃሬ ፡ ጽሑፍ ፡ ሁሉ ፡ በዚያው ፡ በመጠኑ ፡ ስለአክሱም ፡ መንግሥት ፡ ሲናገር ፡ ኑብያን ፡ እንደባዕድ ፡ በመመልከት ፡ በጉዳዩ ፡ ላያገባው ፡ ቀርቶ ፡ ገዛነው ፡ አስገብርነው ፡ ብሎ ፡ ከግብፍ ፡ በቀር ፡ ስለኑብያ ፡ መንግሥት ፡ ሁኔታ ፡ በሰፊው ፡ የሚናገር ፡ ምንም ፡ ያህል ፡ የለም ። የኑብያውም ፡ በናፓታና ፡ በመርዌ ፡ የተፈጸመው ፡ በሂዩሮግሊፍ ፡ የተጻፈው ፡ ታሪኩ ፡ እንደቴብና ፡ እንደ ፡ መምሬስ ፡ ታሪክ ፡ ተደብቆ ፡ ሲኖር ፡ ሻምፖልዮን ፡ የፊደሉን ፡ ምሥጢር ፡ ከፈታው ፡ ወዲህ ፡ ብዙ ፡ መርግሪዎች ፡ ጥንታዊውን ፡ የግብፅን ፡ ታሪክ ፡ እየመረመሩ ፡ ሲያወጡ ፡ የኑብያውም ፡ ታሪክ ፡ እየተመረመረ ፡ መው

ጣት፡ ገሮረ፡ ኑብያን፡ ከግብፅ፡ ጋር፡ ደርበው፡ ሊገዙ፡ የኖሩት፡
 ፈርዖኖች፡ እንደገና፡ ኢትዮጵያውያን፡ ደግሞ፡ ከኑብያ፡ ተነሥ
 ተው፡ ግብፅን፡ በሙሉ፡ እስከ፡ ሊቢያ፡ እስከ፡ ፖለቲካ፡ የገዙት፡
 የግብፅ፡ ጽሕፍት፡ ሥርወ፡ መንግሥት፡ (ዲናስቲ)፡ ተብለው፡ የተመ
 ደቡት፡ የኢትዮጵያውያን፡ ነገሥታት፡ የነገሩት፡ የነታርሐቃ፡
 ታሪክ፡ ከሐውልትና፡ ከጣዖታቱ፡ ቤተ፡ መቅደስ፡ ግድግዳ፡ ላይ፡
 እየተተረጉሙ፡ ይመጣ፡ ገሮረ፡ ይኸንንም፡ ወደ፡ ፊት፡ በሥፍ
 ራው፡ ስንደርስ፡ እናገኘዋለን።

የሆነ፡ ሆኖ፡ የኢትዮጵያ፡ የጥንታዊ፡ ግዛት፡ ነበር፡ አስቀ
 ድሞ፡ ሲገዙ፡ ቢኖሩም፡ በኋላ፡ መልሰው፡ ግብፅን፡ ገዙተዋል፡
 እያልን፡ በቅምንመካባቸው፡ ስለ፡ ኑብያ፡ ሕዝቦች፡ በተለይ፡ ስለ፡
 ናፓታና፡ ስለመርዌ፡ ደንበኛ፡ ታሪክ፡ የሚናገር፡ በግዕዝም፡
 በአግርኛም፡ የተጻፈው፡ በልክ፡ ነው። በየሐንስ፡ መደብር፡ ስለ፡
 ስባቆን፡ (ቫባካ)፡ ስለ፡ ንግሥት፡ ሕንደኬና፡ ስለ፡ ትልቁ፡ እስ
 ከንድር፡ ግንኙነት፡ በቲንቩ፡ ሲኖር፡ ከዚያ፡ በፊት፡ ያለው፡
 ስፈ፡ የኑብያ፡ መንግሥት፡ ታሪክ፡ ለዚያን፡ ዘመንም፡ ለዛሬይቱም፡
 ኢትዮጵያ፡ እስከ፡ ቅርብ፡ ጊዜ፡ የተጻፈ፡ ጩላማ፡ ነበር። የዚህ፡
 የኑብያ፡ ታሪክም፡ አላይ፡ አንዳመለከትነው፡ ከናፓታና፡ ከመርዌ፡
 ዝቅ፡ ብሉም፡ ከቴብ፡ (ከርናቅ)፡ ከዙሪያውም፡ ከየሐውልቱ፡ ከየ
 መቅደሱ፡ ከቤተ፡ መንግሥቱ፡ ፍራሽ፡ ቢገኝም፡ በግብፅ፡ ጥን
 ታዊ፡ ፈደል፡ የተጻፈ፡ ሆኖ፡ የሚተርከውም፡ ስለ፡ ኑብያ፡ ይኸ
 ውም፡ ግለት፡ የናፓታንና፡ የመርዌን፡ መንግሥት፡ እንጂ፡ አሁን፡
 ከያዘነው፡ ፈደልና፡ ታሪክ፡ ጋራ፡ ተወራራሽ፡ ስለሆነው፡ ስለእ
 ክሱም፡ አይናገርም። በዘርና፡ በአንዳንድ፡ ልማድ፡ ካልሆነ፡ በቀር፡
 የኑብያው፡ ሥልጣኔና፡ ታሪክ፡ ሃይማኖትም፡ ከአክሱም፡ ሥልጣኔ፡
 ጋር፡ የማይገናኝ፡ ነው። ስለባልና፡ የኑብያውን፡ ችላ፡ ብንልም፡
 ስለራሱ፡ ስለአክሱም፡ መንግሥት፡ ታሪክ፡ አንኳን፡ በታሪክ፡ ነገሥ
 ትም፡ በክብረ፡ ነገሥትም፡ በብዕለ፡ ነገሥትም፡ በነገሥታቱና፡
 በጳጳሳቱ፡ ድርሳንና፡ ገድል፡ ውስጥ፡ የተጻፈውም፡ ቢሆን፡ በደረቅ፡
 ታሪክ፡ ረገድ፡ የሚሰጠን፡ ጥቅም፡ ዝቅ፡ ያለ፡ ነው። ይኸውም፡

ዛሬ፡ የሚገኘው፡ ይኸን፡ የመሰበሰው፡ ጽሑፍ፡ የጥንቱ፡ በየዲት፡
 መነሣትና፡ በሌላውም፡ ምክንያት፡ ጠፋፍተ፡ እንደገና፡ መዘጋ
 ጀት፡ የቻለው፡ ከ፲፱ኛው፡ መቶ፡ ዓመተ፡ ምሕረት፡ ወዲህ፡ ከአጼ፡
 ዓምደ፡ ጽዮን፡ ጊዜ፡ ገምር፡ በመሆኑ፡ ከዚህ፡ ጊዜ፡ ወዲህ፡ ሞላ፡
 ከኑደል፡ የመንግሥትም፡ የመንፈሳዊም፡ ታሪክ፡ ይገኛል። ግል
 ባጩ፡ ሳይሆን፡ አንዳንድ፡ መንፈሳዊ፡ ጽሑፍ፡ በይኩኖ፡ አምላክ፡
 ጊዜ፡ የተዘጋጀ፡ እሰ፡ ከዚህ፡ ጽሑፍ፡ ብሔረ፡ ኦሪት፡ የሚባለው፡
 ዛሬ፡ በፓሪስ፡ ቤተ፡ መጻሕፍት፡ የሚገኘው፡ እንደብርቅ፡ ይታያል።

ከአጼ፡ ዓምደ፡ ጽዮን፡ ጊዜ፡ በፊት፡ ያሰፈውን፡ የላሰታና፡
 ይልቁንም፡ የአክሱምን፡ ታሪክ፡ የቤተ፡ ክህነት፡ ሰዎች፡ መነ
 ኩሳትና፡ አጫጫኞች፡ የመንግሥቱም፡ ጸሐፊዎች፡ ሲያያዙ፡ በወሬ፡
 የመጣውን፡ ከራሳቸውም፡ እየጨመሩ፡ ሲያዘጋጁ፡ ሲያንዳንዱ፡
 የአክሱምና፡ የላሰታ፡ ንጉሥ፡ በዘመኑ፡ የፈጸመውን፡ አጫጭር፡
 የጦርነትና፡ የመንፈሳዊ፡ ተግባር፡ ሲያዘጋጁ፡ በየዘመኑ፡ የነበረ
 ውን፡ ልማድና፡ አስተዳደር፡ የዕቃና፡ የመሣሪያ፡ የሽቀትና፡ የገን
 ዘቡን፡ ዓይነት፡ ሌላውንም፡ ይኸን፡ የመሰበሰውንም፡ [ጽፈው፡
 ለማቅረብ፡ የዘመኑ፡ የጸሐፊነት፡ ልማድ፡ አላስቻላቸውም።
 ጽፈው፡ ጠፋቸው፡ እንደሆነ፡ አይታወቅም፡ ይሁን፡ እንጂ፡ የዚህ፡
 ሁሉ፡ ዓይነት፡ በደንብና፡ በዝርዝር፡ ተጽፎ፡ ወደ፡ ጊዜያችን፡ የተ
 ላሰፈ፡ አላገኘንም። በዚህ፡ ምክንያት፡ ፈረንጆች፡ የኛን፡ የሥነ፡
 ጽሑፍ፡ ደረጃ፡ ከጓደኞቻችን፡ አገሮች፡ ከዓረብና፡ ከግብፅ፡ ከፋር
 ስና፡ ከግሪክ፡ በዝቅተኛነት፡ ለመግመት፡ ግዴታ፡ ሆኖባቸዋል።

በዚህ፡ ባለን፡ ታሪክ፡ ነገሥት፡ ውስጥ፡ እንደምንመለከተው፡
 ከአዳም፡ ገምር፡ እስከ፡ ጻዊት፡ ከሰሎሞን፡ እስከ፡ ይኩኖ፡ አም
 ላክ፡ የሰም፡ ዝርዝር፡ ይሰጥና፡ ከዚያ፡ ጣልቃ፡ እያገባ፡ የንግሥተ
 ሳባንና፡ የሰሎሞንን፡ ግንኙነት፡ የቀዳማዊ፡ ምኒልክን፡ ልደትና፡
 ንግሥ፡ የአብርሃንና፡ የአጽብሐን፡ ቲንሽ፡ ታሪክ፡ ከአቡነ፡ ሰላማ
 (ከሣቴ፡ ብርሃን)፡ ጋር፡ ያፂ፡ ካሌብን፡ ከአባ፡ ጳንጠሌዎን፡ ያፂ፡
 ገብረ፡ መስቀልን፡ ከሆራድና፡ ከአቡነ፡ አረጋዊ፡ ጋር፡ እያያያዙ፡

ይጽፋል ። ከዚያ የላሊበላንና የነአኩቶ ለአብን የይኩና እም ላክንና የአቡን ተክለ ሃይማኖትን ፣ ይተረካል ። አተራረኩም ፣ በደረቅ ፣ ታሪክና ወይም ለታሪኩ ብቻ ፣ ቀጥተኛ ፣ ሐተታ ፣ በመ ስጠት ፣ ሳይሆን ፣ በመንፈሳዊና በተአምራታዊ አገላለጽ ፣ ሆኖ ፣ እናገኘዋለን ። ይኸም ፣ እንደማናቸውም ፣ ሥራ ፣ በዚያን ፣ ዘመን ፣ የተለመደና የማያስነቅፍ ፣ ነው። ዳሩ ፣ ግን ፣ እላይ ፣ እንዳመለከት ነው ፣ ያብዛኞቹ ፣ ነገሥታት ፣ ከስማቸው ፣ ዝርዝር ፣ በቀር ፣ በዕ ስት ፣ ተግባራቸው ፣ የፈጸሙት ፣ የፍርዱ ፣ የሥርዓቱ ፣ የጦርነቱ ፣ የንግዱ ፣ አኳኋን ፣ የሸቀጡ ፣ የጦር ፣ መሣሪያው ፣ ለኑሮና ፣ ለትዳር ፣ ወንድና ፣ ሴቱ ፣ የሚገለገሉበት ፣ ዕቃና ፣ መሣሪያ ፣ በአግርኛ ፣ እንኳ ፣ ተስፋ ፣ ለማድረግ ፣ የራሱ ፣ የቋንቋው ፣ አለመኖር ፣ አያስችልም ፣ ብንል ፣ በዘመኑ ፣ በሚሠራበት ፣ በቤተ ፣ መንግሥቱና ፣ በቤተ ፣ ከሀ ነቱ ፣ ቋንቋ ፣ በግዕዝ ፣ እንኳ ፣ አይገኝም ። ባንዳንድ ፣ ቦታ ፣ በብ ርቅ ፣ ቢንኝም ፣ በጣም ፣ ያነሰ ፣ ከግማሽ ፣ ገጽ ፣ ስለማይደርስ ፣ ለዛሬ ፣ ዘመን ፣ ጸሐፊና ፣ አንባቢ ፣ የማያጠግብ ፣ ይሆናል ።

ክርስትናን ፣ ጌታችን ፣ ከመሠረተው ፣ ሐዋርያትና ሰማዕታት ፣ በያለበት ፣ ካስፋፋትና ፣ ወደ ኢትዮጵያም ፣ አባ ፣ ሰላማ ፣ ፍሬምና ጦስ ፣ ካገቡት ፣ ወዲህ ፣ እንደዛሬው ፣ ዘመን ፣ ልግድ ፣ እላይ ፣ የዘረ ዘርነውን ፣ ያገር ፣ ልግድ ፣ የዕቃና ፣ የመሣሪያ ፣ ዓይነት ፣ በዝርዝር ፣ ለመጻፍ ፣ አባቶቻችን ፣ አሳባቸውን ፣ ማድከም ፣ አልፈለጉም ። ዛሬ ፣ የፈለግነውን ፣ ያህል ፣ ለኋላ ፣ ትውልድ ፣ ይጠቅመዋል ፣ ብለው ፣ ያን ፣ ጊዜ ፣ እምብዛም ፣ የተገነዘቡት ፣ አይመስልም። በዚህ ፣ ፈንታ ፣ ስለ ፣ አዲሱ ፣ የክርስትና ፣ ሃይማኖት ፣ ስለሐዋርያትና ፣ ስለሰማዕ ታት ፣ ስለመላእክትና ፣ ስለጸድቃን ፣ ከነዚህ ፣ ጋር ፣ ስለተያያዙት ፣ ነገሥታት ፣ በመንፈሳዊ ፣ አያያዝ ፣ ብቻ ፣ ለመጻፍና ፣ ለመድከም ፣ የዘመኑ ፣ ጸሐፊዎች ፣ የሆኑት ፣ የቤተ ፣ ከሀነት ፣ ሰዎች ፣ አባባቸውን ፣ በሙሉ ፣ ወደዚህ ፣ ሥራ ፣ አዘነበሉ ። የማይካደውን ፣ ትጋታ ቸውንና፤ ዕውቀታቸውን ፣ ለዚህ ፣ ለመኖሪያዊ ፣ ጽሕፈት ፣ ሠዉት። በዚህ ፣ ምክንያት ፣ እነሆ ፣ ዛሬ ፣ በኢትዮጵያ ፣ ቤተ ፣ መንግሥትና ፣ ቤተ ፣ ከሀነት ፣ በገዳማትና ፣ በየአብያተ ፣ ክርስቲያናት ፣ ውስጥ ፣

በውጪ ፣ አገር ፣ መጻሕፍት ፣ ሁሉ ፣ የገድል ፣ የድርሳን ፣ የመልካ ፣ መልክ ፣ የጸሎት ፣ የምንና ፣ መጻሕፍት ፣ በጥሩ ፣ ጥሩ ፣ ብራና ፣ በሚ ያማምር ፣ ጽሕፈትና ፣ ድጉስ ፣ በደመቁ ፣ ሐረጎች ፣ አገጣጠ ፣ ሲገኝ ፣ የታሪኩ ፣ የመሣሪያውና ፣ የዕቃው ፣ የሥርዓቱ ፣ ጽሑፍ ፣ አንሶና ፣ ጉድሎ ፣ ይገኛል ። አባቶቻችን ፣ ይኸኛውን ፣ ሥራ ፣ ወደሚያልፍ ፣ ወደሥጋዊ ፣ ወደምድራዊ ፣ ስለቆጠሩት ፣ መንፈሳዊ ፣ መጽሐፍ ፣ ብቻ ፣ አበረከቱልን ።

ስለዚህ ፣ የታሪኩ ፣ ወገን ፣ በዚያው ፣ ዘመን ፣ ችላ ፣ ስለተባለ ፣ ዛሬ ፣ ታሪክ ፣ እያለን ፣ የታሪክ ፣ ድጋ ፣ ሆነን ፣ ስንኖር ፣ እኛም ፣ ራሳ ችን ፣ በራሳችን ፣ የራሳችንን ፣ ታሪክ ፣ ቆፍረን ፣ እንኳን ፣ ባይሆን ፣ ከቆመው ፣ ሐውልት ፣ ላይ ፣ ለመገልበጥና ፣ ለመረዳት ፣ ስለአቃተን ፣ ወይም ፣ ስለአሳብብንበት ፣ የዚህ ፣ ሥራ ፣ ልግድ ፣ ያላቸው ፣ ለታ ሪክ ፣ ዋጋ ፣ መስጠት ፣ የቻሉ ፣ የውጪ ፣ አገር ፣ ሰዎች ፣ አፍሪካን ፣ ለማየት ፣ አደን ፣ ለማደን ፣ ታሪክ ፣ ለመመርመር ፣ በየምክንያቱ ፣ ካገራቸው ፣ ሲወጡና ፣ ወደኢትዮጵያ ፣ ሲመጡ ፣ በአክሱምና ፣ በዙ ሪያው ፣ ካለው ፣ ሐውልት ፣ ላይ ፣ አንዳንድ ፣ ጽሑፍ ፣ እየቀዱ ፣ እየ ተረጉሙ ፣ የታሪካችንን ፣ ብልጭታ ፣ አሳዩን ። እነዚህም ፣ እንደነጆ ምስ ፣ ብሩስ ፣ ኤድዋርድ ፣ ፍቴል ፣ ሀንሪ ፣ ሳልት ፣ ኮንቲ ፣ ሮሲኒና ፣ ሌሎችም ፣ ናቸው ። እነሱም ፣ እየተነጣጠሉ ፣ የተቻላቸውን ፣ ለየ ብቻ ፣ በጽሑፍ ፣ ገልጸው ፣ ከቆዩ ፣ በኋላ ፣ 1897 ፣ ዓ ፣ ም ፣ ወደ ኢትዮጵያ ፣ ሰሚን ፣ ጸሐፊ ፣ ፎቶግራፍ ፣ አንሽ ፣ ቆፋሪ ፣ ጥላን ፣ ሠሪ ፣ ሆነው ፣ ባንድ ፣ ዓድ ፣ የመጡት ፣ እነሱትማን ፣ በአክሱምና ፣ በሌላም ፣ ታሪካዊ ፣ ሥፍራ ፣ እየተዘዋወሩ ፣ ቆሞና ፣ ወድቆ ፣ ካገ ችት ፣ ሐውልት ፣ ላይ ፣ ያገኙትን ፣ የላባ ፣ የግሪክ ፣ የግዕዝ ፣ ጽሑፍ ፣ እየ ቀዱ ፣ ባንዳንድ ፣ ቦታም ፣ በቁፋር ፣ እያገኙ ፣ ለኢትዮጵያ ፣ ታሪክ ፣ ጠቃሚ ፣ የሆነ ፣ ሥራ ፣ አዘጋጁ ። ደች ፣ አክሱም ፣ ኤክስፔዲሽን ፣ (DEUTSCHE AXUM EXPEDITION) የሚባለውን ፣ በአራት ፣ ሾሊም ፣ በጀርመን ፣ ቋንቋ ፣ ተዘጋጅቶ ፣ የታተመውን ፣ መጽሐፍ ፣ መመልከት ፣ ነው ። የጀርመኑን ፣ ቋንቋ ፣ ለመረዳት ፣ እንደኔ ፣ ያቃ ተው ፣ ሰው ፣ በአራተኛው ፣ ሾሊም ፣ ላይ ፣ ያለው ፣ ከየሐውልቱ ፣

በቀጥታ ፣ የተወሰደውና ፣ የታተመው ፣ የሰባውና ፣ የግዕዙ፣ ጽሑፍ ለታሪክ ፣ ጸሐፊ ፣ በቂ ፣ ሆኖ ፣ ያገለግላል ።

ከነርሱ ፣ የተረፈውን ፣ ደግሞ ፣ እነሆ ፣ በአሁኑ ፣ ጊዜ ፣ የፈረንሳይና ፣ የኢትዮጵያ ፣ ተወላጆች ፣ የእርኬዎሎጂ ፣ ሠራተኞች ፣ በግብረት ፣ በእኩልነት ፣ በዙሪያው ፣ እየተፈላለጉ ፣ አንዳንድ ፣ የተነጣጠለ ፣ ታሪካዊ ፣ ዕቃ ፣ ግግንታቸውን ፣ አይተናልና ፣ ድካማቸው ፣ በመጨረሻ ፣ ፍሬ ፣ አግኝቶ ፣ የተደበቀና ፣ እስከ ፣ ዛሬ ፣ የደከሙት ፣ ጸሐፊዎች ፣ ያላገኙት ፣ ጽሑፍ ፣ እንዳለ ፣ ወደ ፣ ብርሃን ፣ እንዲያመጡልን ፣ እንመኛለን ።

እስከዚያ ፣ ግን ፣ ሥራ ፣ ሳንፈታ ፣ እስካሁን ፣ ከተገኘው ፣ የሐውልትና ፣ የብራና ፣ ጽሑፍ ፣ ውስጥ ፣ ከገድሉና ፣ ከድርሳኑውስጥ ፣ በትዕግሥት ፣ እየለቀምን ፣ የኢትዮጵያን ፣ ታሪክ ፣ የዛሬው ፣ ሕዝባችን ፣ በሚናገረው ፣ በአግርኛ ፣ ቋንቋ ፣ አብራርተን ፣ ለመጻፍ ፣ ዓላማችን ፣ ሆኖ ፣ እነሆ ፣ እግዚጋጀት ፣ ላይ ፣ ነን ፣ ሐውልትና ፣ አጭፋ ፣ ታሪክ ፣ ነገሥት ፣ አብዛኛው ፣ የታሪክ ፣ ክፍል ፣ ሆኖ ፣ ሲያገለግል ፣ ገድሉና ፣ ድርሳኑ ፣ በሙሉ ፣ የሚጽፈው ፣ ያንድ ፣ ጻድቅ ፣ ወይም ፣ መልአክ ፣ ታምራታዊ ፣ ታሪክ ፣ ቢሆንም ፣ ከዚህ ፣ ከመንፈሳዊ ፣ እነጋገሩ ፣ ውስጥ ፣ የመልአኩና ፣ የጻድቁ ፣ ወዳጅ ፣ ንጉሥ ፣ ወይም ፣ ንግሥት ፣ መስፍን ፣ ወይም ፣ መኩንን ፣ በማቸው ፣ ጣልቃ ፣ እየገባ ፣ ይገኛል ። ያንዳንዱም ፣ ታሪካዊ ፣ ቦታ ፣ ስም ፣ እይጠፋበትምና ፣ እነዚህን ፣ ከየቦታው ፣ እግኝቶ ፣ ለመልቀም ፣ ሰፊውን ፣ ረዥሙን ፣ መንፈሳዊ ፣ ንግግር ፣ በትዕግሥት ፣ ግንብብ ፣ ግድታ ፣ ነው ።

የሆነ ፣ ሆኖ ፣ ሁሉም ፣ ቢሆን ፣ እንደ ፣ ንግሥተ ፣ ላባና ፣ እንደ ፣ ቀዳማዊ ፣ ምኒልክ ፣ ወይም ፣ እንደ ፣ አብርሃ ፣ አጽብሐ ፣ እንደ ፣ ላሊበላና ፣ እንደ ፣ ይኩኖ ፣ አምላክ ፣ ላሉት ፣ ካልሆነ ፣ በቀር ፣ እብዛኞቹ ፣ የእኩሉም ፣ የላስታ ፣ ነገሥታት ፣ ገድልና ፣ ድርሳን ፣ ያልተጻፈላቸው ፣ ስላሉ ፣ ከሰማቸው ፣ ዝርዝር ፣ በቀር ፣ ታሪካቸው ፣ እየተደረገ ፣ መቅረቱ ፣ ነው ። የመሳፍንትና ፣ የመኳንንት ፣ ዝርዝር ፣ ግግንትም ፣ ተስፋ ፣ የለም ። እንኳን ፣ ታሪካቸው ፣ ወደፊት ፣ በሥፍራው ፣ እንደምናስረዳው ፣ የነገሥታቱ ፣ በማቸውና ፣ የነገሡበት ፣ ዘመን ፣ እየተፋላሰ ፣ ያስቸግራል ።

እንደዚህ ፣ ሆኖ ፣ አሁን ፣ ጥንታዊውን ፣ የኑብያን ፣ መንግሥት ፣ ቀጥሎ ፣ የእኩሉምን ፣ ታሪክ ፣ ለመጻፍ ፣ ስንገባ ፣ ከኛ ፣ ወገን ፣ ጽሑፍ ፣ ሲያጥርብን ፣ በግድ ፣ የጥንት ፣ የግሪክና ፣ የሮማ ፣ የግብፅ ፣ ጸሐፊዎችና ፣ መርግሪዎች ፣ እያዩም ፣ በወራም ፣ እየጻፉ ፣ ሰዛሬ ፣ ጸሐፊ ፣ ትተው ፣ ወደ ፣ ፈረንሳይና ፣ ወደ ፣ ኢጣሊያ ፣ ተተርጉሞ ፣ ሊነበብ ፣ ከቻለው ፣ ወደ ፣ መፈላስግ ፣ መሐድ ፣ ግዴታ ፣ ነው ።

በሰዚህ ፣ በዚህ ፣ መጽሐፍ ፣ ውስጥ ፣ ወደፊት ፣ የምናነበው ፣ በመጀመሪያው ፣ ክፍል ፣ የኑብያ ፣ ታሪክ ፣ ከግብፅ ፣ ተያይዞ ፣ የእኩሉ ፣ ከደቡብ ፣ ዓረብ ፣ ተዛምዶ ፣ ለአሁኑ ፣ መንግሥታችንም ፣ ለሥልጣኔውም ፣ ለፊደሉም ፣ ለቋንቋውም ፣ ለዘሩም ፣ ስልጣንም ፣ ላባና ፣ ሐበሳን ፣ የመጡበት ፣ ይኸው ፣ ደቡብ ፣ ዓረብ ፣ መሆኑን ፣ በበሬው ፣ እናያለን ። ለዛሬው ፣ ሥልጣኔያችንና ፣ ፊደላችን ፣ ቋንቋና ፣ ስልጣናችን ፣ አባት ፣ ያልሆነውን ፣ የኑብያን ፣ ታሪክም ፣ በሰፊው ፣ ስንመለከት ፣ ከእኩሉም ፣ ጋር ፣ የልዩነቱን ፣ ወይም ፣ የግንኙነቱን ፣ መጠን ፣ አንባቢ ፣ ራሱ ፣ እንዲገነዘበውና ፣ የራሱን ፣ ፍርድ ፣ እንዲሰጥ ፣ ጭምር ፣ ነውና ፣ እነሆ ፣ አሁን ፣ በሌሊትዮጵያና ፣ በሌላ ግብፅ ፣ ቅድሚያ ፣ ስለነገደ ፣ ካምና ፣ ስለነገደ ፣ የቅጣን ፣ ብናምንዎች ፣ ብንጠራጠረውም ፣ እስካሁን ፣ በየመጽሐፉ ፣ በሰሚገኙ ፣ የነገሥታት ፣ ዝርዝር ፣ ስለኑብያውና ፣ ስለእኩሉም ፣ መንግሥት ፣ ልዩነትና ፣ ግንኙነት ፣ በየምዕራፉ ፣ እንመልከት ።

ምዕራፍ ፣ I ።

ባገራችን ፣ ጽሑፍ ፣ የሚገኘው ፣ የነገደ ፣ ካምና ፣ የነገደ ፣ የቅጣን ፣ አመሠራረት - የነገሥታቱ ፣ የተለመደ ፣ ዝርዝር ፣ በውጪ ፣ አገር ፣ ጽሑፍ ፣ ውስጥ ፣ የሚገኘው ፣ የኢትዮጵያ ፣ ልዩ ፣ ልዩ ፣ ነገድና ፣ ልማድ ።

ባጀኛው ፣ ምዕራፍ ፣ እንደተመለከትነው ፣ የእስራኤልና ፣ የግሪክ ፣ ጸሐፊዎች ፣ እነሙሴ ፣ እነሆሚር ፣ እነሄሮዶቱስ ፣ ነቢያቱ ፣ እነኢሳይያስ ፣ ይህ ፣ የኢትዮጵያ ፣ ዘር ፣ በኩሽ ፣ የዘር ፣ ሐረግ ፣ መውረዱ ፣ ሲታወቃቸው ፣ እንደግብግውያን ፣ የኩሽ ፣ አገር ፣ ለጌላ ፣ መጥቶ ፣ በተደባለቀበት ፣ ምክንያት ፣ የሴም ፣ ዘርነቱ ፣ ሲሰማቸው ፣

የሰባ ፡ አገር ፡ ይሉታል ፡ ስለዚህ ፡ ከነሱ ፡ ወዲህ ፡ የተነሣው ፡ ጸሐፊ ፡ ሁሉ ፡ የኢትዮጵያ ፡ ሕዝብ ፡ በሰፊው ፡ ግዛቱ ፡ የካምፍ ፡ የሴም ፡ ድብልቅ ፡ ዘር ፡ መሆኑን ፡ ተረድቶ ፡ በዚሁ ፡ ጽሑፉን ፡ ሲቀጥል ፡ ይኸን ፡ እያያዝ ፡ የቅርብ ፡ ዘመን ፡ ደንበኛ ፡ መርግሪዎች ፡ እነዮ ሴፍ ፡ ሐላቪ ፡ እነግላጸር ፡ እነኮንቲ ፡ ሮሲኒ ፡ አጽድቀውታል ።

ከኛም ፡ ወገን ፡ ታሪክ ፡ ነገሥታችን ፡ ብዙ ፡ ጊዜ ፡ ስለነገደ ፡ ካም ፡ (የኩሽ ፡ አባት) ፡ ስለነገደ ፡ የቅጣን ፡ ስለመደባለቁም ፡ ይጽፋል ። የሁለቱንም ፡ ነገድ ፡ የነገሥታት ፡ ስምና ፡ የነገሡበትን ፡ ዘመን ፡ ዘርዘር ፡ ይጽፋል ። ይሁን ፡ እንጂ ፡ እስካሁን ፡ እየተጻፈ ፡ የቆየውን ፡ ከመጻፍ ፡ በቀር ፡ ስለስማቸው ፡ ዝርዝር ፡ ስለቅደም ፡ ተከተላቸው ፡ ስለዘመኑ ፡ ትክክልነት ፡ ለማመንም ፡ ለመካድም ፡ የዘመኑ ፡ ርቶትና ፡ የግበረኛው ፡ ጉድለት ፡ እያስችለንም ። ሐተታም ፡ ለመሰጠት ፡ በመጠኑ ፡ ብንፈልግ ፡ የእነዚህ ፡ የነገሥታቱ ፡ ዝርዝር ፡ በኑባያ ፡ በናፓታና ፡ በመርዌ ፡ የነበሩት ፡ የኩሽ ፡ ዘር ፡ የሆኑት ፡ ነገሥታት ፡ በዓረብ ፡ አገርና ፡ ከዚያ ፡ ወደ ፡ ሰሜን ፡ ኢትዮጵያ ፡ የተሻገሩት ፡ የሰባ ፡ ነገሥታት ፡ ተደባልቀው ፡ የተጻፉ ፡ ይመስላል ። ለምሳሌ ፡ የነገደ ፡ የቅጣን ፡ ዘር ፡ ከሚላቸው ፡ ነገሥታት ፡ ውስጥ ፡ ከንግሥተ ፡ ሳባ ፡ እምስተኛ ፡ የሆነውን ፡ አሜን ፡ ሐቴብ ፡ ይላል ። አሜን ፡ ሐቴብ ፡ አጠራሩ ፡ ግብፃዊ ፡ ያም ፡ በቀር ፡ የናፓታ ፡ የኩሽ ፡ እንጂ ፡ የሰባ ፡ አጠራር ፡ አይደለም ። በሺጅጃፕ ፡ ዓመት ፡ ከክርስቶስ ፡ ልደት ፡ በፊት ፡ አሜን ፡ ሐቴብ ፡ አንደኛ ፡ የሚባል ፡ የግብፅ ፡ ንጉሥ ፡ ነበር ። የዚህ ፡ ዓይነት ፡ አጠራር ፡ በሰሐተት ፡ መድረሱ ፡ እንደሆነ ፡ ወይም ፡ በሞግሼነት ፡ ተወስዶ ፡ እንደሆነ ፡ እናውቅም ።

የሆነ ፡ ሆኖ ፡ ከመጽሐፍ ፡ ቅዱስ ፡ ከዘፍጥረት ፡ ምዕራፍ ፡ 1 ፡ ወጥቶ ፡ የተዘጋጀው ፡ ከአዳም ፡ የወረደው ፡ የዘር ፡ ሐረግ ፡ እንደሚያሳየን ፡ መሠረቱ ፡ መጽሐፍ ፡ ቅዱስና ፡ ታሪክ ፡ ነገሥታችን ፡ ሆኖ ፡ ከዚያ ፡ ያገራችን ፡ ጸሐፊዎች ፡ ሁሉ ፡ አጭር ፡ መነሻ ፡ ጨምረው ፡ በየመጽሐፋቸው ፡ የሚዘረዝሩት ፡ እንደሚከተለው ፡ ነው ።

ለኖገ 1 ፡ ሴም ፡ ካም ፡ ያፌት ፡ የሚባሉ ፡ 1 ፡ ልጆች ፡ ነበሩት ። ከነዚህ ፡ ካም ፡ ኩሳን ፡ (ኩሽን) ፡ ምሥራይን ፡ ፋጥን ፡ ከነዓንን ፡ ይወልዳል ። በፋንታው ፡ ኩሳ ፡ (ኩሽ) ፡ ሳባ ፡ ሐዊላ ፡ ሰጥታም ፡

ሪዕማ ፡ ነምሩድ ፡ የሚባሉትን ፡ ጅ ፡ ልጆች ፡ ወልዶ ፡ የነርሱ ፡ ዘሮች ፡ በርኩተው ፡ እስከ ፡ ኑባያ ፡ ድረስ ፡ ያለውን ፡ አገር ፡ አቅንተው ፡ ሲኖሩ ፡ ለነርሱም ፡ እስከ ፡ ነገደ ፡ የቅጣን ፡ መምጣት ፡ ድረስ ፡ ጅጃ ነገሥታት ፡ ነበርዋቸው ፡ ይልና ፡ ስማቸውንና ፡ የነገሡበትን ፡ ዘመን ፡ እንደዚህ ፡ እያሉ ፡ ያከታተላል ።

ተርታ ፡ ስም ፡ የግዛት ፡ ዓመተ ፡ ዓለም ፡ ከክር ፡ ዘመን ፡ ልደት ፡ በፊት ፡

፩	ሰጥታህ ፡ (ሳፒታ) ፡	፴	ጸሺጅጃጃጅ — ጸሺጅጃጃጅ
፪	ኤሌክትሮን ፡	፴	ጸሺጅጃጃጅ — ጸሺጅጃጃጅ
፫	ነቢር ፡	፴	ጸሺጅጃጃጅ — ጸሺጅጃጃጅ
፬	አሜን ፡ አንደኛ ፡	፳፩	ጸሺጅጃጃጅ — ጸሺጅጃጃጅ
፭	ነሐሴት ፡ ናይስ ፡	፴	ጸሺጅጃጃጅ — ጸሺጅጃጃጅ
፮	ታርኪም ፡	፳፪	ጸሺጅጃጃጅ — ጸሺጅጃጃጅ
፯	ሳባ ፡ ፩ኛ ፡	፴	ጸሺጅጃጃጅ — ጸሺጅጃጃጅ
፰	ሶፋራድ ፡	፴	ጸሺጅጃጃጅ — ጸሺጅጃጃጅ
፱	እስክንዲ ፡	፳፳	ጸሺጅጃጃጅ — ጸሺጅጃጃጅ
1	ሆሀይ ፡ ሰጥም ፡	፴፭	ጸሺጅጃጃጅ — ጸሺጅጃጃጅ
1፩	አህያፕ ፡	፳	ጸሺጅጃጃጅ — ጸሺጅጃጃጅ
1፪	አድጋስ ፡	፴	ጸሺጅጃጃጅ — ጸሺጅጃጃጅ
1፫	ባኩንዶን ፡ መሊስ ፡	፳፭	ጸሺጅጃጃጅ — ጸሺጅጃጃጅ
1፬	ማንቱራይ ፡ ሀቀቢ ፡	፴፭	ጸሺጅጃጃጅ — ጸሺጅጃጃጅ
1፭	ራከሁ ፡ ድድሜ ፡	፴	ጸሺጅጃጃጅ — ጸሺጅጃጃጅ
1፮	ሶቢ ፡ አንደኛ ፡	፴	ጸሺጅጃጃጅ — ጸሺጅጃጃጅ
1፯	አዚጋን ፡ ፈርዖን ፡	፴	ጸሺጅጃጃጅ — ጸሺጅጃጃጅ
1፰	ሱስኩል ፡ አቶዛኔስ ፡	፳	ጸሺጅጃጃጅ — ጸሺጅጃጃጅ
1፱	አሜን ፡ ሁለተኛ ፡ ጸዊዛ ፡	1፳	ጸሺጅጃጃጅ — ጸሺጅጃጃጅ
፳	ራሜንጸህቲ ፡ መስልኔ ፡	፳	ጸሺጅጃጃጅ — ጸሺጅጃጃጅ
፳፩	ዋኑና ፡	1፳፯	
፳፪	ጲኦሪ ፡ አንደኛ ፡	1፳	ጸሺጅጃጃጅ — ጸሺጅጃጃጅ

CITY - HALL LIBRARY of ADDIS ABABA

ሁል ፡ ጊዜ ፡ እንደእገራችን ፡ የተሰመደ ፡ አጻጻፍ ፡ እነዚህ ፡
 ከዚህ ፡ በላይ ፡ የተጻፉት ፡ ነገደ ፡ ካም ፡ የተባሉት ፡ ነገሥታት ፡
 ናቸው ። እንደዚሁም ፡ የካም ፡ ወንድም ፡ ሴም ፡ ሀ ፡ ልጆች ፡ ይወልዳል ፡
 ከዘኛ ፡ አንዱ ፡ አርተክስድ ፡ ነው ። እርሱም ፡ ሳላህን ፡ ሳላህ ፡
 ኤቦርን ፡ ፋሌቅንና ፡ የቅጣንን ፡ ይወልዳል ። የቅጣን ፡ ደግሞ ፡ ፲፫ ፡
 ልጆች ፡ ይወልዳል ። ከነዚህ ፡ ጅቱ ፡ ሳባ ፡ አባል ፡ አፈር ፡ አቢማር ፡
 ሐዊሳ ፡ ከወንድሞቻቸው ፡ ተሰይተው ፡ የመካከል ፡ ምሥራቅን ፡
 አገር ፡ ትተው ፡ ወደየመን ፡ መጥተው ፡ ተቀመጡ ። በየመንም ፡
 ባሉ ፡ የሕንድ ፡ ነገሥታት ፡ እየወጉ ፡ ቢያስቸግርዋቸው ፡ እሳይ ፡
 የተጻፈው ፡ ጌንደሚያ መስክተው ፡ የካሙ ፡ ዘር ፡ ጳጳሪ ፡ በነገሠበት ፡
 ዘመን ፡ ፩ሺ፱፻፳ ፡ ዓመት ፡ ከክርስቶስ ፡ ልደት ፡ በፊት ፡ የመንን ፡
 ስቀው ፡ ወደ ፡ ኢትዮጵያ ፡ ተሻግረው ፡ መጡና ፡ ሦስቱ ፡ ነገዶች ፡
 ሳባ ፡ በትግራይ ፡ አባል ፡ በአዳል ፡ አፈር ፡ በውጋዴን ፡ ተቀመጡ ።
 እንደመጡም ፡ መሆኖቸውን ፡ ጅቱን ፡ ዓመት ፡ ሰካሙ ፡ ነገድ ፡
 ነገሥ ፡ ለጳጳሪ ፡ ገብረዋል ።

በዚህ ፡ መካከል ፡ የሕንድ ፡ ነገሥ ፡ ራማ ፡ ወደ ፡ ኢትዮጵያ ፡
 መጥቶ ፡ ጳጳሪን ፡ ወግቶ ፡ አሸንፎ ፡ መንግሥቱን ፡ ቀግሎ ። ሕዝ
 በጉም ፡ እንደባሪያ ፡ ይገዛው ፡ ዠመር ። በዚያን ፡ ጊዜ ፡ እነዚህ ፡
 ሦስቱ ፡ የቅጣን ፡ ልጆች ፡ ነገደ ፡ የቅጣን ፡ ከያሉበት ፡ ተሰብስቦ
 በው ፡ ራማን ፡ ወግተው ፡ ሠራዊቱን ፡ አሸንፈው ፡ እርሱንም ፡ ገደ
 ሉና ፡ ሕዝቡን ፡ ከባርነት ፡ ነፃ ፡ አወጡት ። በዚህም ፡ እነዚህ ፡
 ነገደ ፡ የቅጣን ፡ ነገደ ፡ አግዓዝያን ፡ (ነፃ ፡ አውጧቸው) ፡ የሚባል ፡
 ስም ፡ ወጣላቸው ፡ ይላል ፡ ይሁን ፡ እንጂ ፡ የመንግሥቱ ፡ መሪነት ፡
 ወደ ፡ ነገደ ፡ ካም ፡ ሳይመለስ ፡ ነገደ ፡ የቅጣን ፡ ተዋግተው ፡ ያዳኑ
 ትን ፡ አገር ፡ ለራሳቸው ፡ ያዙት ፡ ማለት ፡ ነው ። ከዚህ ፡ ጊዜ ፡
 ገምሮ ፡ ነገደ ፡ የቅጣን ፡ በነገደ ፡ ካም ፡ ተተክተው ፡ ኢትዮጵያን ፡
 ማስተዳደራቸውን ፡ ይገልጻና ፡ በታሪክ ፡ ነገሥታችን ፡ እርሱንም ፡
 መሠረት ፡ አድርገው ፡ በጻፉት ፡ በነገጥን ፡ ሞሪዬ ፡ በነብላቴን ፡
 ጌታ ፡ ገሩይ ፡ መጽሐፍ ፡ የነገሥታቱ ፡ ዝርዝራቸው ፡ እንደዚህ ፡
 እያል ፡ ይቀጥላል ።

ተከታታይ	ስም	የግዛት ዘመን	ከክርስቶስ ፡ ልደት ፡ በፊት
፩	አክናሁሱ ፡ ሳባ ፡ ፪ኛ ፡	፶፭	፩ሺ፱፻፳፭ — ፩ሺ፱፻፴፬
፪	ነክሀቲ ፡ ካልንሶ ፡	፵	፩ሺ፱፻፴፬ — ፩ሺ፳፻፲
፫	ከሲዮፒ ፡	፲፬	፩ሺ፳፻፲፩ — ፩ሺ፳፻፲፭
፬	ሳቢ ፡ ፪ኛ ፡	፲፭	፩ሺ፳፻፲፭ — ፩ሺ፳፻፲፮
፭	ኢትዮጵሱ ፡ ፩ኛ ፡	፶፮	፩ሺ፳፻፲፮ — ፩ሺ፳፻፲
፮	ላክንዱን ፡ ናወር ፡ ኦሪ ፡	፴	፩ሺ፳፻፲ — ፩ሺ፳፻፳፭
፯	ቱትኤም ሐብ	፳	፩ሺ፳፻፳፭ — ፩ሺ፳፻፶፱
፰	ሐርሐቶር ፡	፳	፩ሺ፳፻፶፱ — ፩ሺ፳፻፸፬
፱	ኢትዮጵሱ ፡ ፪ኛ ፡	፴	፩ሺ፳፻፸፬ — ፩ሺ፳፻፸፮
፲	ሰኑካ ፡ ፪ኛ ፡	፲፮	፩ሺ፳፻፸፮ — ፩ሺ፳፻፸፫
፲፩	ቦኑ ፡ ፩ኛ ፡	፳	፩ሺ፳፻፸፫ — ፩ሺ፳፻፸፭
፲፪	መማዚሱ ፡	፶	፩ሺ፳፻፸፭ — ፩ሺ፳፻፸፭
፲፫	አሩአሳ ፡	፯ኛ ወር ፡	
፲፬	አሚን ፡ አቦር ፡	፴	፩ሺ፳፻፸፭ — ፩ሺ፳፻፸፮
፲፭	ኦሪ ፡ ፪ኛ ፡	፴	፩ሺ፳፻፸፮ — ፩ሺ፳፻፲፭
፲፮	ጳጳሪ ፡ ፪ኛ ፡	፲፭	፩ሺ፳፻፲፭ — ፩ሺ፳፻፲፮
፲፯	አሚን ኤም ሐት ፡ ፩ኛ ፡	፵	፩ሺ፳፻፲፮ — ፩ሺ፳፻፲፮
፲፰	ዓውዕ ፡	፲፭	፩ሺ፳፻፲፮ — ፩ሺ፳፻፸፭
፲፱	አከተሳኒስ ፡	፲	፩ሺ፳፻፸፭ — ፩ሺ፳፻፸፮
፳	ማንዲስ ፡	፲፮	፩ሺ፳፻፸፮ — ፩ሺ፳፻፸፬
፳፩	አርቶውስ ፡	፴፫	፩ሺ፳፻፸፬ — ፩ሺ፳፻፸፮
፳፪	አሞይ ፡	፳፩	፩ሺ፳፻፸፮ — ፩ሺ፳፻፸፮
፳፫	ኮንሲ ፡	፳	፩ሺ፳፻፸፮ — ፩ሺ፳፻፸፮
፳፬	ቦኑ ፡ ፪ኛ ፡	፶	፩ሺ፳፻፸፮ — ፩ሺ፳፻፸፫
፳፭	ሳቢ ፡ ፪ኛ ፡	፲፭	፩ሺ፳፻፸፫ — ፩ሺ፳፻፸፮
፳፮	ጀንንሶ ፡	፳	፩ሺ፳፻፸፮ — ፩ሺ፳፻፲፭
፳፯	ሰኑካ ፡ ፪ኛ ፡	፲	፩ሺ፳፻፲፭ — ፩ሺ፳፻፸፮
፳፰	እንጋቦስ ፡ ፩ኛ ፡	፶	፩ሺ፳፻፸፮ — ፩ሺ፳፻፸፮
፳፱	ሚአመር ፡	፶ ቀን	

ተከታታይ ስም : የግዛት ፡ ዘመን ፡ ከክርስቶስ ፡ ልደት ፡ በፊት ፡

ጠ	ከሊና ፡	፲፩	ጳጢያዊት	—	ጳጢያዊት
ጠ፩	ዘግዳር ፡	፱	ጳጢያዊት	—	ጳጢያዊት
ጠ፪	ሐርሐቶር ፡ ፪ኛ ፡	፴	ጳጢያዊት	—	ጳጢያዊት
ጠ፫	ሐርሐቶር ፡ ፫ኛ ፡	፵	ጳጢያዊት	—	ጳጢያዊት
ጠ፬	ኒክቲ ፡ ፬ኛ ፡	፶	ጳጢያዊት	—	ጳጢያዊት
ጠ፭	ቲቶን ፡ ስንኞ ፡	፶፫	ጳጢያዊት	—	ጳጢያዊት
ጠ፮	ሐርመንቱ ፡ ፩ኛ ፡	፶፯	ጳጢያዊት	—	ጳጢያዊት
ጠ፯	አሜን ፡ አምሐት ፡ ፪ኛ ፡	፷	ጳጢያዊት	—	ጳጢያዊት
ጠ፰	ኮንላብ ፡ ፩ኛ ፡	፷፩	ጳጢያዊት	—	ጳጢያዊት
ጠ፱	ኮንላብ ፡ ፪ኛ ፡	፷፪	ጳጢያዊት	—	ጳጢያዊት
፱	ሰኑካ ፡ ፬ኛ ፡	፷፫	ጳጢያዊት	—	ጳጢያዊት
፱፩	አንጋቦ ፡ ፪ኛ ፡ ሕዝባይ ፡	፱	ጳጢያዊት	—	ጳጢያዊት
፱፪	አሜን ፡ አስታት ፡	፴	ጳጢያዊት	—	ጳጢያዊት
፱፫	ሐርሆር ፡	፴፩	ጳጢያዊት	—	ጳጢያዊት
፱፬	ፒያንኪያ ፡ ፩ኛ ፡	፴፪	ጳጢያዊት	—	ጳጢያዊት
፱፭	ጥናትሲም ፡ ፩ኛ ፡	፴፫	ጳጢያዊት	—	ጳጢያዊት
፱፮	ጥናትሲም ፡ ፪ኛ ፡	፴፬	ጳጢያዊት	—	ጳጢያዊት
፱፯	ግሳሐርታ ፡	፴፭	ጳጢያዊት	—	ጳጢያዊት
፱፰	ራሜንኮፐርም ፡	፴፮	ጳጢያዊት	—	ጳጢያዊት
፱፱	ጥናትሲም ፡ ፫ኛ ፡	፵	ጳጢያዊት	—	ጳጢያዊት
፲	ሳቢ ፡ ፬ኛ ፡	፵፫	ጳጢያዊት	—	ጳጢያዊት
፲፩	ተዋስያ ፡ ዴውስ ፡	፵፫	ጳጢያዊት	—	ጳጢያዊት
፲፪	ግክዳ ፡ ንግሥት ፡	፵፩	ጳጢያዊት	—	ጳጢያዊት

እነዚህ ፡ ሁሉ ፡ ነገሥታት ፡ የምንላቸው ፡ አብዛኞቹ ፡ ክቡር ፡ ብላቴን ፡ ጌታ ፡ ጎሩይ ፡ በዋዜማ ፡ መጽሐፋቸው ፡ እንዳሉት ፡ እንደ ፡ ባላባት ፡ በውስጣቸው ፡ ያለውን ፡ ነገድ ፡ ያስተዳድሩት ፡ ነበር ፡ እንጂ ፡ እንደ ፡ ደንቡ ፡ ዘውድ ፡ ደፍተው ፡ ሥርዓት ፡ ንግሥ ፡ ተደርጎላቸው ፡ በንጉሥነት ፡ ስም ፡ የገዙ ፡ አይመስልም ፡ በዚያን ፡ ዘመን ፡ የዚህ ፡

ዕድል ፡ የገጠማቸው ፡ የግብፅ ፡ መንግሥትና ፡ ሐሙራቢ ፡ የመሠረተው ፡ የባቢሎን ፡ ከዚያም ፡ የቻይናና ፡ የሕንድ ፡ መንግሥታት ፡ ናቸው ፡ የነዚህ ፡ መንግሥታት ፡ ሥልጣን ፡ ቀዳሚነት ፡ የታወቀው ፡ ሊታወቅንት ፡ የነበሩበትን ፡ ከተማ ፡ እያስቆረሩ ፡ ላይ ፡ የማልክትና ፡ የነገሥታት ፡ ሐውልት ፡ እያገኙ ፡ በሐውልቱ ፡ የተቀረጸውን ፡ ጽሑፍ ፡ በጥልቅ ፡ ምርመራ ፡ እየተረጉሙ ፡ በሰጡት ፡ ማስረጃ ፡ መሠረት ፡ ነው ፡

የሆነ ፡ ሆኖ ፡ በአክሱም ፡ ታሪክ ፡ ላይ ፡ እንደምናገኘው ፡ ግክዳ ፡ ንግሥት ፡ ከአርዌና ፡ ከአንጋቦ ፡ ተከታታይ ፡ መምጣቷን ፡ ታሪክ ፡ ነገሥታችን ፡ ስለሚገልጽና ፡ ይኸ ፡ ያሁኑ ፡ ሌላ ፡ ዓይነት ፡ ዝርዝር ፡ ስለሚሰጥ ፡ በዝርዝር ፡ ሙሉ ፡ እምነት ፡ ማድረግ ፡ ችግር ፡ ነው ፡

ምናልባት ፡ የኢትዮጵያ ፡ ጥንታዊ ፡ ከተማ ፡ እየተቆረረ ፡ የተደበቀ ፡ ሐውልት ፡ ተገኝቶ ፡ ወደ ፡ ብርሃን ፡ እስኪመጣ ፡ ድረስ ፡ እንደዚህ ፡ እንዳለ ፡ አንብቦን ፡ እንሰፍና ፡ የዚህኑ ፡ የጥንት ፡ ሕዝብ ፡ ኑር ፡ እንመልከት ፡

የቀድሞ ፡ ሕዝባችን ፡ ኑር ፡ ምን ፡ ዓይነት ፡ እንደነበረ ፡ በዝርዝር ፡ የሚገልጽ ፡ ጽሑፍ ፡ አይገኝም ፡ አጭር ፡ የኢትዮጵያ ፡ ሕዝብ ፡ ታሪክ ፡ የሚባለው ፡ የአለቃ ፡ ታዩ ፡ መጽሐፍም ፡ በሰፊው ፡ አይገልጽም ፡ ቢሆንም ፡ ከክርስቶስ ፡ ልደት ፡ በፊት ፡ ከአምስት ፡ መቶ ፡ ዓመት ፡ ወዲያ ፡ ባለው ፡ ጊዜ ፡ ውስጥ ፡ በምንም ፡ ዓይነት ፡ ቢሆን ፡ ሥልጣን ፡ የነበረውን ፡ የኑርው ፡ ደረጃ ፡ ከፍ ፡ ያለ ፡ አይመስልም ፡ ስለዚህም ፡ የሚናገር ፡ ጽሑፍ ፡ ከኛ ፡ ወገን ፡ የሰንም ፡

ስለዚህ ፡ ክራሳችን ፡ ስናጣ ፡ የነዚህ ፡ የነዋሪዎቹ ፡ የነገደ ፡ ካምና ፡ ከምሥራቅ ፡ የመጡት ፡ የነገደ ፡ የቅጣን ፡ ሕዝቦች ፡ እንዴት ፡ ይኖሩ ፡ እንደነበረ ፡ ወደ ፡ ውጪ ፡ አገር ፡ ጽሑፍ ፡ ተራምደን ፡ የሚያኮራውንም ፡ የሚያስቀይመውንም ፡ እየፈለግን ፡ መመልከት ፡ እለብን ፡ የሚያኮራው ፡ በጸንኛው ፡ መቶ ፡ ዓመት ፡ የነበረው ፡ ሆሜርና ፡ ይልቁንም ፡ በ፪ኛው ፡ መቶ ፡ ዓመት ፡ የነበረው ፡ ሄርዶት ፡ የጻፉት ፡ ነው ፡ እነሱም ፡ ከብዙዎቹ ፡ ንግግሮቻቸው ፡ ውስጥ ፡ እንደዚህ ፡ ይላሉ ፡ ኢትዮጵያውያን ፡ ታላላቆች ፡ መልካቸው ፡ የማረ ፡ የሰውነታቸው ፡

ትርጉ። ደንበኛ፣ የሆነ፣ ጸድቆች፣ በጎ፣ እድራጊዎች፣ ለሥራ፣ የማይደክሙ፣ ጥበበኞች፣ በሩት፣ ሥፍራ፣ የሚኖሩ፣ አግልክት፣ የሚወዷቸው፣ ባንደበታቸው፣ ሐሰት፣ የማይገባ፣ በጦርነትና፣ በርጅና፣ ካልሆነ፣ በሰተቀር፣ በበሽታ፣ የማይሞቱ፣ ናቸው።

በተረፈ፣ በመገኘታቸው፣ ምዕራፍ፣ እንዳልነው፣ የኢትዮጵያ፣ ስም፣ ነቢያት፣ እነኢሳይያስ፣ እነዕጩንያስ፣ ወደዝርዝር፣ ጉዳይ፣ ሳይገቡ፣ በትንቢታቸው፣ ውስጥ፣ እንደአጋጣሚ፣ እየጠቀሱት፣ አልፈዋል። በነሱም፣ ጽሑፍ፣ ውስጥ፣ ስም፣ ግድሳት፣ ካልሆነ፣ በቀር፣ ስለኢትዮጵያውያን፣ ኑሮ፣ የሚናገር፣ ዝርዝር፣ ጽሑፍ፣ እይገኝም።

በለዚህ፣ ከሁሉ፣ ይበልጥ፣ ከኅብዳ፣ አለከ፣ ኤርትራ፣ ባሕር፣ ድረስ፣ በዚያን፣ ጊዜ፣ ተበታትኖ፣ ስለሚኖረው፣ ሕዝባችን፣ በሰፊው፣ የጻፉ፣ ከዚህ፣ ቀደም፣ በምዕራፍ፣ ፪፣ የጠቀስናቸው፣ አጋታርጂድ፣ ኤራቶስቴን፣ ጲዮዶር፣ የሚባሉ፣ የግሪክ፣ ተወላጆች፣ ናቸው። ኤራቶስቴን፣ በ፫ተኛው፣ መቶ፣ ዓመት፣ አጋታርጂድ፣ በ፪ኛው፣ መቶ፣ ዓመት፣ ላይ፣ ከከርስቶስ፣ ልደት፣ በፊት፣ የነበሩ፣ ናቸው። አጋታርጂድ፣ የበጥሊሞስ፣ ሰባተኛ፣ (የግብፅ፣ ንጉሥ)፣ መምህር፣ የነበረ፣ ነው። እሱም፣ በዘመኑ፣ የታሪክ፣ መጽሐፍ፣ ጽፎ፣ የቀረው፣ ሁሉ፣ ጠፍቶ፣ MARE ERYTHREO የኤርትራ፣ ባሕር፣ የሚባለው፣ መጽሐፍ፣ ብቻ፣ እስከ፣ ዛሬ፣ ይገኛል። የሱንም፣ መጽሐፍ፣ መሠረት፣ እያደረጉ፣ ገንጎ፣ ሞሪዮና፣ ኮንቲ፣ ሮሲኒ፣ በኢትዮጵያ፣ ተበታትኖ፣ የሚኖረውን፣ ልዩ፣ ልዩ፣ ነገድ፣ ጠቅሰውት፣ ይገኛል። ቃሉም፣ ከዚህ፣ ቀጥሎ፣ የተጻፈው፣ ነው።

፩ኛ/ ለአባ፣ ታሊት፣ ወይም፣ ስትሩቲአፋኝ፣ ትርጓሜውም፣ ስሆን፣ የምትባለዋን፣ እንስሳ፣ የሚበሉ፣ ግማሾቹ፣ አዕዋፍ፣ የሚበሉ፣ ዓባይ፣ ምንጭ፣ አጠገብ፣ የሚኖሩ፣ ልብሳቸውም፣ ሥጋዋን፣ የሚበሉት፣ የሰሆን፣ ቆዳ።

፪ኛ/ ለአዳሊት፣ የሚባሉት፣ ከግብፅ፣ ጠፍተው፣ መጥተው፣ የአዳሊስን፣ ትጽር፣ ምሽግ፣ ሠርተው፣ ግማሾቹ፣ በዋሻ፣ የሚኖሩ።

፫ኛ/ ለአሉጎሴፋል፣ ራሳቸው፣ ጥንዚዛ፣ የሚመስል፣ ጥንዚዛ፣ የሚበሉም።

፬ኛ/ ለአሉጎሴፋሉ፣ ኔት፣ ለምትባለው፣ ሴት፣ ጣዖት፣ የሚሰግዱ።

፭ኛ ለአክራፋኝ፣ አንበጣን፣ የሚበሉ፣ ቁመታቸው፣ አሜጭር፣ ሰውነታቸው፣ ቀጭን፣ በጣም፣ የሚሮጡ፣ ዕድሜያቸው፣ ከሠላሳ፣ ዓመት፣ የማይበልጥ፣ ይኸውም፣ ግለት፣ በቱምጥና፣ በሽታ፣ እያለቁ፣ በቶሎ፣ የሚሞቱ።

፮ኛ/ ለአሮቴር፣ የሚባሉ፣ ከአዳሊስ፣ በሰሜን፣ የሚኖሩ። ፯ኛ ለአርታባቂት፣ የሚባሉ፣ በሜክ፣ የሚኖሩ።

፰ኛ ለአባኪያን፣ ኤሴፋንቶፋኝ፣ ዝጥን፣ እያደኑ፣ የሚበሉ፣ ስግቸው፣ አሰግከ፣ ግብሁ-አሽ፣ የሚባሉ፣ በዛሬው፣ ሐማሴንና፣ ሠናሂት፣ የሚቀመጡ፣ በቀን፣ ዝጥንና፣ ሌላም፣ አውራ፣ ቢያድኑ፣ እየዋሉ፣ አዳራቸውን፣ በዛፍ፣ ላይ፣ የሚያደርጉ፣ የነብር፣ ቆዳ፣ የሚሰብሱ፣ ናቸው። በነርሱ፣ ዘንድ፣ ሴትና፣ ልጅ፣ የጋራ፣ ነው። ከመካከላቸው፣ አንድ፣ ሰው፣ በጣም፣ ሽምግሎ፣ የማይሞት፣ ቢሆን በገዛ፣ እጁ፣ እንዲሞት፣ ይጠይቁታል። እምቢ፣ ያለ፣ እንደሆነ፣ እንደሌላማዳቸው፣ አሮጊውን፣ ሰው፣ ከኮርማ፣ በሬ፣ ጭራ፣ ጋር፣ እሥረው፣ እያሰጉትቱ፣ ይገሉታል።

፱ኛ ለአባሊት፣ ከባብ፣ ኤል፣ ማንዴብ፣ ባሕር፣ ጀምሮ፣ ከርቤና፣ ብርጉድ፣ በብዙ፣ በሚገኝበት፣ በዛሬው፣ የአዳልና፣ የሱማሌሐገር፣ የሚኖሩ፣ (እነዚህም፣ ከ፲፫ቱ፣ ከጥቅጣን፣ ልጆች፣ ያንዱ፣ የአባል፣ ዘሮች፣ መሆናቸው፣ ነው።)

፲ኛ ለአክራግውያን፣ በዛሬው፣ እከሱም፣ አጠገብ፣ የሚኖሩ። ፲፩ኛ ለባርጂን፣ የሚባሉ፣ በዛሬው፣ ባርክ፣ በሚባለው፣ እውራጃ፣ በዋሻ፣ የሚኖሩ።

፲፪ኛ ለብሌሚ፣ (ብሌማ)፣ የሚባሉ፣ ከአትባራ፣ (አስታቦራሲ) ወንዝ፣ በሰሜን፣ እስከ፣ ላዕላይ፣ ግብፅ፣ ድረስ፣ የሚቀመጡ፣ ዘራቸው፣ ከከነዓን፣ ልጅ፣ ከኪት፣ ወይም፣ ከኪት፣ የወረዱ፣ የዛሬ፣ ዘመን፣ ጸሐፊዎች፣ የበጃ፣ ዘር፣ የሚሉዋቸው፣ ናቸው። እነሱም፣ ምንም፣ እንኳ፣ አብዛኛቹ፣ በዋሻ፣ የሚቀመጡ፣ ቢሆኑ፣ ሠላሳ፣ የሚሆኑ፣ ፈደሎች፣ ስለነበሯቸውና፣ በራሳቸው፣ ቋንቋ፣ የሚ

ናገሩ ፡ ስለ ፡ ነበሩ ፡ በዚያው ፡ በመጠኑ ፡ ሥልጡኖች ፡ መሆናቸውን ፡ ያስረዳል ። እነሱም ፡ በቀይ ፡ ድርጭት ፡ ያመልኩ ፡ ነበር ። ኑርአቸው ፡ እየተራራው ፡ ሥር ፡ በብዙ ፡ ቦታ ፡ ራሳቸው ፡ በሠሩት ፡ በዋሻ ፡ ከተማ ፡ ይቀመጡ ፡ ነበር ። እንጂ ፡ በጠባዩ ፡ ዋሻነት ፡ ያለውን ፡ ብቻ ፡ አይመርጡም ፡ ነበር ። እነሱም ፡ ላንድ ፡ ጊዜ ፡ ጦርነት ፡ ግጽ ፡ ሺህ ፡ ወታደር ፡ ህጂ ፡ መንኮራኩር ፡ ያቀርቡ ፡ ነበር ፡ ይባላል ።

፲፯ኛ ፡ ሲናጥሩ ፡ የሚባሉ ፡ ጭንቅላታቸው ፡ የውሻ ፡ የሚመስል ፡ የውሻ ፡ ወተት ፡ የሚጠጡ ፡ ተኩላ ፡ የሚባሉ ፡ መልካቸው ፡ ጥቁር ፡ ፋንጋ ፡ ረጃጅሞች ፡ ሚማቸው ፡ ትልልቅ ፡ ማናቸውንም ፡ አውራ ፡ አድነው ፡ ሥጋውን ፡ በልተው ፡ ቆዳውን ፡ አስሰልሰው ፡ የሚሰብሱ ፡ ናቸው ። እነዚህም ፡ አውሬና ፡ ጎሽ ፡ ለማደን ፡ እንዲያግዛቸው ፡ እንደከብት ፡ የውሻ ፡ መንጋ ፡ ያረቡ ፡ ነበር ።

የነሱ ፡ አማልክቶቻቸው ፡ ነገሥታቸው ፡ ነበሩ ። ነገሥታቸውም ፡ ተገልጠው ፡ በመታየት ፡ ምክንያት ፡ እንዳይናቁ ፡ ዘወትር ፡ በሕዝብ ፡ መካከል ፡ ተሸናፊው ፡ ይኖሩ ፡ ነበር ። እነዚህ ፡ ዘሮች ፡ ዛሬ ፡ ቁናማ ፡ እየተባሉ ፡ የሚጠሩ ፡ ናቸው ።

፲፱ኛ ፡ ሲኔዥ ፡ በድርቅ ፡ አገር ፡ የሚኖሩ ፡ በረጅም ፡ አንካሴ ፡ በፍላግ ፡ በድንጋይ ፡ አውራ ፡ እያደኑ ፡ የሚኖሩ ፡ ቀጥራቸው ፡ ያነሱ ።

፲፳ኛ ፡ ዳሬማስ ፡ በዋሻ ፡ የሚኖሩ ።

፲፻ኛ ፡ ደማዘን ፡ በዛሬው ፡ ደምበኝን ፡ በዋሻ ፡ የሚኖሩ ።

፲፯ኛ ፡ ኤላርሴፋል ፡ ጭንቅላታቸው ፡ ዘንዶ ፡ ወይም ፡ ድኩላ ፡ ጠንዝዛ ፡ የሚመስል ፡ ሴት ፡ በሚባል ፡ ረዥም ፡ ዋልያ-አላማ-አህያ ፡ ጣዖት ፡ የሚያመልኩ ።

፲፰ኛ ፡ ጋሊ ፡ ጋላ ፡ በዋሻ ፡ የሚኖሩ ፡ በጥሊሞስ ፡ ረላደልፍ ፡ ጸጸጸጸ-ጸጸጸጸ ፡ ዓመት ፡ ከከርሰቶስ ፡ ልደት ፡ በፊት ፡ ያሰገበራቸው ።

፲፱ኛ ፡ ሐርፒ ፡ ወይም ፡ ኢዩራኮሴፋል ፡ ጭንቅላታቸው ፡ የአሞራ ፡ ጭንቅላት ፡ የሚመስል ፡ በዐባይ ፡ ዳር ፡ የሚኖሩ ፡ እነዚህም ፡ የግሪክ ፡ የተረት ፡ መጽሐፍ ፡ እንደሚለው ፡ ከባሎቻቸው ፡ ተጣልተው ፡ ከነልጆቻቸው ፡ ከግሪክ ፡ አገር ፡ የመጡ ፡ የአምስት ፡ ልዑ

ላት ፡ የግሪክ ፡ ሴቶች ፡ ዝርያዎች ፡ ናቸው ። አገራቸውን ፡ ሁል ፡ ጊዜ ፡ አንበጣ ፡ ስለሚያጠቃው ፡ በረኃብ ፡ ምክንያት ፡ ጉረቤቶቻቸውን ፡ በዘረፋ ፡ የሚያበፈሩ ፡ ከልጆቻቸው ፡ ውስጥ ፡ ለጣዖት ፡ እያረዱ ፡ የሚሰጡ ፡ ናቸው ።

፳ኛ ፡ ኢሊንስ ፡ በዛሬው ፡ ባሕር ፡ ኤል ፡ ጋዛል ፡ በሚባለው ፡ ረግረግ ፡ ቦታ ፡ የሚኖሩ ።

፳፩ኛ ፡ ኤማንቶፖድ ፡ ቅልጥማቸው ፡ ደረቅ ፡ በሩጫ ፡ ዛፍና ፡ ተራራ ፡ በመውጣት ፡ ማንም ፡ የማይቀድማቸው ።

፳፪ኛ ፡ ኢፖዥ ፡ ረረሰኞች ፡ ምግባቸውም ፡ የፈረስ ፡ ሥጋ ፡ ልብስ ፡ በደንብ ፡ የሚለብሱ ፡ ጠጉራቸውን ፡ የሚሠሩ ፡ መልካቸው ፡ ያማረ ፡ ቁመታቸው ፡ የረዛዘመ ፡ ከግብዖች ፡ ጋር ፡ በጦርነትም ፡ በንግድም ፡ በለሚገናኙ ፡ አምልኮአቸውም ፡ እንደ ፡ ግብዖች ፡ አሲሪስና ፡ ኑም ፡ በሚባሉ ፡ ጣዖቶች ፡ ነበር ።

፳፫ኛ ፡ ሂፖፖታሞሴፋል ፡ ጭንቅላታቸው ፡ ጉማሬ ፡ የመሰሉ ።

፳፬ኛ ፡ ኢሎፋዥ ፡ የዛፍ ፡ ሥርና ፡ የዛፍ ፡ ቀምበጥ የሚመገቡ ፡ ከተማቸው ፡ ኬብሐ ፡ የሚባል ። በነሱ ፡ ዘንድ ፡ የቤተ ፡ ሰብ የነገድ ፡ እልቅና ፡ የሴት ፡ ነው ። የመንግሥት ፡ መብት ፡ ያላት ፡ ሴት ፡ ነች ። ሕዝቦቹ ፡ ሰውነታቸው ፡ ቀጭን ፡ ቀልጣፋ ፡ ራቁታቸውን ፡ የሚሔዱ ፡ ኑት ፡ በሚባል ፡ ወርካ ፡ አድባር ፡ የሚያመልኩ ፡ ናቸው ፡ በነሱ ፡ ዘንድ ፡ ሴት ፡ የጋራ ፡ ነው ፡ ይኸውም ፡ ማለት ፡ የግል ፡ የባልና ፡ ሚስት ፡ ጋብቻና ፡ ኑሮ ፡ ሳይሆን ፡ ተደባልቆ ፡ በማገበር ፡ መኖር ፡ ማለት ፡ ነው ።

፳፭ኛ ፡ ኢአሴፋል ፡ ጭንቅላታቸው ፡ ጥንዚዛ ፡ የሚመስል ። በሴት ፡ (ፀሐይ) ፡ የሚያመልኩ ።

፳፮ኛ ፡ ኤቢዮሴፋል ፡ ጭንቅላታቸው ፡ አሞራ ፡ የሚመስል ።

፳፯ኛ ፡ ቁድርሴያን ፡ ወይም ፡ አከቲዮፋዥ ፡ ዓሣ ፡ የሚመገቡ ፡ በቀይ ፡ ባሕር ፡ ዳር ፡ የሚኖሩ ፡ ጭንቅላታቸው ፡ የዓሣ ፡ የሚመስል ፡ ራቁታቸውን ፡ የሚሔዱ ፡ የጦር ፡ መሣሪያቸው ፡ ሰይፋማ ፡ ድንጋይና ፡ የፍየል ፡ ቀንድ ። በነሱ ፡ ዘንድ ፡ ሴት ፡ ልጅ ፡ የከብት ፡ መንጋ ፡ የጋራ ፡ ነው ፡ በመካከላቸው ፡ ከፍ ፡ ያለ ፡ ማገበራዊ ፡ ኑር ፡ ሲኖር ፡

ከጎረቤቶቻቸው ፡ ጋር ፡ በንግድም ፡ በጋብቻም ፡ አይገናኙም ፡ ነበር ። ምግባቸው ፡ ፃጣ ፡ ስለነበረ ፡ አብዛኛው ሁኔታ ፡ እርግጥ ፡ እየበሉ ፡ የቀረውን ፡ በወሐይ ፡ አያደረጉ ፡ ለከርም ፡ ያከማቻሉ ። ፃጣን ፡ በብዙ ፡ የሚይዝ ፡ እንደመረብ ፡ ያለ ፡ ብዙ ፡ መግሪያና ፡ ብልሃት ፡ ነበራቸው ። ፊላቸውንም ፡ ባሕር ፡ በሞላ ፡ ወይም ፡ ሞገድ ፡ በተነሣ ፡ ጊዜ ፡ ወደ ፡ ጥልቁ ፡ ባሕር ፡ ወስዶ ፡ እንዲጥሰው ፡ አዳሩ ፡ በሚገኝ ፡ ድንጋይ ፡ ላይ ፡ ያስቀምጡታል ። በወርነት ፡ ጊዜ ፡ ውጊያቸው ፡ አደገኛ ፡ ነው ። አነሱም ፡ እያባረሩ ፡ ከሚገሱ ፡ እየሸሹ ፡ በውርወራ ፡ የሚገሱት ፡ ይበልጣል ።

ጸጂኛ ፡ ካሊብ ፡ በዋሻ ፡ ከሚኖሩት ፡ አንደኛው ፡ ከፍል ።

ጸጂኛ ፡ ከሌሎች ፡ ከሌላ ፡ የሚመገቡ ፡ ከባሕር ፡ የሚወጣ ፡ ፃጣና ፡ ሌላም ፡ ሕወራ ፡ እየበሉ ፡ በቅራራውና ፡ በኤሊ ፡ ቆዳ ፡ ጀልባ ፡ አየውሩ ፡ የሚሌዱ ፡ መኖሪያ ፡ ቤታቸውንም ፡ በዚህ ፡ የሚከድኑ ፡ ናቸው ።

ጸጂ ፡ ከሌሎች ፡ እርግጥ ፡ ሥጋ ፡ የሚመገቡ ፡ በስናር ፡ ደቡብ ፡ የሚኖሩ ።

ጸጂኛ ፡ ላጉሴፋል ፡ መልካቸው ፡ የሚዳቋ ፡ ጭንቅላት ፡ የሚመ ፡ በል ።

ጸጂኛ ፡ ግክርቢያን ፡ ረጅም ፡ ዘመን ፡ የሚኖሩ ፡ የመርጭ ፡ ነገ ፡ ዶች ፡ ሰድልና ፡ ጽድቅ ፡ ያላቸው ፡ አትክልትና ፡ ወሃ ፡ ጥብስ ፡ ሥጋ ፡ የሚመገቡ ፡ ዘፈን ፡ ጭፋሮ ፡ ገጽሕና ፡ (እጥበት) ፡ የሚወዱ ፡ ጥጥራ ፡ ቸው ፡ እስከ ፡ አንድ ፡ ሚሊዮን ፡ የሚደርስ ፡ አገራቸው ፡ አሉ ፡ ወይም ፡ ሄሊዎትራፔዝ ፡ (የወሐይ) ፡ አገር ፡ በሚባለው ፡ የዛሬው ፡ የስናርና ፡ የሱዳን ፡ ግዛት ፡ ነው ። ከተማቸው ፡ መርጭ ፡ ነው ። መሪታቸውም ፡ በሀብት ፡ በፍራያማነት ፡ ስመ ፡ ጥር ፡ ነበር ። እርስ ፡ በርላቸው ፡ አንድ ፡ አንድ ፡ ጊዜ ፡ እየተባበሩ ፡ አንድ ፡ አንድ ፡ ጊዜም ፡ እየተለ ፡ ያዩ ፡ ለየብቻ ፡ እስከ ፡ አርባ ፡ የሚደርሱ ፡ ነገሥታት ፡ ነበሩባቸው ። የነገሥታቱም ፡ ስም ፡ የአብዛኞቹ ፡ በታችኛው ፡ የግብፅ ፡ (ሚምሬስ) ፡ ጣዖት ፡ በጥታህ ፡ ወይም ፡ አንድ ፡ ግሪኮች ፡ ለሂሊዎስ ፡ (ወሐይ) ፡ ተሰ ፡ ይሞ ፡ ይገኛል ። የነዚህ ፡ የግክርባውያን ፡ (መርጭ) ፡ መንግሥት ፡

ከግብፅ ፡ ከግሪክ ፡ መንግሥታት ፡ ታሪካቸው ፡ ከታሪካቸው ፡ የነገ ፡ ሥታቱም ፡ ዘር ፡ ከነገሥታቱ ፡ ዘር ፡ ጋር ፡ በብዙ ፡ ተደባልቆ ፡ ይገኛል ።

ጸጂኛ ፡ ግጥም ፡ (ግዲት) ፡ በተከዘና ፡ በቀይ ፡ ባሕር ፡ መካከል ፡ የሚኖሩ ።

ጸጂኛ ፡ ሚጋባር ፡ (ከባዶች) ፡ ወይም ፡ ኒቃኖሪያ ፡ (ድል ፡ አድ ፡ ራጊዎች) ፡ የሚባሉ ፡ ዛሬ ፡ የባሪያ ፡ ዘር ፡ የሚባሉት ፡ ናቸው ። መል ፡ ካቸውም ፡ ጥቁር ፡ ቁመታቸው ፡ ረጃጅም ፡ ኃይለኞች ፡ የመር ፡ መሣ ፡ ሪያቸው ፡ እንኳሴ ፡ መርና ፡ የቆዳ ፡ ጋሻ ፡ ነበር ፡ በነሱ ፡ ዘንድ ፡ ሴት ፡ ትልቅ ፡ ክብር ፡ አላት ፡ ሴትን ፡ የመታ ፡ እንድትልቅ ፡ ወንጀለኛ ፡ ይቁጠራል ። አርጊት ፡ ሴት ፡ የተገኘበት ፡ ጉባኤና ፡ ሸንጎ ፡ ሁሉ ፡ የተ ከበረ ፡ ነው ። በወንድ ፡ ላይ ፡ ግን ፡ ብዙ ፡ የጭካኔ ፡ ሥራ ፡ ይሠራል ፡ ለምሳሌ ፡ ወገቡ ፡ ጉባጣ ፡ እግሩ ፡ አንካላ ፡ ወይም ፡ የግይድን ፡ በሽታ ፡ ያለው ፡ የተገኘ ፡ (ወይም ፡ የተወለደ) ፡ እንደሆነ ፡ ገድለው ፡ ይጥ ፡ ሱታል ። ይኸውም ፡ በነሱ ፡ ውስጥ ፡ ያለው ፡ የሁሉም ፡ ሰው ፡ ቁመ ፡ ናው ፡ ያማረ ፡ ሕይወቱ ፡ ጤናማ ፡ የሆነ ፡ ብቻ ፡ አንዲገኝ ፡ ነው ። እንደዚህ ፡ ያለው ፡ ልማድ ፡ በግሪክ ፡ አገር ፡ በስፓርትና ፡ በኤስ ኪም ፡ በአውብትራሊያ ፡ ይገኛል ።

እንደ ፡ ጽኑው ፡ ቁጥር ፡ ነገዶች ፡ በጣም ፡ አርጅተው ፡ አል ፡ ሞትም ፡ ያሉትን ፡ አርጊትና ፡ ሽግግሌዎች ፡ አበራ ፡ ኮርማ ፡ ጭራ ፡ ላይ ፡ አሥረው ፡ እያበገጉት ፡ ይገድላቸዋል ። ይኸንን ፡ እያብ ፡ ያለ ፡ በግድ ፡ ታገቆ ፡ ይገደላል ። ሰው ፡ ሲሞት ፡ ጭንጎ ፡ ከአንገቱ ፡ ጋር ፡ አበረው ፡ እጉብታ ፡ ሥፍራ ፡ ላይ ፡ ወስደው ፡ ያስቀምጡና ፡ ጨርሱ ፡ እስኪሸፈን ፡ ድረስ ፡ ድንጋይ ፡ ይቆያሉበታል ። በተቆየ ፡ ለው ፡ ድንጋይ ፡ ጫፍ ፡ የፍየል ፡ ቀንድ ፡ ይሰኩበታል ።

ጸጂኛ ፡ ጥልሻያ ፡ በዋሻ ፡ የሚኖሩ ፡ ከፍሎች ።

ጸጂኛ ፡ ሞኖፖድ ፡ አንድ ፡ አገር ፡ ሞኖኮል ፡ አንድ ፡ ከንድ ፡ ሞኖሌል ፡ አንድ ፡ ጭን ፡ ብቻ ፡ ያላቸው ፡ እባብ ፡ የሚበሉ ፡ (አንድ ከንድ ፡ አንድ ፡ ጭን ፡ አንድ ፡ አገር ፡ ብቻ ፡ ነበራቸው ፡ ሲል ፡ የተረት ፡ አንጋገር ፡ ይመስላል ።)

፱፮ኛ ፣ ሞሰኩፋኸ ፣ የቦሬ ፣ ሥጋ ፣ የሚመገቡ ፣ በሱአኪንና ፣ በአቦክ ፣ መካከል ፣ የሚኖሩ ።

፱፯ኛ ፣ ሚኦሴፋል ፣ (ቀንድ ፣ አውጪ ፣ የሚመስሉ ፣ ወይም ፣ የሚመገቡ ።)

፱፰ኛ ፣ ናብያ ፣ ኑብያ ፣ ናባት ፣ በዛሬው ፣ ጎርዶፋን ፣ የሚገኙ ፣ ከፒግሚይ ፣ (አሜቶር ፣ ስዎች ፣) ዘር ፣ የወረዳ ፣ ውሻን ፣ እንደ ፣ ቅዱስ ፣ እንደሰላ ፣ የሚያከብሩ ።

፱፱ኛ ፣ አኖሴፋል ፣ (ከፈታቸው ፣ የአህያ ፣ ጭንቅላት ፣ የሚመስሉ ፣) በአትዮጵያ ፣ ደቡብ ፣ በኩል ፣ የሚኖሩ ፣ አህያን ፣ ለመዝገመሪያ ፣ ጊዜ ፣ ለቁንት ፣ ለኮርቻ ፣ ያሠለጠኑ ፣ በአገራቸው ፣ ብርጉድና ፣ ዕጣን ፣ የሚገኙ ፣ በጉናቸው ፣ እንደሚገኙት ፣ ፒግሚ ፣ በቦሬና ፣ በዝኖን ፣ ተቀምጠው ፣ የሚሔዱ ። በመካከላቸው ፣ ሰውን ፣ የሚበላ ፣ ጭራቅ ፣) ይገኛል ። ወንጀለኛ ፣ ሲሞት ፣ እንደቅጣት ፣ እንደውርደት ፣ እንዲቆጠር ፣ በመሬት ፣ ውስጥ ፣ ይቀብሩታል ። የቀረውን ፣ ደኅናውን ፣ ሰው ፣ ግን ፣ በእሳት ፣ ያቃጥሉታል ። ምግባቸው ፣ ዕንቁራራት ፣ (ባትራኮፋኸ) ፣ ስማቸው ፣ ሴሴኒት ፣ ሉኔሪያን ፣ ይባላል ።

፳፩ኛ ፣ ፋሊኸ ፣ የዛሬው ፣ ፈላሾች ።

፳፪ኛ ፣ ፒግሚ ፣ ቁመታቸው ፣ አንድ ፣ ከንድ ፣ ወይም ፣ አንድ ፣ ቅልጥም ፣ ወይም ፣ ሦስት ፣ መዳፍ ፣ የሚሆን ፣ መልካቸው ፣ ጥቁሮች ፣ ጢግሞች ፣ ራቁታቸውን ፣ የሚሔዱ ፣ በዝኖንና ፣ በቦሬ ፣ ተቀምጠው ፣ የሚጓዙ ፣ በዝኖን ፣ የሚያርሱ ፣ በአትባራ ፣ ወንዝና ፣ በጋላባት ፣ ተራራ ፣ መካከል ፣ የሚኖሩ ፣ ናቸው ። ቍጥራቸው ፣ አምስት ፣ መቶ ፣ ሺህ ፣ ይደርሳል ። ዛሬ ፣ በአፍሪካ ፣ መካከል ፣ በኮንጎ ፣ ወንዝና ፣ በማዳስካር ፣ ይገኛሉ ፣ (በሽማግሌ) ፣ አቦሽማኒን የሚባሉትም ፣ ቍጥራቸው ፣ ወደነዚህ ፣ ነው ።

፳፫ኛ ፣ ራብሲ ፣ ከመርዌ ፣ ከደቡብ ፣ በኩል ፣ የሚኖሩ ።

፳፬ኛ ፣ ሪዞፋኸ ፣ ሥራ ፣ ሥር ፣ የሚበሉ ፣ በአትባራ ፣ ወንዝ ፣ በረሃ ፣ የሚኖሩ ፣ የበረሃ ፣ ዝንብ ፣ እየነደፈ ፣ በሚያስቸግራቸው ፣ ጊዜያት ፣ ወደ ፣ ረግረግ ፣ ቦታ ፣ ሄደው ፣ ተደብቀው ፣ የሚኖሩ ።

፳፭ኛ ፣ ግምብር ፣ የጋማና ፣ የቀንድ ፣ ከብታቸውን ፣ የቤት ፣ እንበላቸውን ፣ ሁሉ ፣ ጆሮ ፣ እየቆረጡ ፣ በማሳደግ ፣ ሰመ ፣ ጥሮች ፣ ናቸው ።

፳፮ኛ ፣ ሰከሲማን ፣ (የዛሬው ፣ ላሳናብ ፣ ናቸው (፩) ።)

የጥንት ፣ ጸሐፊዎች ፣ በዚህ ፣ ዓይነት ፣ በዘመኑ ፣ ቋንቋቸው ፣ በግሪኮች ፣ ጽፈው ፣ በነገድ ፣ በልማድ ፣ በታትነው ፣ የሚያሳዩንን ፣ ሕዝብ ፣ በኛ ፣ ወገን ፣ ያለው ፣ ጽሑፍ ፣ የነገደ ፣ ካም ፣ ወገኖች ፣ በሆኑ ፣ ነገሥታት ፣ እየተመሩ ፣ በደንብ ፣ የሚተዳደሩ ፣ መሆናቸውን ፣ ከሚያሳዩን ፣ ጋር ፣ አሳቡ ፣ እርስ ፣ በርሱ ፣ ይጣላል ። ባለፈው ፣ በዚህ ፣ ምዕራፍ ፣ እንደአየነው ፣ ያገራችን ፣ ጽሑፍ ፣ (ያለቃ ፣ ታዩም ፣ የብላቱን ፣ ጌታ ፣ ጎሩይም) ፣ ለነገሥታቱ ፣ ስም ፣ እየጠቀሰ ፣ የግዛቱን ፣ ዘመን ፣ እየወሰነ ፣ እከታትሎ ፣ ሲያመጣው ፣ የቀረው ፣ ሰፊው ፣ አገር ፣ እንኳን ፣ ባይሆን ፣ ስሜናዊው ፣ ኢትዮጵያ ፣ ባንድ ፣ ካማዊ ፣ በሆነ ፣ ንጉሥ ፣ የሚተዳደር ፣ አስመስሎታል ። የነዚህ ፣ የግሪኮችና ፣ የሮማውያኖቹ ፣ የታሪክ ፣ ምንጭ ፣ ለየብቻው ፣ በየጉሳው ፣ መልኩን ፣ ልማዱን ፣ ዕምነቱን ፣ ምግቡን ፣ ልብሱን ፣ እየለያየ ፣ ለየብቻው ፣ የሚኖር ፣ አስመስሎታል ፣ እንጂ ፣ ሁሉንም ፣ ባንድ ፣ ንጉሥ ፣ ባንድ ፣ ሥልጣኔና ፣ ልማድ ፣ ጠቅልሎ ፣ እያሳይም ። የዚያን ፣ ጊዜ ሕዝብ ፣ ምንም ፣ እንኳን ፣ ኃይለኛ ፣ በተገኘ ፣ ጊዜ ፣ መጠቅለሉ ፣ ባይቀር ፣ በጠፋ ፣ ጊዜ ፣ ተበታትኖ ፣ ለየብቻው ፣ እንደ ፣ ልማዱ ፣ በራሱ ፣ ቀንደኛ ፣ ባላባት ፣ ብቻ ፣ መተዳደርን ፣ መውደዱ ፣ አይቀርምና ፣ የግሪኮችን ፣ ጸሐፊዎች ፣ ሀሳብ ፣ በሙሉ ፣ መቀበልም ፣ ቅር ፣ ቢያሰኝ ፣ በሙሉ ፣ መተውም ፣ አይቻልም ። ነገር ፣ ግን ፣ ጢንዚዛ ፣ አሞራ ፣ ጉማሬ ፣ የሚመሳሰሉ ፣ ወይም ፣ እየተመገቡ ፣ የሚኖሩ ፣ ባለአንድ ፣ ጭን ፣ አንድ ፣ ከንድ ፣ ብለው ፣ ለጻፉት ፣ ከስውነት ፣ አርእያና ፣ አምሳል ፣ የራቀ ፣ ስለሚያስመስሉት ፣ አጻጻፋቸው ፣ ተረትና ፣ ቀልድ ፣ የተደባለቀበት ፣ ይመስላል ።

(፩) J. MORIE - Histoire d'Ethiopie 1er Vol. ም ፣ ፪ ገጽ ፣ ፳፩ - ፳፪ ፣ CONTI-ROSSINI - Storia d'Etioopia ም ፣ ፪ ፣ ገጽ ፣ ፶፮ - ፷፫ ።

የሆነ ፡ ሆኖ ፡ እነዚህ ፡ ሕዝቦች ፡ በዚያን ፡ ጊዜ ፡ ኑሮአቸውን ፡
 ጋይሉኛ ፡ ሲገኝ ፡ እየተበሰሰቡ ፡ ሲጠፉ ፡ በጉላቸው ፡ እንደ ፡ አለቃ ፡
 ወይም ፡ እንደ ፡ ንጉሥ ፡ እየአበጁ ፡ እርስ ፡ በርሳቸው ፡ እየተዋጉ ፤
 እየታረቁ ፡ በዙረት ፡ ሥፍራ ፡ ሰሥፍራ ፡ እየተለዋወጡ ፡ ይኖሩ ፡
 ነበር ። ከነዚህ ፡ ውስጥ ፡ የግብፅ ፡ የፒራሚድና ፡ የሐውልት ፡ ሥራ ፡
 አስመርጯቸው ፡ ከሹማምንት ፡ አምልጠው ፡ በአዲሲስ ፡ የተቀመ
 ጡት ፡ የቀሩት ፡ ደግሞ ፡ ከባቢሎንና ፡ ከአሮር ፡ ሥልጣኔን ፡ ይዘው ፡
 በደቡብ ፡ ዓረብ ፡ ቆይተው ፡ ከዚያ ፡ በኋለኛው ፡ ጊዜ ፡ ወደ ፡ ኢት
 ዮጵያ ፡ ተሻግረው ፡ የተቀመጡት ፡ በሥልጣኔ ፡ ከሌሎች ፡ ነገዶች ፡
 በመሻላቸው ፡ እንደ ፡ ቅጥር ፡ ያለ ፡ ከተማ ፡ እየከተሙ ፡ ፊደል ፡
 አበጅተው ፡ ቋንቋቸውን ፡ ለይተው ፡ የሚኖሩ ፡ እንደ ፡ ሳባውያን ፡
 እንደ ፡ ሐበሳን ፡ ያሉት ፡ አሉባቸው ። ሌላውንም ፡ ነገድ ፡ ለመግዛት ፡
 የበላይነት ፡ ያሳዩ ፡ እነዚህ ፡ ሳይሆኑ ፡ አይቀሩም ። ነገር ፡ ግን ፡ ወደ ፡
 ፊት ፡ ተጽፎ ፡ እንደምናገኘው ፡ በተለይ ፡ ከአትባራ ፡ ወዲያ ፡ ያሉት ፡
 የኑብያ ፡ ኢትዮጵያውያን ፡ ከሺህ ፡ ስድስት ፡ መቶ ፡ ዓመት ፡ ወዲህ ፡
 በግብፅ ፡ ተገዝተው ፡ ኢትዮጵያውያንም ፡ በጅጂ ፡ ዓ ፡ ም ፡ ከክርስ
 ቶስ ፡ ልደት ፡ በፊት ፡ መልሰው ፡ ግብፅን ፡ የገዙበት ፡ ጊዜ ፡ አለ ።
 ነገር ፡ ግን ፡ እነዚህ ፡ ግብፅን ፡ መልሰው ፡ የገዙት ፡ የኑብያ ፡ ኢትዮ
 ጵያውያን ፡ እንጂ ፡ ሳባውያንና ፡ ሐበሳን ፡ አይደሉም ። ሳባውያንና ፡
 ሐበሳን ፡ ከየመን ፡ ወደ ፡ ኢትዮጵያ ፡ ሰሜን ፡ የገቡበት ፡ ጊዜ ፡ የሃራ ፡
 ለቃውንትና ፡ መርግሪዎች ፡ ከክርስቶስ ፡ ልደት ፡ በፊት ፡ በባዛ ፡
 ፳፻ ፡ ዓመት ፡ ግድም ፡ ላይ ፡ አድርገውታል ። ከዚያ ፡ በፊት ፡ ሥል
 ጣኔና ፡ ፊደል ፡ የሌላቸው ፡ ሳባውያን ፡ ገብተው ፡ እንደሆነ ፡ አይታ
 ወቅም ።

እስከ ፡ እዚህ ፡ ጊዜ ፡ እስከ ፡ ሺህ ፡ ስድስት ፡ መቶ ፡ ዓመት ፡ ከክ
 ርስቶስ ፡ ልደት ፡ በፊት ፡ ግን ፡ የኑብያ ፡ ኢትዮጵያ ፡ ከግብፅ ፡ ጋር ፡
 ንግዳቸውን ፡ በሰላም ፡ ይቀጥሉ ፡ ነበር ፡ የንግዳም ፡ ዓይነት ፡ ዕጣን ፡
 ከርቤ ፡ ብርጉድ ፡ የዝናን ፡ ጥርስና ፡ የአውራሪስ ፡ ቀንድ ፡ የአውራ ፡
 ቆዳ ፡ ለቤተ ፡ መቅደስና ፡ ለቤተ ፡ መንግሥት ፡ የሚያስገልግል ፡ እን
 ጨትና ፡ ባርያ ፡ ሌላም ፡ ይኸን ፡ የመሳሰሉ ፡ ነው ።

በጀጂ፻፶፱—ጀጂ፻፺፩ ፡ ከክርስቶስ ፡ ልደት ፡ በፊት ፡ የአምስተ
 ኛው ፡ ዲኖስቲ ፡ የግብፅ ፡ ንጉሥ ፡ ነፈርቃል ፡ በነገሠ ፡ በአራተኛው ፡
 ዓመት ፡ ከኢትዮጵያ ፡ (ከኩሽ ፡ አገር) ፡ ውስጥ ፡ ድንከዬዎች ፡ የጌን ፡
 ቤተ ፡ መንግሥትና ፡ የሐጾርን ፡ (ሐትሆር ፡ ሴት ፡ ጣዖት) ፡ ቤተ ፡
 መቅደስ ፡ በጭፋሮ ፡ በዘፈን ፡ ደስ ፡ እንዲያሰኙ ፡ ይዘህልን ፡ ና ፡ ብሎ ፡
 ሐረሐዋይ ፡ ለሚባለው ፡ ሹም ፡ ደብዳቤ ፡ ጽፎለት ፡ ይገኛል ። በደ
 ብዳቤውም ፡ ላይ ፡ እነዚህን ፡ ድንከዬዎች ፡ ከአገራቸው ፡ ይዘህ ፡
 ስትመጣ ፡ በመንገድ ፡ እንዳይጠፉ ፡ በመርከብ ፡ አድርገህ ፡ በጉዞም ፡
 ጊዜ ፡ ባሕር ፡ እንዳይገቡ ፡ ሌሊት ፡ አሥር ፡ አሥር ፡ ጊዜ ፡ እየተነ
 ጣህ ፡ እየፈተሽህ ፡ በጥንቃቄ ፡ ይዘህ ፡ አምጣልኝ ። ለኔ ፡ ከዕንቁም ፡
 ከወርቅም ፡ ይበልጥ ፡ በጣም ፡ ደስ ፡ የሚያስገኝ ፡ እነዚህን ፡ ድንከ
 ዬዎችን ፡ ማግኘት ፡ ነው ። ይኸንን ፡ ስታደርግ ፡ ለልጅ ፡ ልጅህ ፡
 የሚተላለፈው ፡ የምስጥህ ፡ ሽልግት ፡ ትልቅ ፡ ነው ፡ ሲል ፡ ጨምሮ ፡
 ገልጸለታል ።

እንግዲህ ፡ እነዚህ ፡ ሁለት ፡ የግብፅና ፡ የኑብያ ፡ ኢትዮጵያ ፡
 የጥንት ፡ መንግሥቶች ፡ ለየብቻ ፡ ንግድና ፡ ሥልጣኔ ፡ እየተለዋ
 ወጡ ፡ ሲኖሩ ፡ የአምልኮአቸውም ፡ ዓይነት ፡ ፀሐይዋን ፡ ወርካውን ፡
 ተራራውን ፡ ወንዙን ፡ (ዓባይን) ፡ አዋራን ፡ በማምለክ ፡ ይመሳሰ
 ላል ። ለነዚህም ፡ የሚያቀርቡት ፡ የአንሰሳና ፡ የአዝርዕት ፡ መሥዋ
 ዕት ፡ ይቀራረባል ። ነገሥታቸውንም ፡ እንደ ፡ አምላክ ፡ እያዩ ፡
 በማከበር ፡ ይገናኛሉ ። በተረፈ ፡ ከቤት ፡ መሣሪያ ፡ ውስጥ ፡ ቢላዋው ፡
 ምጣዶ ፡ ደማው ፡ ማረሻው ፡ የጦር ፡ መሣሪያው ፡ እንካሰው ፡ ጠሩ ፡
 ሹተሉ ፡ ይመሳሰላል ።

እነዚህ ፡ ሁለቱ ፡ የግብፅና ፡ የኑብያ ፡ አገሮች ፡ እስከ ፡ እዚህ ፡
 እስከ ፡ ሺህ ፡ ስድስት ፡ መቶ ፡ ዓመት ፡ ከክርስቶስ ፡ ልደት ፡ በፊት ፡
 ድረስ ፡ በጉርብትና ፡ በሰላም ፡ ሲኖሩ ፡ ቀጥሎ ፡ ባለው ፡ ጊዜ ፡ የውጭ ፡
 ወረራ ፡ እንደአጠቃቸው ፡ እነሆ ፡ እንመሰክራለን ።

በጀጂ፻፺፩ ፡ በጀጂ፻፺፯ ፡ መካከል ፡ ከዚህ ፡ ቀደም ፡ ሰሙን ፡ ያነ
 ግነው ፡ ራማ ፡ (የማጋዳና ፡ የአዮዲያ ፡ ማሐራጃ) ፡ የሚባለው ፡ የሐ
 ንድ ፡ ንጉሥ ፡ ሕንድን ፡ ሰይላንን ፡ ዓረብን ፡ ፋርስን ፡ ከለዳውያንን ፡

አሸንፎ ፡ ግብፅ ፡ ወረረ ፡ የግብፅ ፡ ንጉሥ ፡ ሲዋጋ ፡ ሞተ ፡ ተከታ
 የቼም ፡ መዋጋት ፡ የማይጠቅም ፡ መሆኑን ፡ ሲረዱት ፡ ገበሩ ፡ እን
 ደዘሁም ፡ ይኸው ፡ የሕንድ ፡ ንጉሥ ፡ ራማ ፡ ከዚህ ፡ ቀደም ፡ እንዳ
 ልነው ፡ ከነገደ ፡ ካም ፡ ውስጥ ፡ ጸሐሪ ፡ እንደኛ ፡ በነገሠበት ፡ ዘመን ፡
 ወደ ፡ ኢትዮጵያ ፡ መጥቶ ፡ ጸሐሪን ፡ ወግቶ ፡ መገግሥቱን ፡ ያዘበት ፡
 በኋላ ፡ ነገደ ፡ የቅጣን ፡ አክናውሶ ፡ ሳባ ፡ ሁለተኛን ፡ መሪ ፡ አድር
 ገው ፡ የራማን ፡ ንጉሥ ፡ ተዋግተው ፡ ገደሉት ፡ ሲል ፡ ባንዳንድ ፡
 የውጭ ፡ አገርም ፡ በአገራችንም ፡ ታሪክ ፡ ነገሥት ፡ ተጽፎ ፡ ይገ
 ኛል ፡ ነገር ፡ ግን ፡ በዚህ ፡ ዘመን ፡ ራማ ፡ የሚባል ፡ የሕንድ ፡ ንጉሥ ፡
 የግብፅን ፡ ንጉሥ ፡ ገድሎ ፡ አገሩን ፡ ገዛ ፡ የሚል ፡ በግብፅ ፡ ዜና ፡
 መዋዕል ቀለይተኛም ፡ ከጃሺ ፡ አስከ ፡ ጃሺጃጃጃ ፡ ድረስ ፡ በጃጃኛው ፡
 ሥርወ ፡ መንግሥት ፡ ተመሥርተው ፡ ግብፅን ፡ ያስተዳድሩ ፡ የነበ
 ሩት ፡ የቴብ ፡ ዘር ፡ የሆኑት ፡ ነገሥታት ፡ አሜኒምሐት ፡ ጃኛ ፡ ሳኦስ
 ትሪ ፡ ጃኛ ፡ (ሴቦስትሪስ) ፡ አሜኒምሐት ፡ ጃኛውና ፡ ይኛው ፡ ሳኦ
 ስትሪ ፡ ጃኛው ፡ በሚገዙበት ፡ በሁለት ፡ ሺና ፡ በሺጃጃጃ ፡ ዓመት ፡
 መካከል ፡ ራማ ፡ የሚባል ፡ የሕንድ ፡ ንጉሥ ፡ ገዛቸው ፡ የሚል ፡
 የለም ፡ ከጃሺጃጃጃ ፡ አስከ ፡ ጃሺጃጃጃ ፡ ባለው ፡ የመቶ ፡ ዓመት ፡
 ጊዜ ፡ ውስጥ ፡ ከዚህ ፡ ቀደም ፡ የጠቀሰናቸው ፡ የሄኮሶስ ፡ ዘርች ፡
 ወደፊት ፡ እንደምናገኘው ፡ ግብፅን ፡ ገዝተዋል ፡ ይሁን ፡ እንጂ ፡
 ከነርሱ ፡ ውስጥ ፡ ራማ ፡ የሚሉ ፡ የሕንድ ፡ ንጉሥ ፡ የለም ።

ባንድ ፡ ወገን ፡ ደግሞ ፡ የውጭ ፡ አገር ፡ እንዳንድ ፡ ጸሐፊ ፡
 ራማን ፡ ተዋግተው ፡ የገደሉ ፡ ሒኮሶስ ፡ የሚባሉ ፡ ከምሥራቅ ፡
 የመጡ ፡ ኃይለኛ ፡ ሕዝቦች ፡ የነበሩ ፡ ናቸው ፡ እንጂ ፡ በኢትዮጵያ ፡
 የነበሩ ፡ ነገደ ፡ የቅጣን ፡ ወይም ፡ የነገደ ፡ ሳባ ፡ ዘርች ፡ አይደሉም ፡
 የሚሉ ፡ አሉና ፡ ስለራማ ፡ ወደፊት ፡ እስኪጣራ ፡ ድረስ ፡ እንዳለ ፡
 እንተወው ።

ግግሾቹ ፡ ሒኮሶስ ፡ የተባሉት ፡ ነገደ ፡ የቅጣን ፡ አይደሉም ፡
 የሚሉ ፡ ግግሾቹም ፡ ሒኮሶስ ፡ የተባሉት ፡ እነዚያው ፡ ነገደ ፡ የቅ
 ጣን ፡ ናቸው ፡ የሚሉ ፡ አሉ ፡ የሆኑ ፡ ሆኖ ፡ ስግቸው ፡ ሒኮሶስ
 ነገደ ፡ የቅጣን ፡ እየተባለ ፡ በሰይጣን ፡ ሁለቱም ፡ የመጡበት
 ሥፍራ ፡ ያው ፡ ምሥራቅ ፡ ዘራቸውም ፡ ሁለቱም ፡ ሴማዊ ፡ ስለሆኑ

ነገሩ ፡ ተያይዞ ፡ ይገኛል ፡ ምናልባት ፡ ነገደ ፡ የቅጣንም ፡ ሒኮሶ
 ስም ፡ የዘራቸው ፡ ግንድ ፡ ያው ፡ የቅጣን ፡ ሆኖ ፡ ሒኮሶስ ፡ በላይ ፡
 በሰሜን ፡ በሦርያ ፡ በኩል ፡ ወደ ፡ ግብፅ ፡ ነገደ ፡ የቅጣን ፡ የምንላ
 ቸው ፡ በታችኛው ፡ ዓረብ ፡ በኩል ፡ ወደ ፡ ኢትዮጵያ ፡ ገብተው ፡
 ይሆናል ።

እነዚህም ፡ ሒኮሶስ ፡ የሚባሉት ፡ ዘርች ፡ መቶ ፡ ዓመት ፡ ግብ
 ፅን ፡ ገዝተው ፡ ሲወጡ ፡ ነገደ ፡ የቅጣን ፡ ግን ፡ በኢትዮጵያ ፡ ተመ
 ሥርተው ፡ መቅረታቸውን ፡ እንጂ ፡ ተመልሰው ፡ ወጡ ፡ የሚል ፡
 ታሪክ ፡ የለምና ፡ ሁለቱ ፡ የተሰያዩ ፡ የነገድ ፡ ቅርንጫፎች ፡ መሆኖ
 ቸውን ፡ ይኸም ፡ የሚያስረዳ ፡ ይመስላል ፡ ነገር ፡ ግን ፡ ዘሩ ፡ አንድ ፡
 ሆኖ ፡ ቅርንጫፉ ፡ ለየብቻ ፡ የሆነ ፡ ሁለት ፡ ነገድ ፡ ለየብቻ ፡ በሁ
 ሰት ፡ አገር ፡ ገብቶ ፡ በግዛት ፡ ከኖረ ፡ በኋላ ፡ እንደኛው ፡ ተሸንፎ ፡
 መውጣት ፡ እንደኛው ፡ ተመሥርቶ ፡ መቅረት ፡ የተሰመደ ፡ ነው ።
 ስለዚህ ፡ ከምሥራቅና ፡ ይልቁንም ፡ ከወደ ፡ አሰር ፡ መጥተው ፡ ግብ
 ፅን ፡ መቶ ፡ ዓመት ፡ የገዙት ፡ ሒኮሶስ ፡ ብዙ ፡ ጊዜ ፡ በግብፅ ፡ ሕዝብ
 ላይ ፡ የጭቆና ፡ ሥራ ፡ ስለላዩ ፡ ሕዝቡና ፡ ሹግምንቱ ፡ ጠልተዋ
 ቸው ፡ የሚያስወጡበትን ፡ ጊዜና ፡ መገደት ፡ ይፈልጉ ፡ ነበር ።
 በዚህ ፡ ምክንያት ፡ ገዥዎቹ ፡ ሒኮሶስ ፡ አብዛኛው ፡ መቀመጫ
 ቸው ፡ በሰሜንዊ ፡ ግብፅ ፡ ስለ ፡ ነበረ ፡ የደቡብን ፡ ሕዝብ ፡ ከፍል ፡
 በደንብ ፡ ለመቁጣጠር ፡ አልቻሉም ፡ ነበርና ፡ በደቡብ ፡ በኩል ፡
 ያሉት ፡ የግብፅ ፡ መሳፍንትና ፡ ሕዝብ ፡ በሰሜን ፡ ያሉትንም ፡ ወገ
 ኖቻቸውን ፡ እየቀሰቀሱ ፡ እንድነት ፡ ተዘጋጅተው ፡ ወደ ፡ ሰሜን ፡
 ተጉዘው ፡ ሒኮሶስን ፡ ተዋግተው ፡ ከአስወጡ ፡ በኋላ ፡ የራሳቸውን ፡
 መንግሥት ፡ መልሰው ፡ አቆሙ ።

የነገደ ፡ የቅጣን ፡ ግን ፡ ሁኔታው ፡ እንደታሪኩ ፡ ከሒኮሶስ ፡
 የተሰያየ ፡ ነው ። ነገደ ፡ የቅጣን ፡ መጀመሪያ ፡ በምሥራቅ ፡ ምና
 ልባት ፡ በባቢሎን ፡ ሲኖሩ ፡ የባቢሎንን ፡ ሥልጣን ፡ ይዘው ፡ ወደ ፡
 ደቡብ ፡ ዓረብ ፡ መጡ ። በደቡብ ፡ ዓረብም ፡ ብዙ ፡ ጊዜ ፡ ከተቀ
 መጡ ፡ በኋላ ፡ ሕንዶች ፡ ወይም ፡ ሌላ ፡ ሕዝብ ፡ እየወጡ ፡ ስለአስቸ
 ገሩባቸው ፡ ይሁን ፡ ወይም ፡ በፈታዳቸው ፡ ለምለም ፡ አገር ፡ ፍለጋ

ይሁን ፡ ከደቡብ ፡ ፃረብ ፡ ወደ ፡ ኢትዮጵያ ፡ ሰሜን ፡ ተሻግረው ፡ ተቀመጡ ።

ከዚያም ፡ ነገደ ፡ የቅጣን ፡ ግማሾቹ ፡ በትግሬ ፡ ግማሾቹ ፡ በእዳል ፡ ግማሾቹ ፡ በውጋዴን ፡ እገር ፡ ተከፋፍለው ፡ በሰላም ፡ ሲኖሩ ፡ እንደባላገር ፡ ይኸም ፡ ቢቀር ፡ እንደ ፡ መልካም ፡ እንግዳ ፡ ይቆጠሩ ፡ ነበር ፡ እንጂ ፡ ሐክሶስ ፡ በግብዎች ፡ እንደተጠሉ ፡ ነገደ ፡ የቅጣን ፡ ያን ፡ ጊዜ ፡ የእገር ፡ ተወላጅነት ፡ ባለው ፡ በነገደ ፡ ካም ፡ ዘንድ ፡ የተጠሉ ፡ እይመስልም ። ተገዥ ፡ የባዕድ ፡ ገዥን ፡ መጥላቱ ፡ ገዥም ፡ እየገበረ ፡ በሰላም ፡ የሚቀመጠውን ፡ አለመጥላቱ ፡ የታወቀ ፡ ነው ። የሩቁን ፡ ዘመን ፡ የሚተርከው ፡ የዛሬው ፡ ታሪክ ፡ ነገሥታችን ፡ የሚለው ፡ እርግጥ ፡ እንደሆነ ፡ የሕንድ ፡ ንጉሥ ፡ ራማ ፡ ወደ ፡ ኢትዮጵያ ፡ መጥቶ ፡ በዚያ ፡ ዘመን ፡ የነበረውን ፡ ንጉሥ ፡ ኢላሪን ፡ ወግቶ ፡ ኢትዮጵያን ፡ ባስገበረ ፡ ጊዜ ፡ እነዚህ ፡ ነገደ ፡ የቅጣን ፡ ከያለበት ፡ ተሰብስበው ፡ ከመካከላቸው ፡ አክናሁስን ፡ እንግሠው ፡ የሕንድን ፡ ንጉሥ ፡ ራማን ፡ ተዋግተው ፡ ስለአሰወጡ ፡ ነገደ ፡ አጋግዞያን ፡ (ነፃ ፡ እውጭዎች) ፡ የሚባል ፡ ስም ፡ ተሰጣቸው ።

ከዚያን ፡ ጊዜ ፡ ወዲህ ፡ ነፃ ፡ ባወጡት ፡ እገር ፡ በነገደ ፡ ካም ፡ ነገሥታት ፡ ምትክ ፡ ገብተው ፡ መንግሥታቸውን ፡ መሠረቱና ፡ የነገደ ፡ የቅጣን ፡ ሕዝብ ፡ ከነገደ ፡ ካም ፡ ዘር ፡ ጋር ፡ ተደባልቀው ፡ ይኖሩ ፡ ዝመር ፡ ማለት ፡ ነው ። ነገር ፡ ግን ፡ በኢትዮጵያ ፡ የቆየው ፡ የካም ፡ ሕዝብ ፡ ከደቡብ ፡ ፃረብ ፡ የመጣው ፡ የየቅጣን ፡ ሕዝብ ፡ በልማድ ፡ በወግና ፡ በሥርዓት ፡ በእምልኮ ፡ በጳንድ ፡ መለያየታቸው ፡ የታወቀ ፡ ስለሆነ ፡ ከመርዌ ፡ እስከ ፡ ኤርትራ ፡ ባሕር ፡ ባለው ፡ በሰፊው ፡ በኢትዮጵያ ፡ ምድር ፡ እየተለያዩም ፡ እየተገናኙም ፡ ጋይለኛ ፡ ሆኖ ፡ ለነገሠው ፡ እየገበሩ ፡ ያም ፡ ሲጠፋ ፡ እየተለያዩ ፡ በየነገዳቸው ፡ እንደልማዳቸው ፡ መኖራቸው ፡ የታወቀ ፡ ነው ። ከመካከላቸው ፡ ነገደ ፡ የቅጣን ፡ ሥልጠናችና ፡ ጽሑፍ ፡ ያላቸው ፡ ናቸው ፡ ቢባልም ፡ ይህ ፡ እስካሁን ፡ የተገኘው ፡ ጽሑፍ ፡ ከዚህ ፡ ቀደም ፡ እንዳልነው ፡ ዘመኑ ፡ በግምት ፡ ከጃጂ ፡ ዓመት ፡ ከክርስቶስ ፡ ልደት ፡ በፊት ፡ ነውና ፡ ምናልባት ፡ ከዚያ ፡ በፊት ፡ ፊደል ፡ የሌለውና ፡ ያለሠሰጠን ፡ የሴምና ፡ የየቅጣን ፡ ዘር ፡ መጥቶ ፡ ከካሙና ፡ ከኩሹ ፡ ጋር ፡

ተደባልቆ ፡ ከዚህ ፡ ቀደም ፡ እንደተባለው ፡ በዛሬዬቱ ፡ ኢትዮጵያና ፡ በጥንታዊቱ ፡ ኢትዮጵያ ፡ በነብያ ፡ (ሱዳን) ፡ ጭምር ፡ ሲኖሩ ፡ የነገዳቸውን ፡ ዝርዝር ፡ ስም ፡ የሚቀመጡበትን ፡ ሥፍራ ፡ የሚመገቡትን ፡ እንበሳ ፡ ይነሱ ፡ ይብዛ ፡ እንደ ፡ አጋርታቪድ ፡ እውነትም ፡ ስሕተትም ፡ የተደባለቀ ፡ ባይጠፋበት ፡ እነሆ ፡ ባለፈው ፡ ተመልክተናል ። ከዚህ ፡ በተረፈ ፡ ደግሞ ፡ እነዲዮዶር ፡ ከጻፉት ፡ ከጥንታውያኑ ፡ የኢትዮጵያውያን ፡ ልማድ ፡ የሰቀምን ፡ እንደሆነ ፡ ከዚህ ፡ የሚከተለው ፡ ምዕራፍ ፡ የሚያስረዳንን ፡ እናገኛለን ።

ምዕራፍ ፡ ፱ ።

በሰላም ፡ ጊዜ ፡ ንግድ ፡ በመርነት ፡ ጊዜ ፡ ሲዋጉ ፡ ንጉሥና ፡ አንድ ፡ አንድ ፡ ያገር ፡ ልማድ ፡ ሃይማኖት ፡ -ጋብቻ ።

ይኸው ፡ የካምና ፡ የሴም ፡ ዘር ፡ የሠሰጠነው ፡ የሳባና ፡ የሀባሳን ፡ ዘር ፡ ከደቡብ ፡ ፃረብ ፡ ከክርስቶስ ፡ ልደት ፡ በፊት ፡ በጃጂ ፡ መቶ ፡ ዓመት ግድም ፡ መጥቶ ፡ ደምበኛ ፡ ሥልጣኔውን ፡ እስኪተካል ፡ ድረስ ፡ ከተከለም ፡ በኋላ ፡ ከነብያ ፡ ወዲህ ፡ ዝምሮ ፡ እስከ ፡ ኤርትራ ፡ ያሉት ፡ ሕዝቦች ፡ ያላቸውን ፡ የንግድ ፡ የልማድ ፡ የሃይማኖትና ፡ የመርነት ፡ ሁኔታ ፡ ከዚህ ፡ እንደሚከተለው ፡ ነው ።

ንግድና ፡ ሸቀጥ ።

የሸቀጡ ፡ ዓይነት ፡ ከዚህ ፡ ቀደም ፡ እንደጸፍነው ፡ ዕጣን ፡ ከርቤ ፡ እንጨት ፡ የአውሬ ፡ ጥርስና ፡ ቀንድ ፡ ባርያ ፡ ደግሞ ፡ ከምሥራቅ ፡ የመጡት ፡ ሥልጠናቸው ፡ ልብስ ፡ ሽቱ ፡ እንደ ፡ እንባር ፡ እንደ ዶቃ ፡ ያሉ ፡ ጊጣጊጥ ፡ አያጡም ። ሸቀጥ ፡ ለሸቀጥ ፡ ሲገበያዩ ፡ መለኪያቸው ፡ ዛሬም ፡ በባላገር ፡ ሲደረግ ፡ እንደምናየው ፡ ከንድ ፡ መዳፍ ፡ ጣት ፡ ነው ። በተረፈ ፡ እንደ ፡ መቃ ፡ እንደ ፡ ዘንግ ፡ ያለ ፡ መለኪያ ፡ አላቸው ። እንደ ፡ እህል ፡ የመሰለውንም ፡ የሚለኩበት ፡ የሸከላ ፡ ማሰርና ፡ እንዳንዶቹም ፡ የነሐስ ፡ ማሰር ፡ የመበሰ ፡ ነበራቸው ። ይኸም ፡ ሁኔታ ፡ እነሆ ፡ መሻሻል ፡ ባላገኙ ፡ ባላገርቻችን ፡

ዘንድ ፡ ዛሬም ፡ ሲሠራበት ፡ ስለምናይ ፡ እንደ ፡ ዘመኑ ፡ ርቀት ፡ የመሣሪያውና ፡ የሸቀጡ ፡ ዓይነት ፡ ምንም ፡ ያህል ፡ ሊያስደንቅን ፡ አይችልም ።

በጦርነት ፡ ጊዜ ፡ ሲዋጉ ።

ሁለት ፡ ነገድ ፡ ሲጣላ ፡ ሁለቱም ፡ የጠላት ፡ ወገኖች ፡ ወደ ፡ ጦር ነቱ ፡ ሥፍራ ፡ ጉዞ ፡ ያደርጋሉ ። በጉዞ ፡ ንጉሣቸው ፡ የግማሾቹ ፡ በሠረገላው ፡ ላይ ፡ ተቀምጦ ፡ (ጋራውን) ፡ ከፊት ፡ እንስሳ ፡ ወይም ፡ ሰው ፡ እየጉተተው ፤ የግማሹ ፡ ንጉሥ ፡ በመሐል ፡ በእግሩ ፡ ወይም ፡ በካብት ፡ እየተጓዘ ፡ በዘፈን ፡ በጭፋሮ ፡ ወደ ፡ ጦርነቱ ፡ ቦታ ፡ ይሔዳል ። ጦርነቱም ፡ ሊጀመር ፡ እቅራቢያ ፡ የሰውን ፡ ልብ ፡ ለመቀስቀስ ፡ ጭፋሮው ፡ ከፊተኛው ፡ ይደምቃል ። በሁለቱም ፡ እጅ ፡ ያለው ፡ የጦር ፡ መሣሪያ ፡ በትንሹ ፡ ይለያያል ፡ እንጂ ፡ አብ ዛኛ ፡ ጊዜ ፡ ያው ፡ የታወቀው ፡ ደንጊያ ፡ (የሾላ ፡ ወይም ፡ ስለት ፡ ያለው ፡) ቀንድ ፡ ወንጭና ፡ አንካሴ ፡ ጦር ፡ ሲላም ፡ መጥረቢያ ፡ ቀስት ፡ ፍላጻ ፡ መመከቻው ፡ የቆዳ ፡ ኃሻ ፡ ከኃሻም ፡ በተለይ ፡ ዓይ ነት ፡ የተሠራ ፡ ነው ። ውጊያው ፡ የሚገመረው ፡ ከሁሉ ፡ መሣሪያ ፡ በሚረከሰው ፡ በደንጊያ ፡ ነው ። ከሩቅ ፡ ዝምረው ፡ እየተወራውሩ ፡ በተጠጋጉ ፡ ጊዜ ፡ የቀሰቱ ፡ ከዚያም ፡ የአንካሴው ፡ የጦሩ ፡ በትር ፡ ይቀጥልና ፡ ሲገናኙና ፡ ሲደባለቁም ፡ የቢላዋና ፡ የጨቤው ፡ ሥራ ፡ በተራው ፡ ይደርሳል ። መቼም ፡ ሁለት ፡ ወገኖች ፡ ተዋግተው ፡ እን ደኛው ፡ መሸነፋ ፡ የታወቀ ፡ ነው ። ዳሩ ፡ ግን ፡ የተሸነፈውና ፡ የተ ማረከው ፡ ወገን ፡ ወየለት ። ከምርኮ ፡ ቀን ፡ ዝምር ፡ ማናቸውንም ፡ የአብሪት ፡ ሥራ ፡ እሸናፊዎቹ ፡ በተሸናፊዎቹ ፡ ይፈጽሙባቸዋል ። ንጉሥ ፡ የነበረው ፡ የእሸናፊውን ፡ ንጉሥ ፡ ሠረገላ ፡ በእግሩ ፡ እየ ሄደ ፡ መጉተት ፡ የቀረውም ፡ እንደ ፡ ከብት ፡ ቀንበር ፡ ተሸክሞ ፡ በገመድ ፡ የፈጥኝ ፡ መታሠርና ፡ እንደ ፡ ባሪያ ፡ ተቆጥሮ ፡ መሥራት ፡ መዋረድ ፡ መገጠጥ ፡ አለበት ። በገጠገንነት ፡ መዋጋቱንም ፡ አው ቀው ፡ እሸናፊዎቹ ፡ በልባቸው ፡ ሲያከብሩትም ፡ ከምርኮ ፡ በኋላ ፡ የውርደት ፡ ሥራ ፡ በራሱም ፡ በሚስቱም ፡ በቤተ ፡ ሰብም ፡ ሁሉ ፡ ላይ ፡ ይፈጽሙበታል ። የተሸናፊው ፡ ቆንጆ ፡ ሚስት ፡ ወይም ፡ ልጅ ፡

ወዲያው ፡ ያሸናፊው ፡ ሚስቶች ፡ ይሆናሉ ። የቀሩት ፡ ይኸን ፡ የጋ ብቻ ፡ ስድል ፡ ያላገኙት ፡ የባርነት ፡ ሥራ ፡ ይሠራሉ ። ሳይዋጋም ፡ በተሉ ፡ የገበረና ፡ ያመነም ፡ ሲኖር ፡ ከውርደት ፡ አይደንም ። እንደ እንስሳ ፡ ወይም ፡ እንደ ፡ ሴት ፡ እየተቆጠረ ፡ መሰደብንና ፡ መወቀ ስን ፡ ይጨምራል ።

ንጉሥና ፡ እንዳንድ ፡ ያገር ፡ ልማድ ።

እንደ ፡ ዲዎዶር ፡ አጻጻፍ ፡ ግብዎች ፡ ንጉሣቸውን ፡ ፈርዖን ፡ እንደ ሚሉት ፡ ኢትዮጵያውያን ፡ ደግሞ ፡ በዚያን ፡ ጊዜ ፡ ጁቪ-ጂዩ ፡ ከክርስ ቶስ ፡ ልደት ፡ በፊት ፡ ንጉሣቸውን ፡ ሱተን ፡ ይሉት ፡ ነበር ። ሱተን ፡ ማለት ፡ በጥንታዊ ፡ የግብፅ ፡ ቋንቋ ፡ የንጉሥ ፡ ልጅ ፡ ወይም ፡ የንጉሥ ፡ ቤተ ፡ ሰብ ፡ ማለት ፡ ነው ። በተረፈ ፡ የኢትዮጵያውያኖቹ ፡ እንደ ፡ ግብዎች ፡ ንጉሥ ፡ ከመንገሡ ፡ በፊት ፡ እንድንስም ፡ ከነገሡበኋላ ፡ ሌላ ፡ ስም ፡ (ስመ ፡ መንግሥት) ይሰጠዋል ። የዚህም ፡ ልማድ ፡ እነሆ ፡ እስከ ፡ ዛሬ ፡ ድረስ ፡ ሲቀጥል ፡ እናያለን ፡ ከሞተ ፡ በኋላ ፡ ደግሞ ፡ የእምላካነት ፡ ደረጃ ፡ ሲሰጡት ፡ ከቀድሞዎቹ ፡ እማልከት ፡ ስም ፡ ጋር ፡ የተያያዘ ፡ እድርገው ፡ ሌላ ፡ አዲስ ፡ ስም ፡ ይጨምራሉ ታል ። እንደዚህ ፡ የበረከተ ፡ ያንድ ፡ ንጉሥ ፡ ስም ፡ በኋለኛው ፡ ጊዜ ፡ በአጻጻፍ ፡ በታሪክ ፡ ውስጥ ፡ እየለሳላት ፡ አስቸግሯል ።

ያመራረጣቸው ፡ ወገን ፡ ያንዱ ፡ ነገድ ፡ ከሌላው ፡ መለያየት ፡ አለ በት ። ስምሳሌ ፡ የናጋታና ፡ የመርዌዎቹ ፡ ወገኖች ፡ ንጉሥ ፡ የሚያ ነገሡት ፡ ከሕዝቡ ፡ ውስጥ ፡ መልኩ ፡ ከእምላካቸው ፡ ከአሞን ፡ (አሚን-አሙን) ፡ ምስል ፡ ጋር ፡ የተመሳሰለውን ፡ ነው ፡ መራራቹ ፡ ካህናቱ ፡ ናቸው ። ከተመረጠም ፡ በኋላ ፡ በክብር ፡ ከእምላኩ ፡ ጋር ፡ ባይተካከልም ፡ ወደዚያው ፡ ይጠጋል ። የቀሩት ፡ ደግሞ ፡ ከላይ ፡ ሲያያዝ ፡ በባላባትነት ፡ የወረደውን ፡ ወይም ፡ ቀንደኛ ፡ ሆኖ ፡ የተ ነሣውን ፡ ወይም ፡ ሹግና ፡ ሆኖ ፡ ጠላትን ፡ የመለሰውን ፡ አገር ፡ በመ ውረርና ፡ በጉብዝና ፡ የታወቀውን ፡ ያነግሳሉ ። የሆነ ፡ ሆኖ ፡ ማንኛ ውም ፡ አብዛኛው ፡ ንጉሥ ፡ ከነገሡበት ፡ ጊዜ ፡ ዝምር ፡ በዚያን ፡ ዘመን ፡ ወሰን ፡ የሌለው ፡ ክብርና ፡ ሥልጣን ፡ ነበረው ። በነገሡበት ፡ አገር ፡ ውስጥ ፡ ከዛሬ ፡ ዘመን ፡ ዲክታተር ፡ ይበልጥ ፡ የልቡን ፡ ይሠ

ራላ = የሚሰቱቹ፣ ቀጥር፣ ወለን፣ የሰውም = ልቡ፣ ከፈቀደ፣ እንቅንም፣
ልጆቹንም፣ የልጅ፣ ልጆቹንም፣ ማግባት፣ ይችላል = እንደርሱ፣
ከጣዎት፣ ካህናት፣ በስተቀር፣ የቀሩት፣ ሹማምንቱና፣ ሕዝቡ፣
ዘመዶቻቸውን፣ ያገቡ፣ ነበር።

ባንድ፣ ምክንያት፣ ወይም፣ ባደጋ፣ የንጉሡ፣ እጅ፣ ወይም፣ እግር፣
የተቆረጠ፣ እንደሆነ፣ ቤተ፣ ሰቡ፣ ሁሉ፣ ከርሱ፣ ተሰይተው፣ ሙሉ፣
ሰውነት፣ ይዘው፣ ደስታ፣ እንዳያገኙ፣ እንደልማድ፣ ሆኖ፣ በውድም፣
በግድም፣ የሚቆረጡ፣ ነበሩ። ሲሞት፣ እብረው፣ የሚሞቱ፣ አሉ።
ሰለዚህ፣ የንጉሥ፣ ሕይወትና፣ አካል፣ የሁሉም፣ የሕይወት፣ መሠ
ረት፣ ስለሆነ፣ አከብረው፣ ተጠንቅቀው፣ ይጠብቁታል።

ያንደኛው፣ ነገድ፣ ንጉሥ፣ ወይም፣ ትልቅ፣ ሰው፣ የሞተ፣ እንደሆነ፣
በአባራ፣ ራካቸውንና፣ ፈታቸውን፣ እየፈተጉ፣ የሚያለቅሱ፣ እንጂ፣
ራሳቸውን፣ የማይገድሱ፣ አሉ። የነገዱ፣ ልማድ፣ ልዩ፣ ልዩ፣ ነው።
ከወንድ፣ ንጉሥ፣ የሴት፣ ንግሥት፣ መርጠው፣ በሴት፣ የሚገዙ፣ አሉ።
እነሱም፣ እንደ፣ ቤግሚይ፣ እንደ፣ አስማክ፣ ያሉት፣ ናቸው። በመርጭም
የኢትዮጵያ፣ ንግሥታት፣ የሚባሉ፣ በሕንደኬ፣ ስም፣ የሚጠሩ፣
ብዙ፣ ሴቶች፣ እንደነበሩ፣ ከሥፍራው፣ ስንደርስ፣ እናገኛለን።

ባለፈው፣ በዝርዝሩ፣ እንደ፣ ሰማነው፣ አንዱ፣ ነገድ፣ በዝናን፣
ሌላው፣ በዓጣ፣ ሥጋ፣ ሌላው፣ በጥራጥራ፣ እህል፣ አንዱ፣ በፍራፍ
ሬና፣ በዛፍ፣ ሥር፣ ምግብ፣ የሚኖሩ፣ አንዱ፣ በዛፍ፣ ላይ፣ አንዱ፣ በዋሻ፣
የሚቀመጥ፣ አንዳንዱ፣ ነገድ፣ ሰው፣ ሲሞትበት፣ አሥር፣ እዛፍ፣
ላይ፣ የሚያንጠሰጥል፣ ሌላው፣ በመሬት፣ የሚቀብር፣ ወይም፣ እሚዳ፣
ላይ፣ ጥሉ፣ ድንጋይ፣ የሚቆልል፣ አንዱ፣ ወደ፣ ባሕር፣ የሚጨምር፣
አለ። ልብሱም፣ እንደደረጃቸው፣ ቅጠል፣ ቆዳ፣ ኬሻ፣ ልብስ፣ የሚ
ሉብሱ፣ አሉ። የጥንት፣ የካም፣ ወይም፣ የኩሽ፣ ነገድ፣ በየሥፍራው፣
የሚኖርበት፣ ሕይወት፣ ዛሬም፣ ሲሆን፣ በአማራም፣ በትግራም፣
ባላገር፣ ይልቁንም፣ በደቡብ፣ ኢትዮጵያ፣ በአሩሲ፣ በባሌና፣ በሌላ
ውም፣ በልዩ፣ ልዩ፣ በአፍሪካ፣ በአስያና፣ በአውስትራልያ፣ አህጉር፣
ከሚኖረው፣ ሕዝብ፣ ሕይወት፣ ምንም፣ ያህል፣ ልዩነት፣ ያለው፣ አይ
መስልም። ነገር፣ ግን፣ ሥልጣኔን፣ ከባቢሉንና፣ ከምሥራቅ፣ ይዘው፣
የመጡት፣ ወይም፣ ከግብ፣ ጋር፣ ግንኙነት፣ በግድረግ፣ ሥልጣኔን፣

የተካፈሉት፣ ወገኖች፣ ከሌላው፣ ነገድ፣ በቤትም፣ ሥራ፣ በመግሪ
ያም፣ በልብስም፣ በግናቸውም፣ የኑር፣ ደረጃ፣ ከፍ፣ ብለው፣
ይገኛሉ፣ መጻፊያ፣ ፈደልና፣ ንግግራቸውን፣ የሚቀርጹበት፣ የሰዋ
ሰው፣ መንገድ፣ ሁሉ፣ ነበራቸው።

ሃይማኖት

የቀድሞ፣ ኢትዮጵያም፣ የሌላውም፣ አገር፣ ሕዝብ፣ ሁሉ፣ ስለ፣
ሃይማኖትና፣ ስለጋብቻ፣ ሕግ፣ ስለእልተሰጠው፣ ራሱ፣ በአሰቦውና፣
በፈቀደው፣ መንገድ፣ ይኖር፣ ነበር። በሥልጣኔ፣ ዝቅ፣ ያለው፣ በዛፍ፣
በተራራ፣ ያመልካል፣ የሠለጠነው፣ ወገን፣ አምላክ፣ መኖሩን፣ ያም
ንና፣ አምላኩን፣ በሰው፣ በፀሐይ፣ በጨረቃ፣ አየመሰለ፣ ከዚያም፣
በበሬም፣ በበግም፣ በአሞራም፣ . . . ሊያድር፣ ይችላል፣ በማለት፣
በነዚህ፣ እንስሶች፣ ምስሉንና፣ ሐውልቱን፣ በድንጋይም፣ በብረ
ትም፣ በብርም፣ በወርቅም፣ እየሠራ፣ ለአማልክቱ፣ ምስል፣ ቤተ፣
መቅደስ፣ እያነፀ፣ ለቤተ፣ መቅደሱና፣ ለአማልክቱ፣ በየደረጃው፣
ካህናትና፣ ነጋያት፣ አበልና፣ ደረጃ፣ እየተወሰነ፣ የአምልኮ፣ ሥራ
ቸውን፣ ያከናውናሉ።

የጥንት፣ የኢትዮጵያውያን፣ አምልኮ፣ ከዚያውም፣ ከግብ፣ የሚ
ዋሰኑት፣ የናፓታና፣ የመርጭቻ፣ አምልኮቻቸው፣ ከግብ፣ ይገና
ኛል። ሁለቱም፣ ወገኖች፣ በመዠመሪያ፣ ካምን፣ የናጎን፣ ልጅ፣
እንደአምላክ፣ ያመልኩት፣ ነበር፣ ይባላል። ነገር፣ ግን፣ በጣም፣
የታወቁት፣ አማልክት፣ አምን፣ አሲሪስ፣ ኑም፣ ቶት፣ አሲስ፣ ሴት፣
ባቲ፣ ሐዖር፣ (ሐትሐር)፣ ሳራፖስ፣ ናቸው። ዐባይም፣ ራሱ፣ ፀሐ
ይም፣ ራሷ፣ አማልክት፣ ናቸው። የተራቀቁት፣ ደግሞ፣ ዐባይና፣
ፀሐይ፣ ሁለቱም፣ የአምላክ፣ ይኸውም፣ የአሞን፣ ሲጦታ፣ ስለሆኑ፣
ግማሽ፣ አማልክት፣ ናቸው፣ ሲል፣ ይገኛል። ከክርስቶስ፣ ልደት፣
በፊት፣ ከ፲፯ኛው፣ መቶ፣ ዓመት፣ ዠምሮ፣ ክርስትና፣ እስኪሻ
ረው፣ ድረስ፣ አሞን፣ ሁሉን፣ ደምሰሶ፣ ፀሐይም፣ ዋናውም፣ አም
ላክ፣ እሱ፣ ሆኖ፣ በታላቅ፣ ከብርና፣ ገናናነት፣ በቴብ፣ በመርጭ፣
በናፓታ፣ ሲመለከበት፣ ሲለገድለት፣ ኖርዋል። የርሱንም፣ አምላክ

ነት፡ ከዚህ፡ በፋ፡ ባለ፡ እኳኋን፡ ወደ፡ ፊት፡ በናፓታው፡ በፒያን
ኪና፡ በታላቁ፡ ፈርዖን፡ በራዎሲስ፡ ዘመን፡ ላይ፡ ጽፈንሰታል።

በተረፈ፡ የአገር፡ ሕዝብ፡ በሙሉ፡ በጎብረት፡ የሚያከብረው፡
አንዱ፡ አውራጃ፡ ከሌላው፡ ይበልጥ፡ ሰግሎ፡ የሚወደውና፡ የሚያ
ከብረው፡ አንድ፡ አንድ፡ አምላክ፡ አለው። ከሁሉ፡ ከፍ፡ ያለችው፡
ፀሐይ፡ ግን፡ በአዋን፡ ስም፡ በመላው፡ ኢትዮጵያ፡ (መርዌ)፡ ተከ
ብራ፡ ይሰገድላት፡ ሃበር = ከኢትዮጵያ፡ ሰሜን፡ ከግብፅ፡ ደቡብ፡
ምሥራቅ፡ የሚገኙት፡ የብለሚ፡ (አገው፡ ?) ሰዎች፡ የሰው፡ ቀኑር
ባን፡ ለፀሐይ፡ ያቀርቡላት፡ ነበር፡ ይባላል። በዋሻ፡ ነዋሪ፡ በበረሃ፡
ተቀማጭ፡ የተባሉት፡ ሁሉ፡ በልዩ፡ ልዩ፡ ዓይነት፡ ፀሐይን፡ (አዋ
ንራ)ያመልክ፡ ነበር = የመርዌ፡ ነገሥታት፡ እንደቲብ፡ እንደመም
ፊስ፡ የግብፆች፡ ነገሥታት፡ የአዋንራ፡ (የፀሐይ)፡ ካህናት፡ ሲሆኑ፡
ሚሰቡቻቸው፡ ደግሞ፡ የሙት፡ (የጨረቃ)፡ ካህንነት፡ ነበራቸው።

ጋብቻ =

በዚህ፡ ዘመን፡ ሕዝቡ፡ ሁሉ፡ የእራትና፡ የክርስትና፡ የቡድህ፡
ወይም፡ የእስላም፡ ሕግ፡ ስለሌለው፡ ነገሥታቱም፡ ሹማምንቱም፡
ሕዝቡም፡ ብዙ፡ ሚስት፡ ያገባሉ፡ ከባድድ፡ ወገን፡ ካገቡ፡ በኋላ፡
ለባታቸው፡ የሞተ፡ እንደሆነ፡ አናታቸውን፡ አገታቸውን፡ ልጃቸ
ውንም፡ ሲያገቡ፡ ይችላሉ። ባለፈው፡ እንደ፡ እነበብነው፡ በአንዳ
ንድ፡ ነገድ፡ ዘንድ፡ ሚስት፡ ልጅ፡ እናት፡ ከብት፡ ሁሉ፡ የጋራ፡
ነው፡ እንጂ፡ እገሊት፡ የእገሊ፡ ሚስት፡ ናት፡ ብሎ፡ መወሰን፡ አል
ነበረም። ይኸም፡ ለዛሬ፡ ጊዜ፡ አሠቃቂ፡ ሲመስለን፡ በዚያን፡ ጊዜ፡
የተሰመደ፡ በመሆኑ፡ ምንም፡ አይሰጋበትም፡ ነበር።

ዳውሎስ፡ እንደት፡ ያምናሉ፡ መምህር፡ የሌላቸው፡ ሐዋርያ፡
ያልተላከላቸው፡ እንዳለው፡ በዚህ፡ ዘመን፡ እንኳን፡ ሌላው፡ ሕዝብ፡
የእስራኤል፡ ወገኖች፡ እንኳን፡ ሙሴ፡ በደብረ፡ ሲና፡ ለሠርቱ፡
ተአዛዛትን፡ ተቀብሎ፡ ሕጉን፡ በእስራኤሎች፡ ዘንድ፡ አስኪያጠ
ናው፡ ድረስ፡ ይኸ፡ ልማድ፡ ሳይደርስባቸው፡ አልቀረም፡ ለባታ
ቸው፡ ስብርሃም፡ ሚስቱ፡ ሳራ፡ ያባቱ፡ ልጅ፡ እጎቱ፡ ነበረች፡ ወን
ድሙ፡ ሎጥ፡ በሸመገሰ ጊዜ፡ ከሴት ልጆቹ ጋር፡ ይተኛ፡ እንደነ

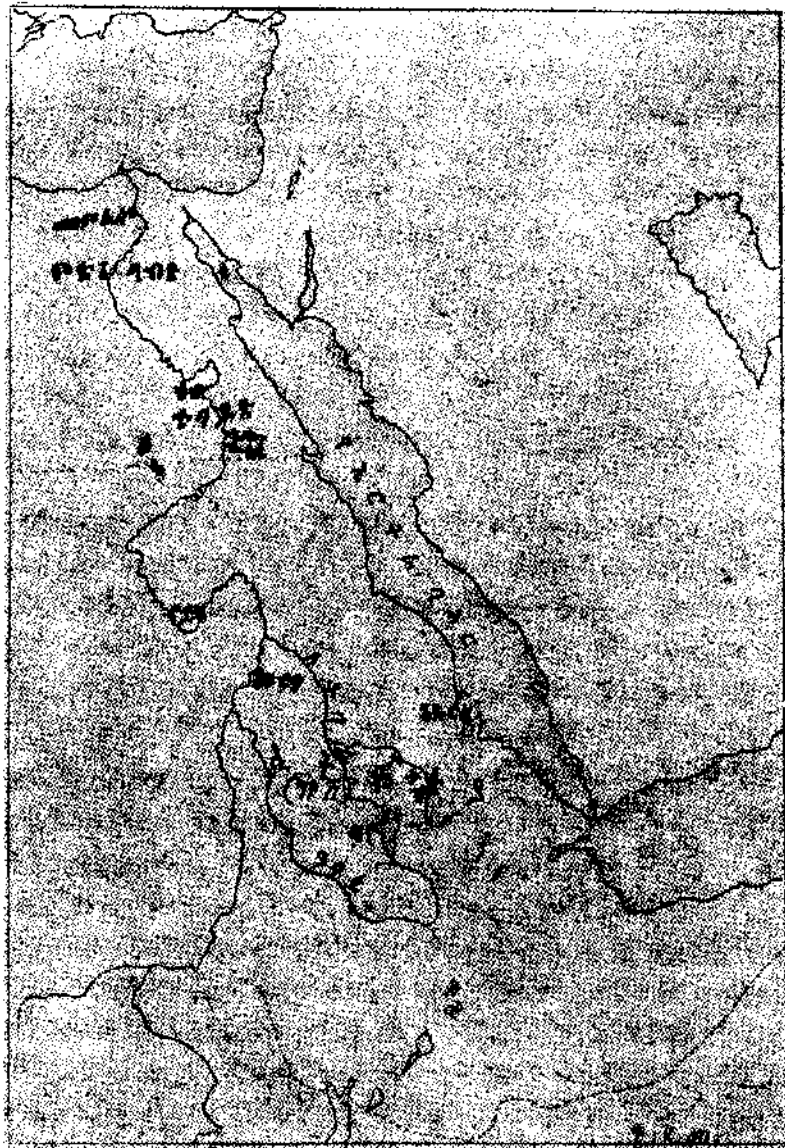
በር፡ መጽሐፍ ቅዱስ፡ ይናገራል። ከዚያ፡ ወዲህም፡ እስከ፡ ቅርብ፡
ጊዜ፡ ድረስ፡ ዘራችንን፡ ከሌላ፡ አንደባልቅም፡ በግብት፡ ከቤተሰብ
ቸው፡ ውጭ፡ የማይጋቡ፡ ነበሩ፡ በደቡብ፡ ኢትዮጵያ፡ በሚገኙ፡ ነገ
ዶቻችን፡ ውስጥ፡ እስካሁን፡ ድረስ፡ የወንድምን፡ ሚስት፡ ያል
ወለደችን፡ ያባትን፡ ሚስት፡ ግግባት፡ ስለነበረ፡ ይህ፡ ከርስትና፡
በሠለጠነበት፡ ዘመን፡ ሲደረግ፡ ያኛው፡ ከዩኒ፡ ዓመት፡ በፊት፡
ያለው፡ የጋብቻ፡ ዓይነት፡ እምብዛም፡ ሊያስገርመን፡ አይችልም።

ምዕራፍ ፩

ከግብፅና፡ ከኢትዮጵያ፡ በሥልጣኔ፡ ግን፡ ይተድግል? =

በዚህ፡ በያዝነው፡ በጽያኛው፡ መቶ፡ ዓመት፡ ያለው፡ አንባቢ፡
ሁሉ፡ ከሁሉ፡ አስቀድሞ፡ ግብፅ፡ ትልቅ፡ መንግሥት፡ እንደነበረ፡
በገጽኛው፡ ዲናስቲ፡ ውስጥ፡ የነገሡት፡ ነገሥታትም፡ ኢትዮጵያን፡
አስገብረው፡ እንደገዙና፡ እንዳሠሰጡት፡ ያምናል። በዚህ፡ መሠ
ረት፡ በየጽንደው፡ የተጻፈው፡ መጽሐፍ፡ ብዙ፡ ነው፡ ኢትዮጵያ፡
ስንል፡ የነብያውን፡ ኢትዮጵያ፡ እንጂ፡ የአክሱሙን፡ አስመሆኑን፡
ላንባቢ፡ እናስገነዝባለን።

ነገር፡ ግን፡ የታሪክ፡ አባት፡ የሚባለው፡ ስመ፡ ጥሩው፡ ሄሮ
ዶት፡ ወደ፡ ግብፅ፡ መጥቶ፡ ዓባይንም፡ ጉብኝቱ፡ በጻፈው፡ የታ
ሪክ፡ መጽሐፍ፡ እንደዚሁም፡ ዲዮዶር፡ የሚባለው፡ የርግ፡ ጸሐፊ፡
ከግብፅ፡ በፊት፡ ሥልጣንና፡ ገናና፡ የነበረችው፡ ኢትዮጵያ፡ መሆኗን፡
አሳም፡ በመገመሪያ፡ ግብፅን፡ ወርራ፡ ቅኝ፡ አገር፡ አድርጋ፡ መያ
ዟን፡ ግብፅንም፡ ገጽ፡ የኢትዮጵያ፡ ነገሥታት፡ እንደገዟት፡ ራሷ፡
ኢትዮጵያ፡ ግን፡ በግንም፡ ተገዝታ፡ የግታውቅ፡ አገር፡ መሆኗን፡
ነገሥታቱም፡ ሕዝቡም፡ ሥልጣን፡ ደግ፡ እንገዳ፡ ተቀባይ፡ ስላ
ማጭ፡ በጦርነት፡ ጊዜ፡ ገጥና፡ ጉብዝ፡ መሆናቸውን፡ እያጋነኑ፡
ጽፈዋል። ኢትዮጵያም፡ በአገር፡ (ገርዮግራፊ) አቀጣጣሪነቱና፡
(ላዕላይ) ግብፅ፡ ግን፡ ወደታች፡ (ታሕታይ) ስለሆነች፡ ዓባይም፡
ከላይ፡ ከኢትዮጵያ፡ ወደታች፡ ወደ፡ ግብፅ፡ እየፈለሰ፡ እንደሚ

ጥንታዊት ሊትዮጵያና ግብፅ ሚያሳይ የካርታ ሥልጣ (ተ.ጸ.ጠ)

ያጠጣት ፡ አፈርም ፡ እያቀበለ ፡ እንደሚመግባት ፡ እንደዚሁ ፡ እንደ ፡
 ውሃው ፡ አወራረድ ፡ ሥልጣን ፡ ለግብፅ ፡ መዝመሪያ ፡ የሰጠች ፡
 ኢትዮጵያ ፡ መሆንዋን ፡ እነዚሁ ፡ የታወቁት ፡ የጥንት ፡ ጸሐፊዎች ፡
 እንሱንም ፡ የተከተሉት ፡ ሁሉ ፡ አስፋፍተው ፡ ጽፈዋል ። በኋላ ፡
 ግን ፡ ግብፅ ፡ ደግሞ ፡ ከኢትዮጵያ ፡ ያገኘችውን ፡ ሥልጣን ፡ ይበልጥ ፡
 አስፋፍታ ፡ እንደገና ፡ የገገኛውና ፡ የገገኛው ፡ ዲናስቲ ፡ ነገሥታት ፡
 ኢትዮጵያን ፡ መልበው ፡ እንደገዙ ፡ ከዚያ ፡ ወዲህ ፡ ደግሞ ፡ ኢትዮ
 ጵያውያኖች ፡ አይለው ፡ እንደገና ፡ ግብፅን ፡ ይዘው ፡ የጸገኛውን ፡
 ዲናስቲ ፡ (ሥርወ ፡ መንግሥት) ፡ እንደመሠረቱና ፡ እንደገዙ ፡ ተጽ
 ፏል ።

እንደ ፡ እውነቱ ፡ የሆነ ፡ እንደሆነ ፡ ግን ፡ መና (መኔስ) የሚባለው ፡
 ግብግዌ ፡ የደቡብና ፡ የሰሜን ፡ አገሮች ፡ ተብሎ ፡ ተከፍሎ ፡ የነበረ
 ውን ፡ በገሼ ፡ ፩፻ ፡ ዓመት ፡ ከክርስቶስ ፡ ልደት ፡ በፊት ፡ መሥርቶ ፡
 ከግዳጃው ፡ በፊት ፡ የሆነውን ፡ እናውቅም ፡ እንጂ ፡ ከርሱ ፡ ወዲህ ፡
 እስከ ፡ ፯ኛው ፡ መቶ ፡ ዓመት ፡ ድረስ ፡ በገሼ፻፹ ፡ ዓመት ፡ ላይ ፡
 ሂክሶሶች ፡ መጥተው ፡ ፩ ፡ መቶ ፡ ዓመት ፡ ከመግዛታቸውም ፡ በቀር ፡
 የውጭ ፡ ባዕድ ፡ ግብፅን ፡ ወርሮ ፡ ገዝቶታል ፡ የሚል ፡ እስካሁን ፡
 አልተገኘም ። እስከ ፡ ፯ኛው ፡ መቶ ፡ ዓመት ፡ ድረስ ፡ ከሂክሶሶች ፡
 ጋር ፡ ፳፻ ፡ ሥርወ ፡ መንግሥት ፡ ሲቀባበል ፡ ሁሉም ፡ የራሳቸው ፡
 ነው ።

በዚህ ፡ ምክንያት ፡ የዛሬ ፡ ዘመን ፡ ጸሐፊዎች ፡ ይኸን ፡ የመጨ
 ረሻውን ፡ የርስ ፡ በርስ ፡ በየተራ ፡ መገዛዛት ፡ ሳይክፉ ፡ ኢትዮጵያ ፡
 መዝመሪያ ፡ ሥልጣን ፡ ሆና ፡ ግብፅን ፡ መገዛቷን ፡ እይቀበሉም ።
 አስቀድሞ ፡ ሥልጣን ፡ የነበረና ፡ እንዲያውም ፡ ኢትዮጵያን ፡ (የት
 ብያውን ፡) በመጀመሪያ ፡ አስገብሮ ፡ ያሠለጠነ ፡ ግብፅ ፡ መሆኑን ፡
 በዛሬው ፡ ዘመን ፡ የተከተለው ፡ በርክቷል ። ይኸንንም ፡ ለግለት ፡
 ያደረሳቸው ፡ አሁን ፡ በመጨረሻው ፡ ፩ ፡ አንድ ፡ የፈረንግዌና ፡ የእ
 ንግሊዝ ፡ የጀርመንና ፡ የሚሪካ ፡ መርግሪ ፡ ሊቃውንት ፡ በመም
 ሬስ ፡ በቴብ ፡ በናፓታ ፡ በጥንታዊያን ፡ ከተሞች ፡ ያለውን ፡ መሬት ፡
 እያስቆረሩ ፡ የሚያገኙትን ፡ የነገሥታትና ፡ የአግልጣት ፡ ሐውልት ፡
 የቤት ፡ ዕቃና ፡ መሣሪያ ፡ በላዩ ፡ ላይ ፡ በዚያን ፡ ዘመን ፡ የተቀረጸ

ጥንታዊት : ኢትዮጵያንና ግብፅን ሚያሳይ የካርታ ሥዕል (ተጻፀመ)

ያጠጣት : አፈርም : እያቀበለ : እንደሚመጣባት : እንደዚሁ : እንደ :
 ውሃው : አወራረድ : ሥልጣኔን : ለግብፅ : መገናኛ : የሰጠች :
 ኢትዮጵያ : መሆንዋን : እነዚሁ : የታወቁት : የጥንት : ጸሐፊዎች :
 እነሱንም : የተከተሉት : ሁሉ : አስፋፍተው : ጽፈዋል ። በኋላ :
 ግን : ግብፅ : ደግሞ : ከኢትዮጵያ : ያገኘችውን : ሥልጣኔ : ይበልጥ :
 አስፋፍታ : እንደገና : የ፲፰ኛውና : የ፲፱ኛው : ዲናስቲ : ነገሥታት :
 ኢትዮጵያን : መልሰው : እንደገዙ : ከዚያ : ወዲህ : ደግሞ : ኢትዮ
 ጵያውያኖች : አይለው : እንደገና : ግብፅን : ይዘው : የጳጳሮችውን :
 ዲናስቲ : (ሥርወ : መንግሥት) : እንደመሠረቱና : እንደገዙ : ተጽ
 ፏል ።

እንደ : እውነቱ : የሆነ : እንደሆነ : ግን : መና (መኔስ) የሚባለው :
 ግብፃዊ : የደቡብና : የሰሜን : አገሮች : ተብሎ : ተከፍሎ : የነበረ
 ውን : በ፫ሺ : ፬፻ : ዓመት : ከክርስቶስ : ልደት : በፊት : መሥርቶ :
 ከማቋቋሙ : በፊት : የሆነውን : አናውቅም : እንጂ : ከርሱ : ወዲህ :
 እስከ : ፯ኛው : መቶ : ዓመት : ድረስ : በ፩፻፶፱ : ዓመት : ላይ :
 ሂክሶሶች : መጥተው : ፩ : መቶ : ዓመት : ከመግዛታቸውም : በቀር :
 የውጭ : ባዕድ : ግብፅን : ወርሮ : ገዝቶታል : የሚል : እስካሁን :
 አልተገኘም ። እስከ ። ፯ኛው : መቶ : ዓመት : ድረስ : ከሂክሶሶች :
 ጋር : ፳፬ : ሥርወ : መንግሥት : ሲቀባበል : ሁሉም : የፊሳቸው :
 ነው ።

በዚህ : ምክንያት : የዛሬ : ዘመን : ጸሐፊዎች : ይኸን : የመጨ
 ረሻውን : የርስ : በርስ : በየተራ : መግዛዛት : ሳይክዱ : ኢትዮጵያ :
 መገናኛ : ሥልጣን : ሆና : ግብፅን : መግዛቷን : አይቀበሉም ።
 አስቀድሞ : ሥልጣን : የነበረና : እንዲያውም : ኢትዮጵያን : (የኑ
 ብያውን :) በመጀመሪያ : አስገብሮ : ያሠለጠነ : ግብፅ : መሆኑን :
 በዛሬው : ዘመን : የተከተለው : በርክቷል ። ይኸንንም : ለማለት :
 ያደረሳቸው : አሁን : በመጨረሻው : ፩ : አንድ : የፈረንሳይና : የእ
 ንግሊዝ : የጀርመንና : የሜሪካ : መርማሪ : ሊቃውንት : በመም
 ፈስ : በቴብ : በናፓታ : በጥንታውያን : ከተሞች : ያለውን : መሬት :
 እያስቆፈሩ : የሚያገኙትን : የነገሥታትና : የአማልክት : ሐውልት :
 የቤት : ዕቃና : መሣሪያ : በላዩ : ላይ : በዚያን : ዘመን : የተቀረጸ

ውን ፡ ጽሑፍ ፡ (ሂዩርግሊፍ) ፡ የብራናውንም ፡ ጭምር ፡ እየተረጉሙ ፡ ተረዳን ፡ ባሉት ፡ መሠረት ፡ ነው ። ከዚህም ፡ ውስጥ ፡ በትክክል ፡ ስመለየትና ፡ ለመፍረድም ፡ እየለበቸገራቸው ፡ የዚህን ፡ ጉዳይ ፡ የተረኩበትን ፡ ምዕራፋቸውን ፡ በውልውል ፡ የተውት ፡ አሉ ። ደግሞ ፡ ምናልባት ፡ ወደፊት ፡ በናፓታና ፡ በመርዌ ፡ በናጋእ ፡ በዋጂኤ ፡ ሱፍራ ፡ በአከሱም ፡ ዙሪያ ፡ በዩሃ ፡ በከሰከሴ ፡ በቆሃሂቶ ፡ በደቅምሐፊ ፡ በማታራ ፡ በባረከናሃ ፡ በድሆና ፡ በደብረ ፡ ላሞ ፡ በአዳሲስ ፡ በላላውም ፡ ሁሉ ፡ የኑብያና ፡ የአክሱም ፡ ይዞታ ፡ የሆነው ፡ ታሪካዊ ፡ ሥፍራ ፡ ሁሉ ፡ ያልተቆፈረው ፡ እየተቆፈረ ፡ የኢትዮጵያን ፡ ቀደምትነት ፡ የግብፅን ፡ ተከታይነት ፡ የሚያስረዳ፤ ሐውልትና ፡ የጽሑፍ ፡ ቅርጽ ፡ የተገኘ ፡ እንደሆነ ፡ ጽሑፉ ፡ ሁሉ ፡ ሊለወጥ ፡ አንባቢም ፡ አባቡን ፡ ሊለውጥ ፡ ይችላል ። እስከዚያን ፡ ግን ፡ ከኑብያው ፡ ኢትዮጵያ ፡ በሥልጣኔ ፡ ግብፅ ፡ እንደሚቀድም ፡ እያሰብን ፡ የመጭውን ፡ ጊዜ ፡ ታሪክ ፡ መጠባበቅ ፡ ሳይሻል ፡ አይቀርም ።

አንዳንድ ፡ ጸሐፊዎች ፡ ከነዚያውም ፡ ጀምስ ፡ ብሩስ ፡ የሚባለው ፡ ወደኑብያና ፡ ወደ አበሻ ፡ ጉዞ ፡ በሚባለው ፡ መጽሐፍ ፡ ግብፅን ፡ ከክርስቶስ ፡ ልደት ፡ በፊት ፡ ከ፩፻፳፻፱ ፡ እስከ ፡ ፩፻፳፻፱ ፡ ዓመት ፡ ድረስ ፡ መቶ ፡ ዓመት ፡ ገዝተው ፡ ያስገቡሩት ፡ የሂክሶስ ፡ ዘርች ፡ በኢትዮጵያ ፡ ነገደ ፡ የቅጣን ፡ የተባሉት ፡ ናቸው ፡ በማለት ፡ ብዙ ፡ ማስረጃ ፡ ለማቅረብ ፡ ደክሟል (፩) ።

በዚህ ፡ ዓይነት ፡ ሂክሶስ ፡ የሚባሉት ፡ ወደ ኢትዮጵያ ፡ በዓረብ ፡ አገር ፡ በኩል ፡ መጥተዋል ፡ የምንላቸው ፡ ለኢትዮጵያም ፡ ከነገደ ፡ ካም ፡ በኋላ ፡ እንደነገድ ፡ አባት ፡ የምናደርጋቸው ፡ ነገደ ፡ የቅጣን ፡ እንደሆኑ ፡ ግብፅ ፡ ኢትዮጵያን ፡ ከመግዛቷ ፡ በፊት ፡ ፩፻፳፻፱—፩፻፳፻፱ ፡ ዓመት ፡ ከክርስቶስ ፡ ልደት ፡ በፊት ፡ አስቀድሞ ፡ ኢትዮጵያን ፡ በነዚህ ፡ በሂክሶስ ፡ (ነገደ የቅጣን) ፡ ጊዜ ፡ ግብፅን ፡ ገዝታለች ፡ ማለት ፡ ነው ። ምንም ፡ እንኳን ፡ ሞኖ ፡ ኃይል ፡ ሲያገኝ

(፩) JAMES BRUCE - VOYAGE... የካስቲራ ፡ ትርጉም ፡ ወደ ፈረንሳይኛ ፡ ቋንቋ ፡ ገጽ ፡ ፳፻፱ ፡ — ፳፻፲ ፡

ብልሐን ፡ ደካማው ፡ እንዳጋጣሚ ፡ ኃይለኛውን ፡ ለመግዛት ፡ የሚችልበት ፡ ጊዜ ፡ ባይጠፋ ፡ ግብፅን ፡ በዚያን ፡ ጊዜ ፡ ኢትዮጵያ ፡ ከገዛች ፡ ከግብፅ ፡ ይበልጥ ፡ ኃይልና ፡ ሥልጣኔ ፡ ነበራት ፡ ያሰኛል ። ሂክሶስ ፡ የተባሉት ፡ እንደ ኢትዮጵያውያን ፡ ተቆጥረው ፡ ግብፅን ፡ ገዙ ፡ የተባለውን ፡ ወደ ፡ ማመን ፡ ብንቀርብም ፡ ሂክሶስ ፡ ግብፅን ፡ ከመውረራቸው ፡ ፩፻፳፻፱—፩፻፳፻፱ ፡ ከክርስቶስ ፡ ልደት ፡ በፊት ፡ ባለው ፡ ጊዜ ፡ ሁሉ ፡ ግብፆች ፡ መሠልጠናቸው ፡ መግነናቸው ፡ የታወቀ ፡ ስለሆነ ፡ በ፲፱ኛውና ፡ ይልቁንም ፡ በዚህ ፡ በያዝነው ፡ በ፱ኛው ፡ መቶ ፡ ዓመት ፡ ስለዚህ ፡ ጉዳይ ፡ የሚጻፈው ፡ ሁሉ ፡ አብዛኛው ፡ ከኢትዮጵያ ፡ በፊት ፡ ግብፅ ፡ ሥልጣን ፡ ኃይለኛ ፡ ሆና ፡ መኖሯን ፡ ወደ ፡ ፊት ፡ ታሪኩን ፡ እንደምናገኘው ፡ ከሂክሶስ ፡ ተገኝነት ፡ ከወጣች ፡ በኋላ ፡ ኢትዮጵያን ፡ በመገመሪያ ፡ መግዛቷን ፡ በኋላ ፡ ደግሞ ፡ የናፓታዎቹ ፡ ኢትዮጵያውያን ፡ መልሰው ፡ ግብፅን ፡ መግዛታቸውን ፡ ነው ። ይኸንንም ፡ ወደፊት ፡ በሚገኘው ፡ ታሪክ ፡ ውስጥ ፡ በዝርዝር ፡ እናነባለን ።

ወደ ኢትዮጵያ ፡ የገቡት ፡ ነገደ ፡ የቅጣንም ፡ ምንም ፡ እንኳን ፡ ከሂክሶስ ፡ ጋር ፡ የዘርና ፡ የሥልጣኔ ፡ አንድነት ፡ ባያጡ ፡ እነዚያ ፡ ላዩን ፡ በከነዓንና ፡ በፍልስጥኤም ፡ አድርገው ፡ ወደ ፡ ግብፅ ፡ ሲገቡ ፡ እነዚህ ፡ ታቼን ፡ ባሕረ ፡ ኦርትራን ፡ ተሻግረው ፡ ወደ ኢትዮጵያ ፡ ግብተው ፡ የካሙን ፡ ዘር ፡ እሸገፈው ፡ ባለቤት ፡ ሆነዋል ። ግማሾቹ ፡ በዛሬዬቱ ፡ ኢትዮጵያ ፡ ሰሜን ፡ ሲመሠረቱ ፡ የቀሩት ፡ ወደ ፡ ኑብያ ፡ እያስተ ፡ ከኩሽና ፡ ከካሙ ፡ ዘር ፡ ተደባልቀው ፡ የቀድሞዬቱ ፡ ኢትዮጵያ ፡ የምትባለውን ፡ የናፓታውንና ፡ የመርዌውን ፡ መንግሥታት ፡ አቋቁመዋልና ፡ እነዚህን ፡ የታችኞቹን ፡ የኛን ፡ ነገደ ፡ የቅጣንንና ፡ ሂክሶስን ፡ አንድ ፡ ማድረግና ፡ ማደባለቅ ፡ የሚቻል ፡ አይመስልም ።

ስለዚህ ፡ መደምደሚያውን ፡ እላይ ፡ እንዳልነው ፡ ወደ ፡ ፊት ፡ እዲስ ፡ ማስረጃ ፡ እስኪገኝ ፡ ድረስ ፡ የዛሬው ፡ ዘመን ፡ መርማሪና ፡ ጸሐፊ ፡ እንደሚለው ፡ የግብፅን ፡ ቀደምትነት ፡ የኢትዮጵያን ፡ ተከታይነት ፡ እንያዝና ፡ ነገሩን ፡ ከሥፍ ፡ ለመረዳት ፡ ቀጥሎ ፡ ባለው ፡ ምዕራፍ ፡ ውስጥ ፡ የግብፅን ፡ አጭር ፡ የጥንት ፡ ታሪክ ፡ እንብብን ፡

ከዚያ ፡ ግብፅ ፡ የኑብያውን ፡ ኢትዮጵያ ፡ እንዴት ፡ እንደገዛችና ፡ መልሳ ፡ ደግሞ ፡ በኢትዮጵያውያን ፡ እንዴት ፡ እንደተገዛች ፡ እን መልክት ።

ምዕራፍ ፡ ፮ ።

የግብፅ ፡ መንግሥት ፡ አመሠራረትና ፡ አምልኮ ።

ጥንት ፡ በግብፅ ፡ አገር ፡ መንግሥቱ ፡ ከመመሥረቱ ፡ በፊት ፡ አውራጃዎቹ ፡ ለየብቻ ፡ በየባላባት ፡ ተከፋፍለው ፡ ይገዙ ፡ ነበር ። እነዚህን ፡ የተከፋፈሉትን ፡ እየወጋ ፡ አንድ ፡ አድርጎ ፡ የመጀመሪያውን ፡ መንግሥት ፡ የመሠረተ ፡ ሜኔስ ፡ ይባላል። ሜኔስ ፡ መንግሥቱን ፡ መሥርቶ ፡ የመጀመሪያ ፡ ንጉሥ ፡ የሆነበትን ፡ ጊዜ ፡ በትክክል ፡ ለማወቅ ፡ ሊቃውንት ፡ ሁሉ ፡ መቸገራቸውን ፡ በጽሕፈታቸው ፡ ይገልጻሉ ። የግብፅን ፡ ታሪክ ፡ በመጻፍ ፡ ከታወቁት ፡ ጸሐፊዎች ፡ ውስጥ ፡ እነሚኑን ፡ MANETHON ፡ ፍላቪዮስ ፡ ዮሴፍ ፡ (FLAVIOUS JOSEPH) ሻምፖሊዮን ፡ (CHAMPOLLION) ጅቪጅፕ፤ ፡ ዓመት ፡ ላይ ፡ ያደረጉትን ፡ ቦክህ ፡ ((BOKH)) ጅቪጅፕ፤ ፡ ማሪየት ፡ (MARIETTE) ጅቪ፤ ፡ ዓመት ፡ ከክርስቶስ ፡ ልደት ፡ በፊት ፡ ሲያደርጉትና ፡ በዚህ ፡ መሠረት ፡ ጸሐፊው ፡ ሁሉ ፡ የግብፅን ፡ ታሪክ ፡ ሲጽፍ ፡ ኖረ ።

በመጨረሻ ፡ ጊዜ ፡ ምስተር ፡ ብሪስትድ ፡ (BREASTED) የሚባሉት ፡ አሜሪካዊ ፡ የጥንቱን ፡ የግብፅ ፡ ጽሑፍ ፡ (ሂዮሮግሊፍ) ፡ ሐውልቱን ፡ መቃብሩን ፡ በታላቅ ፡ ትዕግሥትና ፡ በረቀቀ ፡ ጥበብ ፡ መርምረው ፡ የግብፅን ፡ መንግሥት ፡ አመሠራረትና ፡ የሜኔስን ፡ የመገመሪያ ፡ ንጉሥነትን ፡ በ፫፲፱፫ ፡ ዓመት ፡ ከክርስቶስ ፡ ልደት ፡ በፊት ፡ አድርገውታል ። እንደዚሁም ፡ ስቴይንዶርፍ ፡ (STEINDORFF) የሚባል ፡ የጀርመን ፡ ሊቅ ፡ በ፫፲፮ ፡ ፪፻ (ሦስት ፡ ሺ ፡ ሁለት ፡ መቶ) ከክርስቶስ ፡ ልደት ፡ በፊት ፡ አድርገዋል ። የበዛውንም ፡ ዘመን ፡ ወደ ፡ ማሳጠር ፡ የደረሱት ፡ በቀድሞው ፡ አንድ ፡ ዓመት ፡ በተባለው ፡ ጊዜ ፡ ውስጥ ፡ የተመደቡት ፡ ቀኖችና ፡ ወራቶች ፡ እንደዛሬው ፡ ወሩ ፡ በ፴ ፡ ቀን ፡ ዓመቱ ፡ በ፫፻፷፬ ፡ ቀን ፡ ከሩብ ፡ ሳይሆን ፡ ከዚያ ፡ ባነሱ ፡ ጊዜ ፡ ነው ፡ በማለት ፡ ነው ። የዛሬም ፡ ጸሐፊ ፡ እነዚህ ፡ ሊቃውንት ፡

ሐፐ ፡ የሚባለው ፡ የበሬ ፡ ኮርማ ፡ የጸጸኛውን ፡ ሥርወ ፡ መንግሥት ፡ ፈርዖን ፡ ፕሳሚቲክ ፡ የሚባለውን ፡ (ሐትሆር ፡ ካህኑ ፡ የሚሉ ፡ አሉ ፡) አቅፎ ፡ እንደሚጠብቀው (ሐውልቱ ፡ በቡላክ ፡ ይገኛል ።)

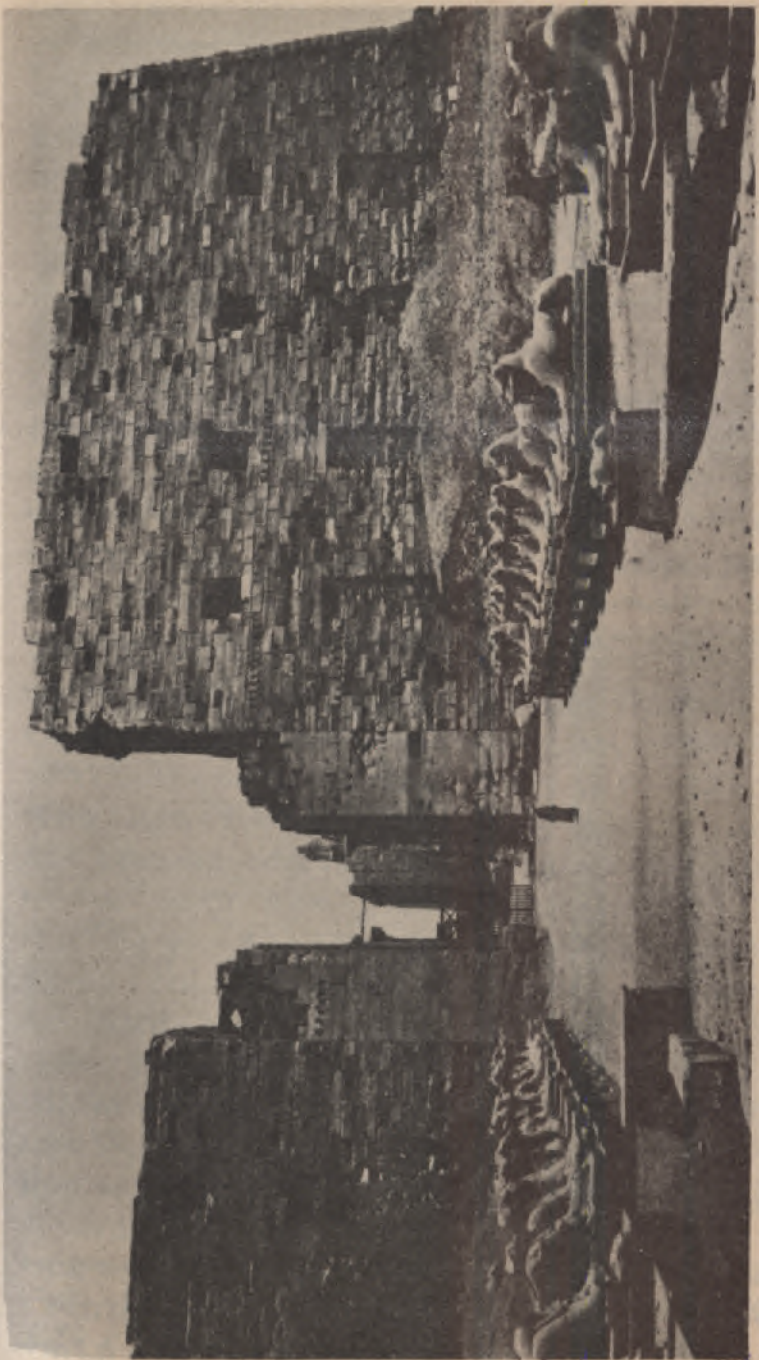
አማሊስ ፡ የሚባለው ፡ የጸጸኛው ፡ ሥርወ ፡ መንግሥት ፡ ፈርዖን ፡ ለኮርማው ፡ ምስል ፡ ሲሰገድ ፡ (ሐውልቱ ፡ በሉቫር ፡ የሚገኝ ።)

ይልቁንም ፡ የጀርመኖቹ ፡ ሊቃውንት ፡ ዝቅ ፡ አድርገው ፡ የሺጃጃ ፡ ብለው ፡ የመደቡትን ፡ መነሻ ፡ እየአደረገ ፡ መጻፍ ፡ ስለጀመረ ፡ እኛም ፡ በዚህ ፡ መሠረት ፡ ወደፊት ፡ ያለውን ፡ የግብፅን ፡ ገናንነቱን ፡ ባጭሩ ፡ እንመልከት ።

ሚኒስ ፡ ከመንገሡ ፡ በፊት ፡ የግብፅ ፡ ነገድና ፡ ሕዝብ ፡ ሲያብርም ፡ ሲበተንም ፡ ብዙ ፡ ዘመን ፡ ከቆየ ፡ በኋላ ፡ በመጨረሻ ፡ ከሁለት ፡ ላይ ፡ ብቻ ፡ ተከፍሎ ፡ የሰሚንና ፡ የደቡብ ፡ ግዛት ፡ ይባል ፡ ዠመር ። ሰሚኖችም ፡ አዚት ፡ በምትባል ፡ በሴት ፡ አንቀጽ ፡ በሚጠራ ፡ እባብ ፤ የደቡቦቹ ፡ ነቅቤት ፡ በሚባል ፡ ጆፌ ፡ አሞራ ፡ ያመልኩ ፡ ነበር። ሕዝቡንም ፡ የሚያስተዳድሩት ፡ የነዚህ ፡ አማልክት ፡ ካህናት ፡ ነበሩ ። ሚኒስ ፡ እነዚህ ፡ ከሁለት ፡ የተከፈሉትን ፡ ወግቶ ፡ አማት ፡ ላይ ፡ አንድ ፡ አድርጎ ፡ በበላያቸው ፡ ነገሠ ፡ ከርሱም ፡ በኋላ ፡ የርሱ ፡ ዘር ፡ እየተከታተለ ፡ ሲገዛ ፡ ቆይቶ ፤ ካካዑ ፡ (የወንዶች ፡ ወንድ) ፡ የሚባል ፡ ከሚኒስ ፡ ዘር ፡ ዙፋኑን ፡ ቀምቶ ፡ ሁለተኛውን ፡ ሥርወ ፡ መንግሥት ፡ (ዲናስቲ) ፡ መሠረተ ። በርሱ ፡ ዘመን ፡ ብዙ ፡ ዓይነት ፡ እምልኮ ፡ ተፈጠረ ፤ ከሁሉ ፡ ይበልጥ ፤ በሰው ፡ አምሳል ፡ የሚቀረጸው ፡ ፕታህና ፡ የርሱ ፡ ማደሪያ ፡ የሆነው ፡ አፒስ ፡ ወይም ፡ ሐፒ ፡ የሚባለው ፡ ኮርማ ፡ ነው ።

የኮርማውም ፡ አመራረጥ ፡ እንደዚህ ፡ ነው። ከበሬ ፡ ጥጃዎች ፡ ውስጥ ፡ ከላይ ፡ ከገርባው ፡ ቀለሙ ፡ ጥቁር ፡ ሆኖ ፡ የጆፌ ፡ አሞራ ፡ የሚመስል ፡ የተጋደመበት ፤ በግንባሩ ፡ ባለ ፡ ሦስት ፡ ማዕዘን ፡ የነጭ ፡ ቦቃ ፡ ያለበት ፡ ደረቱ ፡ ላይ ፡ የሩብ ፡ ጨረቃ ፡ የሚመስል ፡ ነጭ ፡ ፍንጣቂ ፡ የጣለበት ፤ በመላሱ ፡ ላይ ፡ ከታችኛው ፡ ወገን ፡ ጢንዚዛ ፡ የሚመስል ፡ መልክ ፡ የተገኘበት ፡ ሲወለድ ፡ በካህናቱ ፡ ምርመራና ፡ ምርጫ ፡ በዚህ ፡ ዋናው ፡ አምላክ ፡ ፕታህ ፡ አድርጎታል ፡ ብለው ፡ ይወስዱትና ፡ ጥጃውን ፡ ካህናቶቹ ፡ አከባክበው ፡ ያሳድጉታል ። ቲንሽ ፡ ከፍ ፡ ብሎ ፡ ወደ ፡ ከርማነት ፡ ሲደርስ ፡ ለፀሐይ ፡ የተቀደሰው ፡ ውሃ ፡ ወደሚባለው ፡ ወስደው ፡ ይነክሩታል ፡ (ያጠምቁታል) ።

ከዚህ ፡ በኋላ ፡ ማናቸውንም ፡ የአምላክነት ፡ ክብር ፡ ሰጥተው ፡ ይቀድሱትና ፡ በቤተ ፡ መቅደስ ፡ አስቀምጠው ፡ ይሰግዱለታል ፡ በሕይወቱ ፡ ሳለ ፡ በበዓል ፡ ቀን ፡ ታላቅ ፡ ከበሬታና ፡ በዓል ፡ እንደ

የአምን ፡ ቤተ ፡ መቅደስ ፡ የውጫው ፡ መግቢያ ። አምላኩ ፡ ለመጠቀሙት ፡ የሚወላቸው ፡ የበግ ፡ ሙዚቶች ፡ ሐውልቶች ፡ ግራና ፡ ቀኝ ፡ ከልኩላው ፡ ይታያሉ። (ገምጽር)

CITY - HALL LIBRARY of ISABARA

ሚደረግለት፡ የሞተ፡ ለት፡ የጎዘኑ፡ የቀብሩ፡ ሥነ፡ ሥርዓት፡ በታላቅ፡ አከባባር፡ ይረጸምና፡ እንደኞቹ፡ አማልክትና፡ ነገሥታት፡ ጎን፡ ይቀበራል። በምትኩም፡ የርሱ፡ ዓይነት፡ እንደገና፡ ይመረጣል። እንደርሱ፡ ያለም፡ ለጊዜው፡ የጠፋ፡ እንደሆነ፡ አምላክ፡ ራቀን፡ ብለው፡ ያዝናሉ፤ ሲገኝም፡ አምላክ፡ ቀረበን፡ ብለው፡ ይደሰታሉ።

የዚህ፡ የጥጃ፡ ወይም፡ የኮርማ፡ ምስል፡ በልዩ፡ ልዩ፡ ዓይነት፡ በደንጊያና፡ በብረት፡ በነሐስ፡ በብርና፡ በወርቅ፡ ይሠራና፡ በገርባው፡ ላይ፡ እንደግላስ፡ የሚመስል፡ የተጠለፈና፡ ያማረ፡ ጨርቅ፡ ይጋደምበታል። የፀሐይ፡ ምስል፡ ከብ፡ ነገርና፡ የእባብ፡ ምስል፡ በቀንድና፡ በቀንዱ፡ ማህል፡ ወደማኸራቱ፡ ላይ፡ ያስቀምጡበታል። በዚያም፡ ውስጥ፡ ከንፋን፡ የዘረጋ፡ ጢንዚዛ፡ ወይም፡ ከንፋን፡ አጥፎ፡ የተቀመጠ፡ ጆፌ፡ አሞራ፡ እየተደረገ፡ ይቀረጽና፡ በቤተ መቅደስ፡ ተቀምጦ፡ በየአገሩ፡ ይመለከብታል።

እስራኤሎች፡ ከ፲፯ኛው፡ መቶ፡ ዓመት፡ እስከ፡ ፲፫ኛው፡ መቶ፡ ዓመት፡ ድረስ፡ አራት፡ መቶ፡ ዓመት፡ ያህል፡ በግብፅ፡ አገር፡ በኖሩ፡ ጊዜ፡ ምንም፡ እንኳን፡ ያባቶቻቸው፡ የአብርሃምና፡ የይስሐቅ፡ የያዕቆብ፡ አምላክ፡ መኖሩን፡ ቢያውቁ፡ በጊዜ፡ ብዛት፡ በግብፆች፡ ልማድ፡ በዚህ፡ በኮርማ፡ አምልኮ፡ ተውጠው፡ እንደ ነበረ፡ የተረጋገጠ፡ ነው። በመጽሐፍ፡ ቅዱስ፡ በእራት፡ ዘጸአት፡ ላይ፡ እንደምናገኘው፡ እስራኤሎች፡ በልዩ፡ ልዩ፡ ታምራት፡ በሙሴና፡ በአሮን፡ መሪነት፡ ከግብፅ፡ ወጥተው፡ ወደ፡ ከነዓን፡ በሚጓዙበትና፡ ሲና፡ በረሃ፡ ላይ፡ በሠፈሩበት፡ ጊዜ፡ ሙሴ፡ ከነርሱ፡ ተለይቶ፡ ወደሲና፡ ተራራ፡ ወጥቶ፡ ቢዘገይ፡ አሮንን፡ ይህ፡ ሙሴ፡ ወዴት፡ እንደሆነ፡ ሐደ፡ አናውቅምና፡ በፊታችን፡ የሚሔድ፡ አምላክ፡ ሥራልን፡ ብለው፡ እንዳስጨነቁት፡ እርሱም፡ ከሚስቶቻችሁና፡ ከየሴት፡ ልጆቻችሁ፡ ገር፡ ላይ፡ የሚገኘውን፡ ሎቲና፡ ጌጥ፡ ሰብስቡ፡ ብሎ፡ ያንን፡ በእሳት፡ አስቀልጦ፡ የጥጃ፡ ምስል፡ እንደሠራላቸውና፡ ያውና፡ ከግብፅ፡ አገር፡ ያወጣችሁ፡ አምላካችሁ፡ ብሎ፡ እንደሰጣቸው፡ እነሱም፡ ለተሠራው፡ የጥጃ፡ ምስል፡ እየሰገዱ፡ ደስ፡ እንዳላቸው፡ በዚህም፡ እግዚአብሔር፡ ተቆጥቶ፡ ሲያጠፋ

ለአሞን፡ ቤተ መቅደስ፡ አገልጋዮች፡ ዕጣንና፡ ሌላም፡ ዓይነት፡ ፍራፍሬ፡ ሲያግዙ፡ (ሳክራህ) ፕራምፖሊኒ ።

የእዝመራ፡ በዓል፡ ለመሥዋዕት፡ ከቀረበ፡ ከነጭ፡ በሬ፡ ጋር፡ በግራ፡ በኩል፡ ፈርዖን፡ በወርቅ፡ ማጭድ፡ የእሸት፡ ነዶ፡ ሲቆርጥ፡ ካህኑ፡ ወደ፡ ምሥዋዕት፡ ሲጥል፡ ይታያል። (ከሐኅቶ፡ መጽሐፍ።)

ቸው ፡ ሲል ፡ በሙሴ ፡ ልመና ፡ ይቅርታ ፡ እንደተደረገላቸው ፡ ከዚያ ፡
 ሙሴ ፡ የእግዚአብሔር ፡ ትእዛዛት ፡ ያሉበትን ፡ ጽላት ፡ ይዞ ፡ ከሲና ፡
 ተራራ ፡ በወረደ ፡ ጊዜ ፡ የጥጃውን ፡ ጣዖት ፡ (ሰብኮ ፡ ላሕሙን ፡)
 ዓይቶ ፡ እንደተቆጣና ፡ በያዘው ፡ ጽላት ፡ የጥጃውን ፡ ምስል ፡ እንደ፡
 ሰበረው ፡ ተጽፏል (፩) ። በክርስትና ፡ ዘመን ፡ ይኸንኑ ፡ ጥጃ ፡
 (ሰብኮ ፡ ላሕም) ፡ ፊላታዎስ ፡ ሰማዕት ፡ እንደገደለው ፡ ይነገራል ።

በተረፈ ፡ በግብፅ ፡ አገር ፡ በዚያን ፡ ዘመን ፡ ያሉት ፡ የቀሩት ፡
 አማልክት ፡ (ጣዖታት) ፡ ብዙ ፡ ስለሆኑ ፡ በዚህ ፡ ምዕራፍ ፡ ጽፈን ፡
 እንጨርሳቸውም ። ባጭሩ ፡ እንደግሪኮችና ፡ እንደሮማውያን ፡ ለአ
 ማልክቶቻቸው ፡ የሰውነት ፡ መልክና ፡ አርዓያ ፡ እስኪሰጡ ፡ ድረስ ፡
 ለአማልክቶቻቸው ፡ ማኅደር ፡ የሚያደርጉት ፡ ወይም ፡ አማልክቶ
 ቻቸውን ፡ የሚመስሉት ፡ በእንስሳና ፡ በዕፀዎት ፡ ነበር ።

ለምሳሌ ፡ ይኸው ፡ የዋናው ፡ ከተማ ፡ የመምፊስ ፡ ቅዱስና ፡
 ጠባቂ ፡ የዋናው ፡ አምላክ ፡ የፕታህ ፡ ማኅደር ፡ ወይም ፡ ሕይወት ፡
 ተብሎ ፡ በኮርማ ፡ ሲመሰል ፡

- ሐጾር ፡ (ሐትሆር) ፡ በወርካ ፡ ፩ ፡ አንድ ፡ ጊዜ ፡ በላም ፡
- ኔፊርቱም ፡ በአበባ ፤
- ኔትህ ፡ ሁለት ፡ ቀስት ፡ በተመሳቀለበት ፡ ጋሻ ፤
- ክሊኑም ፡ በበግ ፤
- ሆሩስ ፡ በአሞራ ፡
- ሴቤቅ ፡ በአዞ ፤
- ቡባስቲስ ፡ በድመት ፤
- ቡቶ ፡ በእባብ ፡ እየተመሰሉ ፡ ይከበሩ ፡ ነበር (፪) ።

ወደፊት ፡ የምናገኘው ፡ የአሞን ፡ አምልኮ ፡ በዚህ ፡ ጊዜ ፡ ገና ፡
 አልገነነም ፡ ነበር ፤ ምናልባት ፡ ባንድ ፡ መንደር ፡ ብቻ ፡ ይከበር ፡
 ይሆናል ። ስለዚህ ፡ በዚህ ፡ በአሁኑ ጊዜ ፡ ከነዚህ ፡ ሁሉ ፡ የበላይ ፡
 ፈጣሪ ፡ አምላክ ፡ አማልክት ፡ የሚያደርጉት ፡ ፕታህ ፡ የሚባለውን
 ብቻ ፡ ነው ። ለቀሩት ፡ የእንስሳ ፡ መልክ ፡ ሲሰጡ ፡ ለፕታህ ፡ የሰው

ካንደኛው ፡ ፒራሚድ ፡ በቀኝ ፡ በኩል ፡ ገዱ የሰው ፡ በዘመኑ ፡ ባለው ፡ ፈርዖን ፡
 ገጽ ፡ ሆኖ ፡ እግሮቹን ፡ ወደፊት ፡ ዘርግቶ ፡ የተኛ ፡ የእንበሳ ፡ ምስል ፡ ያለበት ፡
 (ሰፊንክስ) ።

(፩) ኦሪት ፡ ዘጸአት ፡ ም ፡ ፴፩—፴፯ ፡
 (፪) የሴራም ፡ መጽ ፡ ገጽ ፡ ፻፩፮ ፡

ነት፡ አርዓያ፡ ይሰጡታል። ምስሉ፡ ሲሳል፡ በሰው፡ እምሳል፡ ሆኖ፡
በራሱ፡ ላይ፡ የዘለዓለማዊነት፡ ምልክት፡ የሆነውን፡ የጢንዚዛን፡
ምስል፡ ደፍቶ፡ የጨለማ፡ ምልክት፡ የሆነችውን፡ አዞ፡ ሲያባርር፡
ይታያል። ስሙና፡ መልኩ፡ እንደግብሩ፡ ብዛት፡ ይለዋወጣል።

ይኸን፡ ማስታወሻችን፡ ባንድ፡ ወገን፡ እነዚህ፡ የጥንት፡ የግብፅ፡
አማልክት፡ ዛሬ፡ ባገራችን፡ ባንዳንድ፡ ባላገሮች፡ ዘንድ፡
የሚደረገውን፡ አስበን፡ ለማመዛዘን፡ እንደምንችል፡ በሌላው፡
ወገን፡ የግብፁን፡ ታሪክ፡ ከነገሥታቱ፡ ታሪክ፡ ጋር፡ የያዘው፡
የአማልክቱ፡ ታሪክ፡ ስለሆነ፤ ስለቀድሞ፡ የግብፃውያን፡ አምልኮ፡
ለአንባቢ፡ አሳብ፡ ለመስጠት፡ ያህል፡ ነውና፡ አሁን፡ ወደታሪኩ፡
እንመለስ።

ከሁለተኛው፡ ሥርወ፡ መንግሥት፡ (ዲናስቲ)፡ በኋላ፡ እስከ
አስረኛው፡ ዲናስቲ፡ ድረስ፡ (፪፻፸፻፹—፪፻፺፰፡ ዓመት)፡ ብዙ፡
ነገሥታት፡ ሲያልፉ፡ የውስጥ፡ አስተዳደራቸውን፡ ከማደራጀት፡
ጥበባቸውን፡ ከማስፋፋት፡ በቀር፡ ግዛት፡ ለማስፋፋት፡ ገና፡ አልተ
ቀሰቀሱም፤ ትንሽ፡ በምሥራቅ፡ በኩል፡ እስከ፡ ሲና፡ ተራራ፡
ድረስ፡ ሔደው፡ አስገብረዋል።

ባገር፡ ውስጥ፡ የሠሩት፡ የጥበብና፡ የሕንፃ፡ ሥራግን፡ ብዙ፡
ነው። ከዚያውም፡ እንደዋና፡ ሆኖ፡ የሚቆጠረው፡ እስከ፡ ዛሬ፡
ተመልካችን፡ ሁሉ፡ የሚያስደንቀው፡ የፒራሚድ፡ ሥራ፡ ነው።
አብዛኛውንም፡ የሠሩት፡ ያራተኛው፡ ዲናስቲ፡ ነገሥታት፡ ናቸው።
በተለይ፡ በግብፃዊ፡ ኩው፡ ((KHOUWOU) በግሪኮቹ፡ ክሄኦፕስ፡
(CHEOPS) የሚባለው፡ ለመቃብሩ፡ ያሠራው፡ ከሁሉ፡ የበለጠ፡
ይደነቃል። የቀሩትም፡ ፒራሚዶች፡ በያለበት፡ ያሉት፡ ለየቤተ፡
ሰቦቻቸው፡ ያሠሩት፡ ይገኛል። በጊዜህ፡ የሚገኘው፡ ከሁሉ፡
ትልቅ፡ የሆነው፡ የክሄኦፕስ፡ ፒራሚድ፡ ፪፡ ሚሊዮን፡ ፫፻፹፯፡
ደንጊያ፡ በሰው፡ ትክሻ፡ እየተጋዘ፡ ቁመቱ፡ ከመሠረቱ፡ በላይ፡
፩፻፵፮፡ ሜትር፡ የሚሆነው፡ ፒራሚድ፡ በሰው፡ ከንድ፡ ተሠራ።
እንደዚህ፡ ሆኖ፡ ተሠርቶ፡ ዛሬ፡ ለተመልካቾችና፡ ለሰሚው፡ ሲያ
ስደንቅ፡ ሠራተኞቹ፡ በዚህ፡ ሥራ፡ ያንጊዜ፡ የደረሰባቸው፡ ሥቃይ፡
ለሕሊና፡ አያስደስትም። አሠራውንም፡ ንጉሥ፡ በማስደነቅ፡ ፈንታ፡
ለምኞቱና፡ ለግል፡ ክብሩ፡ ሲል፡ የፈጸመውን፡ ጭካኔውን፡ ያሳስ

የአራተኛው፡ ዲናስቲ፡ ነገሥታት፡ እነሹዎፕስ፡ እነሹፍሬን፡ ያሠሩት
በጊዜህ፡ የሚገኙት፡ ፒራሚዶች። (ጋስቶን፡ ፓፒሉ፡)

ባል ። የሆነ ፣ ሆኖ ፣ ይህ ፣ በመዠመሪያ ፣ ላይ ፣ ሲሠራ ፣ ፩፻፵፮ ፣
ሚትር ፣ ቁመት ፣ የነበረው ፣ ባሁን ፣ ሁኔታው ፣ ሲታይ ፣ ፩፻፵፰ ፣
ሚትር ፣ ነው ፣ (፩) ። ፓል ፣ ፒዩሬ (PAUL PIERRET) ፣ ያዘጋ
ጀውን ፣ የአርኬዎሎጂ ፣ ዲክሲዮኔር ፣ (መዝገበ ፣ ቃላት) ፩፻፷፫ ፣
ገጽ ፣ ተመልከት ።

ይኸን ፣ ፒራሚድ ፣ ቀጥራቸው ፣ እስከ ፣ መቶ ፣ ሺህ ፣ የሚደ
ርሱ ፣ ባሮችና ፣ ባላገሮች ፣ ሸሽተው ፣ እንዲያመልጡ ፣ አንገታቸውን ፣
በገመድና ፣ በሰንሰለት ፣ እርስ ፣ በርስ ፣ አቀጣጥለው ፣ እያሰሩ ፣ ራቁ
ታቸውን ፣ አድርገው ፣ ከኋላ ፣ ዠርባቸውን ፣ አሠሪ ፣ ወታደርና ፣
የወታደር ፣ ሹም ፣ እየገረፋቸው ፣ ከሩቅ ፣ ሥፍራ ፣ ድንጋይ ፣ እያጋዙ ፣
ይሠሩ ፣ ነበር ። ሁለት ፣ ሰው ፣ በእንጨት ፣ ላይ ፣ ላንድ ፣ ጊዜ ፣ ሊሸ
ከም ፣ የሚገባው ፣ አንድ ፣ ሚትር ፣ ከብ ፣ ድንጋይ ፣ ነው ። ከንጉሠ ፣
ዠምሮ ፣ ሹማምንቶቹ ፣ ሁሉ ፣ ከነወታደሮቻቸው ፣ ጨካኞችና ፣
እብሪተኞች ፣ ስለነበሩ ፣ የሥራውን ፣ መፋጠንና ፣ መድረስ ፣ ብቻ ፣
በመመልከት ፣ ላቡንና ፣ ደሙን ፣ እያንጠፈጠፈ ፣ በሚሠራው ፣
ሕዝብ ፣ ላይ ፣ በጭካኔ ፣ ላይ ፣ ጭካኔ ፣ እየጨመሩ ፣ ከመግረፍ ፣ በቀር ፣
ቢሮህ ፣ ቢያለቅስ ፣ አዝነው ፣ እረፍት ፣ አይሰጡትም ፣ ነበር ፣ ይባ
ላል ። ይህ ፣ ከሁሉ ፣ የሚረዝመው ፣ የጊዜህ ፣ ፒራሚድ ፣ በዚህ ፣
ዓይነት ፣ እየተሠራ ፣ ሥራው ፣ በጽ ፣ ዓመት ፣ እንደ ፣ ሌሎችም ፣
አርባ ፣ ዓመት ፣ ፈጅቶ ፣ ተፈጸመ ፣ ይባላል ።

የዚህም ፣ የፒራሚድ ፣ አገልግሎት ፣ ነገሥታቱ ፣ ለክብራቸውና ፣
ለገናንነታቸው ፣ ብቻ ፣ ሳይሆን ፣ እንደዚያን ፣ ጊዜ ፣ አላባቸውና ፣
እምነታቸው ፣ ሞተው ፣ ነፍሳቸው ፣ ከወጣች ፣ በኋላ ፣ ተመልሳ ፣
በአካላቸው ፣ ላይ ፣ ገብታ ፣ እንደገና ፣ ሕይወት ፣ ባገኙ ፣ ጊዜ ፣ እነ
ሱም ፣ አማልክቶቻቸውም ፣ እንዲቀመጡበት ፣ ሲሆን ፣ በጠቅላላ
ውና ፣ በዛሬው ፣ አነጋገር ፣ ግን ፣ ፒራሚዱ ፣ የነገሥታቱ ፣ መቃብር ፣
ቤት ፣ ማለት ፣ ነው ። ወይም ፣ ፒራሚድ ፣ ዛሬ ፣ የነገሥታቱ ፣ መቃ

(፩) PIERRET (PAUL) - DICTIONNAIRE ARCHEOLOGIQUE ገጽ ፣ ፩፻፷፫ ፣
C.W. CERAM - DIEUX, TOMBEAUX et SAVANTS ም ፣ ፩ ፣ ገጽ ፣
፩፻፵፩ ፣ - ፩፻፵፫ ።

ፀሐዩ ፣ አሞን ፣ ፀሐይነቱን ፣ ለማስረዳት ፣ ከዘውዱ ፣ ፊት ፣ ከግንባሩ ፣ በላይ ፣ ከብ ፣
ነገር ፣ የፀሐይ ፣ ምልክት ፣ አድርጓል ። (ሎቫር)

አሞን ፣ ቱትአንክአሙን ፣ የሚባለውን ፣ ፈርዖን ፣ ታቅፎ ፣ ይታያል ። የፈርዖኑ ፣
ሐውልት ፣ ከደረቱ ፣ በላይ ፣ ተሰብኛል ። (ሎቫር)

ብር : ቤት : ሳይሆን : በዚያን : ዘመን : እምነታቸው : ግን : እላይ : እንዳመለከትነው : ከሞቱ : በኋላ : ትንሣኤ : አድርገው : የሚቀመጡበት : መኖሪያ : ቤት : ነው ። ስለዚህ : ፈርዖኖቹ : ለዚህ : ለጀኛው : ጊዜ : ሕይወት : አጥብቀው : ስለሚያስቡ : በመጀመሪያው : ሕይወታቸው : ጊዜ : መኖሪያቸውን : ማዘጋጀት : ይወዱ : ነበር ። የዚህንም : የሁለተኛውን : ኑሮ : ታሪክ : እንደግንዘት : በሬሳ : ፊት : ካህናቱ : የሚደግሙት : የምውታን : መጻሕፍት : ወይም : የቀብር : ሥነ : ሥርዓት : በሚባለው : መጽሐፋቸው : ላይ : ዘርዘረውት : ይገኛል ።

ከአንደኛው : እስከ : አሥረኛው : ዲናስቲ : ድረስ : ያሉት : ነገሥታት : ዋና : መቀመጫ : ከተማቸው : መምሬስ : (በታችኛው : ግብፅ) : አምላካቸውም : ፕታህ : የሚባለው : ነበር ። አሁን : ግን : ከአሥራ : አንደኛው : ዲናስቲ : ጀምሮ : ይልቁንም : ከአሥራ : ሦስተኛው : ዲናስቲ : ወዲህ : የመምሬስ : የከተማው : ገናንነት : ወደ : ደቡብ : (ላዕላይ : ግብፅ) : ወደ : ቴብ : የፕታህ : የአምላክነት : ገናንነትም : ወደ : አሞን : እያደር : ዞረ ።

አሞን : በፊት : እንደአልነው : እስከዚህ : ጊዜ : ድረስ : ያንድ : መንደር : አምላክ : ብቻ : ነበር ። አሁን : ግን : እነዚህ : ነገሥታት : በላዕላይ : ግብፅ : በቴብ : ዋና : ከተማቸውን : አድርገው : በሥልጣን : በጥበብ : በግዛት : ከፍ : እያሉ : ሲሔዱ : የአሞን : አምልኮ : በዚያው : መጠን : ከፍ : ብሎ : የነገሥታቱና : የከተማቸው : የቴብ : ወዳጅና : ጠባቂ : የሰማይና : የምድር : ፈጣሪ : ዘለዓለማዊ : የሆነ : አንድ : አምላክ : ብለው : ያምኑበት : ነበር ። በቴብ : በተለይ : በካርናት : በዚያን : ዘመን : የተሠራለት : የቤተ : መቅደስ : የሕንጻው : ፍራሽ : ዛሬ : ተመልካችን : ሁሉ : እስደንጃል ። ካርናት : ማለት : የአሞን : መቀመጫ : (መንበረ : አሞን) : ማለት : ነው ። ይህን : አስደናቂ : መቅደስ : ያሠሩት : እነሴት : ጆኛ : እነአሜኖሬስ : ፎኛ : ናቸው ። በያለበት : አዳራሹ : ብዙ : ነው : የዋነኛው : አዳራሽ : ጎኑና : ቁመቱ : 102 X 51 : ሜትር : ሆኖ : በውስጡ : ፻፴፬ : ዓምዶች : ነበሩበት : የተሠራበት : ጊዜ : ከክርስቶስ : ልደት : በፊት : በ፲፬ኛውና : በ፲፫ኛው : መቶ : ዓመት : መካከል : ነው ።

እንደ ኤው ቀ በ1922 ዓ. ም. ሎርድ ካርናቮንና ካርተር በቁፋሮ ያገኙት ከታላላቅ ፈርዖኖች ያንዱ የቴትአንክ እመን ሥዕል ።

የአሞን ፡ ምስሉ ፡ እንደ ፡ ፕታህ ፡ በሰው ፡ አምሳል ፡ ነው ።
 ሲሠራ ፡ በራሱ ፡ ላይ ፡ የአንድ ፡ ዝይ ፡ የሚመስል ፡ አሞራ ፡ የጭራ ፡
 ላባው ፡ በዘውዱ ፡ ላይ ፡ ተሠርቶ ፡ እንደደፋ ፡ በቀኝ ፡ እጁ ፡ ጫፋ ፡
 የውሻ ፡ ጭንቅላት ፡ የሚመስል ፡ ያለበት ፡ በትረ ፡ መንግሥት ፡
 ጨብጦ ፤ በግራ ፡ እጁ ፡ መስቀል ፡ የሚመስል ፡ ያለበት ፡ የሕይወ
 ትን ፡ ምልክት ፡ ይዞ ፡ በዙፋኑ ፡ እንደተቀመጠ ፡ ወይም ፡ ቆሞ ፡ አለ
 ዚያም ፡ ሲራመድ ፡ ይሳላል ። ብዙ ፡ ጊዜ ፡ ደግሞ ፡ ነገሥታትና ፡
 ካህናት ፡ ወይንና ፡ ዕጣን ፡ ሲያቀርቡለትና ፡ ሲቀበል ፡ የአሕዛብና ፡
 የአረመኔ ፡ ሕዝብ ፡ ምልክቶች ፡ የሆኑትን ፡ ፱ ፡ ቀስት ፡ በእግሩ ፡
 ሲገፋ ፡ ይታያል ።

አሞን ፡ የሰሙ ፡ ትርጓሜ ፡ ሥውሩ ፡ ወይም ፡ ምሥጢራዊው ፡
 ግለት ፡ ነው ። «ራ» ፡ ግለት ፤ በግብፆች ፡ ፀሐይ ፡ ግለት ፡ ስለሆነ ፡
 አሞን ፡ ራ ፡ እየተባለ ፡ ሲጠራ ፡ አምላክ ፡ በፀሐይ ፡ መልክ ፡ ተገ
 ለጠ ፡ ይባላልና ፡ በዚሁ ፡ ምክንያት ፡ ከአሞን ፡ ምስል ፡ ጋር ፡ የፀሐይ ፡
 ሥዕል ፡ አይጠፋም ።

ፕታህ ፡ የታሕታይ ፡ ግብፅ ፡ (የመምሬስ) ፡ አሞን ፡ የላዕላይ ፡
 ግብፅ ፡ (የቴብ) ፡ አማልክት ፡ ሆነው ፡ ሁለቱም ፡ በሰው ፡ አምሳል ፡
 ሲሳሉ ፡ በሥራና ፡ በተግባር ፡ በቅድሚያ ፡ ይለያያሉ ። ፕታህ ፡ ለአ
 ሞን ፡ እንደ ፡ አባቱ ፡ ባይሆንም ፡ የአሞን ፡ ዘር ፡ የወረደው ፡ ከፕ
 ታህ ፡ ነውና ፡ በሥራም ፡ የርሱ ፡ ተከታይ ፡ ነው ። ፕታህ ፡ ከዓለም ፡
 ፍጥረት ፡ በፊት ፡ እንደ ፡ ነበረና ፡ ዓለምን ፡ እንደ ፡ ፈጠረ ፡ ይኸ
 ውም ፡ በነርሱ ፡ አነጋገር ፡ ፕታህ ፡ ከዋክብትንና ፡ ጨረቃን ፡ ለዓ
 ለም ፡ ሕይወት ፡ የምትሰጠውን ፡ ፀሐይን ፡ ዕንቁላልነታቸውን ፡ ከፈ
 ጠረ ፡ በኋላ ፡ አሞን ፡ ከርሱ ፡ ወርሶ ፡ እነዚህ ፡ ሁሉ ፡ ወደሙሉ ፡ ፍጡ
 ርነት ፡ ደርሰው ፡ መሬት ፡ ፍሬዋን ፡ እንድትሰጥና ፡ ሁሉም ፡ በየበ
 ኩሉ ፡ ተግባሩን ፡ እንዲፈጽም ፡ አደረገ ፡ ይሉታል ። እንደ ፡ ግብሩ ፡
 ልዩነት ፡ አንዳንድ ፡ ጊዜ ፡ የበግ ፡ አንዳንድ ፡ ጊዜ ፡ የአሞራ ፡ መልክ ፡
 እየተጨመረ ፡ ይሳላል ። የፖል ፡ ፒዩሬን ፡ ዲክሲዮኔር ፡ ከ፴፭ ፡
 እስከ ፡ ፴፮ ፡ ገጽ ፡ ድረስ ፡ ተመልከት (፩) ።

በክርናት ፡ የነበረው ፡ የአሞን ፡ ቤተ ፡ መቅደስ ፡ በውስጡ ፡ የሚታዩት ፡ ዓምዶች ፡
 (ሻምዱር ።)

(፩) DICT. ARCHEOL - PIERRET ገጽ ፴፭ - ፴፮ ፡

ነገር ፡ ግን ፡ የዚህ ፡ የአዋን ፡ አዎል፣ የገነነው ፡ ገና ፡ ወደ ረት ፡ እንደምንመለከተው ፡ በላዕላይ ፡ ግብፅ ፡ በናፓታ ፡ ኢትዮጵያውያን ፡ ዘንድ ፡ ነው ፡ አሁን ፡ ግን ፡ ገና ፡ በታሕታይ ፡ ግብፅ ፡ ሌሎች ፡ ጭምር ግሪዎች ፡ መኖራቸውን ፡ ሳንዘነጋ ፡ ያው ፡ የተለመደው ፡ በሰው ፡ አምሳል ፡ የሚሳለው ፡ ፕታህና ፡ የርሱ ፡ ግደሪያ ፡ ሐፒ ፡ ናቸው ፡ ደግሞ ፡ ሂክሶስት ፡ ሲገቡ ፡ የራሳቸውን ፡ የምሥራት ፡ አዎል፣ ሱትኩ (SOUTKOU) የሚባለውን ፡ ይዘው ፡ ገብተው ፡ እንደነበረ ፡ ቀጥሎም ፡ አከናቶን ፡ የሚባል ፡ ረርዖን ስላቶን ፡ ወይም ፡ አዶን ፡ (አዶናይ?) ፡ የሚባል ፡ የረንጭዎችን ፡ አውነተኛ ፡ ፀሐይ ፡ አምላክ ፡ ነው ፡ ብሎ ፡ አስገብቶ ፡ እነዚህን ፡ ሊሽር ፡ ሞክሮ ፡ ሳይሳካላት ፡ እንደቀረና ፡ የአዋን ፡ ገናገነት ፡ ከ፲፪ኛው ፡ ሙቶ ፡ ዓመት ፡ ከክርስቶስ ፡ ልደት ፡ በፊት ፡ ጀምሮ ፡ እንደቀጠለ ፡ እንመለከታለን።

በአሥራ ፡ ሁለተኛው ፡ ዲናስቲ ፡ ውስጥ ፡ ሳኑስሪት ፡ (እንደ ግሪኮች ፡ አጠራር ፡ ሴሶስትሪስ) ፡ የሚባሉት ፡ በየተራ ፡ በነገሙበት ፡ ጊዜ ፡ መካከል ፡ (ከ፳፯ ፡ እስከ ፡ ፳፯) ፡ ከክርስቶስ ፡ ልደት ፡ በፊት በረኃብ ፡ ምክንያት ፡ አብርሃምና ፡ ሚስቱ ፡ ሳራ ፡ ከኡር ፡ ወደ ፡ ከነዓን ፡ ሄደው ፡ ሲኖሩ ፡ በኋላ ፡ ከከነዓን ፡ ወደ ፡ ግብፅ ፡ የወጡት ፡ በዚህ ፡ ዘመን ፡ ሳይ ፡ ነው ፡ ዘፍጥረት ፡ ምዕራፍ ፡ ፲፪ ፡ ቀ ፡ ፩ ፡ እስከ ፡ ፳ ።

በአሥራ ፡ ሁለተኛው ፡ ዲናስቲ ፡ ያሉት ፡ ነገሥታት ፡ ባገር ፡ ውስጥ ፡ ልዩ ፡ ልዩ ፡ ሐውልት ፡ የቤተ ፡ መቅደስ ፡ የመንገድ ፡ የውሃ ፡ የቦይ ፡ ሥራ ፡ ሲያከናውኑ ፡ በዚህ ፡ ጊዜ ፡ መካከል ፡ በምዕራብ ፡ የሲቢያን ፡ በምሥራቅ ፡ የሲናን ፡ አገር ፡ እየወጡ ፡ አስገብሩ ። ወደ ፡ ደቡብም ፡ እየገቱ ፡ እስከናብያ ፡ በሚን ፡ ደረሱ ። እነዚህ ፡ ያሥራ ፡ ምስተኛው ፡ ዲናስቲ ፡ (ሥርወ ፡ መንግሥት) ፡ ነገሥታት ፡ በዚህ ፡ ዘመን ፡ (ከ፳፯ ፡ እስከ ፡ ፳፯) ፡ ዓመት ፡ ከክርስቶስ ፡ ልደት ፡ በፊት ፡ መኖራቸው ፡ ከተግ ፡ ያደረጉትን ፡ ቴብን ፡ በውብጡ ፡ የነገሥታት ፡ የጣዖታት ፡ የሊቃን ፡ ካህናት ፡ ሐውልት ፡ ቤተ ፡ መንግሥትና ፡ ቤተ ፡ መቅደስ ፡ እያሠሩ ፡ አደመቁት ፡ ፈርዖኖቹ ፡ በቀረው ፡ ዓለም ፡ ፊት ፡ የገነኑ ፡ አገራቸው ፡ ግብፅና ፡ ከተሞቻቸው ፡ መምረስና ፡ ቴብ ፡ የሥልጣኔ ፡ ምንጭ ፡ ሆኑ ።

ነገር ፡ ግን ፡ ግብፆች ፡ እንደዚህ ፡ በገነኑበትና ፡ ግራና ፡ ቀኝ ፡ ግዛታቸውን ፡ በስፋፋብት ፡ ጊዜ ፡ ሳይታሰቡ ፡ ከምሥራቅ ፡ የረላሱ ፡ ሂክሶስ ፡ የሚባሉ ፡ ዘሮች ፡ ፩፻፶፪ ፡ ዓመት ፡ ከክርስቶስ ፡ ልደት ፡ በፊት ፡ መሞተው ፡ የግብፆቹን ፡ ነገሥታት ፡ ገልብጠው ፡ ነገሡ ። እነሱም ፡ የታሪክ ፡ ሁሉ ፡ መጽሐፍ ፡ «ኢረኖች ፡ ወይም ፡ ዘላኖች ነገሥታት» ፡ ይለዋቸዋል ።

ምክንያቱም ፡ የሂክሶስ ፡ አለቆች ፡ ከነውራዊታቸው ፡ ከተግ ፡ ከትመው ፡ ባንድ ፡ ቦታ ፡ ሳይቀመጡ ፡ ከመካከለኛው ፡ ምሥራቅ ፡ ወዲያና ፡ ወዲህ ፡ በብዛት ፡ እየሞገቱ ፡ ይኖሩ ፡ ስለነበረ ፡ ነው ። አሁን ፡ ግን ፡ መጀመሪያ ፡ ታችኛውን ፡ ግብፅ ፡ በሙሉ ፡ ወረሩትና ፡ የግብፅ ፡ ገዥዎች ፡ ሆኑ ።

ግንቶ ፡ እንደጻፈው ፡ እነዚህ ፡ ሂክሶስቶች ፡ በምስት ፡ ዲናስቲ ፡ ይከፋፈላሉ ። በአሥራ ፡ አራተኛው ፡ ዲናስቲ ፡ ውስጥ ፡ የነገሙት ፡ ነገሥታት ፡ አገርን ፡ ከተግን ፡ መንደርን ፡ እየወረሩ ፡ ስለነገኑትና ፡ ስለቀድሞዎቹ ፡ ፈርዖኖች ፡ ቅናት ፡ የሚከላከለውን ፡ እየወጡ ፡ ያጠፉናቸው ። ባሥራ ፡ አምስተኛውና ፡ ባሥራ ፡ ስድስተኛው ፡ ዲናስቲ ፡ የገዙት ፡ የፊተኛው ፡ ዲናስቲ ፡ የወረረውንና ፡ ያጠፋውን ፡ አገር ፡ መልሰው ፡ እያቀኑ ፡ በአገር ፡ ውስጥ ፡ በላግዊ ፡ ሥራ ፡ የሠሩ ፡ ናቸው ። እነዚህ ፡ የሂክሶስ ፡ ነገሥታት ፡ ደንበኛ ፡ ሥርዓትን ፡ እየፈጸሙ ፡ ዘውድ ፡ ጭነው ፡ እየነገሡ ፡ እንደፈርዖኖች ፡ ይገዙ ፡ ዠመር። ስግቸውም ፡ የብዙዎቹ ፡ በየሐውልታቸው ፡ ላይ ፡ ተጽፎ ፡ የሚገኘው ፡ «ኢፒር» ፡ ይባላል ።

የአብርሃም ፡ የልጅ ፡ ልጅ ፡ የያዕቆብ ፡ ልጅ ፡ የሴፍ ፡ ወንድ ሞቹ ፡ ሸጠውት ፡ የመጣውና ፡ የታሠረው ፡ በሕልም ፡ አፈታት ፡ ምክንያት ፡ ተፈትቶ ፡ እንደራሴ ፡ የሆነውም ፡ አባቱን ፡ ያዕቆብንም ፡ ከነቤተ ፡ ሰቡ ፡ ከከነዓን ፡ ወደ ፡ ግብፅ ፡ ያስመጣው ፡ በነዚህ ፡ በሂክሶስ ፡ ነገሥታት ፡ ዘመን ፡ መንግሥት ፡ ነው ። ዘፍጥረት ፡ ምዕራፍ ፡ ፳፯ ፡ ቀ ፡ ፳፯ ፡ ዓለሟልና ፡ ባለሙሉ ፡ ሥልጣን ፡ የሆነውም ፡ ከነዚህ ፡ ነገሥታት ፡ ባንደኛው ፡ ጊዜ ፡ ነው ። የሴፍ ፡ በሂክሶስቱ ነገሥታት ፡ ጊዜ ፡ በጣም ፡ ባለሟል ፡ ሆኖ ፡ ከነቤተ ፡ ሰቡ ፡ በደስታ ፡ ኖሮ ፡ ሲሞትና ፡ በኋላም ፡ ግብፆች ፡ የሂክሶስን ፡ ነገሥታት ፡ አባር

ረው ፡ የራሳቸውን ፡ ተወላጅ ፡ ንጉሥ ፡ ሲመሠርቱ ፡ የሂክሶስ ፡ ባለ
ግሉቶች ፡ በነበሩት ፡ እስራኤላውያን ፡ ላይ ፡ መከራና ፡ የጭካኔ ፡ ሥራ ፡
የፈጸሙባቸው ፡ ይመስላል ።

ቀዳሜ ፡ ሰማዕት ፡ እስጢፋኖስ ፡ በክርስቶስ እምነት ፡ የተነሣ
በደንጋጋ ፡ ተደብድቦ ፡ ከመሞቱ ፡ በፊት ፡ የእስራኤል ፡ ሕዝብ ፡
በምስር ፡ በረከተ ፡ ሌላ ፡ ንጉሥ ፡ የሴናን ፡ የግያውቅ ፡ እስኪ
ነሣ ፡ ድረስ ፡ ይህ ፡ በዘመዶቻችን ፡ ተነኩላ ፡ ያለው ፡ ስለዚህ ፡
ነው (፩) ።

የሂክሶስ ፡ ነገሥታት ፡ ላገር ፡ የሚጠትም ፡ ብዙ ፡ ሥራ ፡ ሲሠ
ሩም ፡ ለሕዝቡም ፡ በጎነት ፡ ሲያደርጉም ፡ ሕዝቡ ፡ እንደባዕድ ፡
እያየ ፡ ከሌሎች ፡ አልተገዛላቸውም ፡ የነርሱን ፡ አግልክት ፡ እያገቡ ፡
የአግልክቶቻችንን ፡ መቅደስ ፡ አረከሱት ፡ ተወላጅ ፡ ንጉሣቸንን ፡
አጠፉ ፡ እያሰ ፡ በጠብ ፡ ላይን ፡ ይመለከታቸው ፡ ጀመር ፡ ስለዚህ ፡
የቲብ ፡ የአሞን ፡ ከሀናት ፡ ከላዕላይ ፡ ግብፅ ፡ ጅግምንት ፡ ጋር ፡
ተሰማምተው ፡ በበላያቸው ፡ ባቅኑሪ ፡ እንደኛ ፡ የሚባለውን ፡
መሪ ፡ አድርገው ፡ ምስተኛ ፡ አፒር ፡ (ፈርዖን) ፡ በነበረበት ፡ ጊዜ ፡
ውጊያ ፡ ዝመሩት ።

ስለዚህ ፡ የሂክሶስ ፡ ነገሥታት ፡ ከ፩፻፺፫ ፡ እስከ ፡ ፩፻፺፫ ፡
እንደግግሮቹ ፡ (፩፻፺፫-፩፻፺፫) ፡ አንድ ፡ መቶ ፡ ስምት ፡ ያሽል ፡
ከገዙ ፡ በኋላ ፡ በ፲፯ኛው ፡ ዲናስቲ ፡ ነገሥታት ፡ ይልቅንም ፡ በአሁ
ኖሪስ ፡ መሪነት ፡ ከአገር ፡ ተወላጅ ፡ ከግብፅ ፡ ሕዝብ ፡ ጋር ፡ ተዋግ
ተው ፡ ተሸነፉና ፡ ከነሕዝባቸው ፡ ወደ ፡ መጡበት ፡ ወደ ፡ ምሥራቅ ፡
ተመለሱ ፡ ግግሮቹም ፡ በየመንገዱ ፡ በከነዓናውያን ፡ አገር ፡ ተው
ጠው ፡ ተሩ ፡ ይባላል ።

አሕዋሲስ ፡ እንደባዕድ ፡ እየታዩ ፡ መቶ ፡ ስምት ፡ ሲገዙ ፡ የነ
በሩትን ፡ ሂክሶስን ፡ ከአስወገደ ፡ በኋላ ፡ እነዚያ ፡ የመሠረቱባቸውን ፡
አዳዲስ ፡ አግልክትና ፡ ቤተ ፡ መቅደሳቸውን ፡ እያፈረሰ ፡ የግብፅን ፡
አግልክት ፡ ከነዚያውም ፡ በጣም ፡ የታወቁትን ፡ በቲብ ፡ የአሞን ፡-
ራን ፡ በመምረስ ፡ የጥታህን ፡ መቅደስ ፡ አላድሱ ፡ በደንብ ፡ አሠራ ።

(፩) የልጥርያት ፡ ሥራ ፡ ም ፡ ፯ ፡ ቀጥር ፡ ፲፮-፲፱ ።

በኑብያ ፡ ሰሜን ፡ የሸፈቱትንም ፡ እየወጋ ፡ አላሞኘ ፡ ሲገዛ ፡ ፍረና ፡
በመወረሻ ፡ አርጅቶ ፡ በ፩፻፺፫፻፺፮ ፡ ስምት ፡ ሲሞት ፡ ከጠላት ፡
ቀንበር ፡ አገሩን ፡ ያዳነ ፡ በመሆኑ ፡ መላው ፡ የግብፅ ፡ ተወላጅ ፡ እዘ
ነለት ፡ ከሀናቱም ፡ ተግከረው ፡ አሕዋሲስንና ፡ ሚስቱን ፡ (ወዲያ
ውም ፡ እጎቱን) ፡ ከሞቱ ፡ በኋላ ፡ የአግልክትነት ፡ ደረጃ ፡ ሲጠጥ
ቸው ።

ከርሱ ፡ ቀጥሎ ፡ የነገሙት ፡ ነገሥታት ፡ ልጁ ፡ አሜን ፡ ሆኑት ፡
፩ኛ ፡ የልጅ ፡ ልጁ ፡ ተትሞሲስ ፡ እንደኛው ፡ ሁለተኛውና ፡ ሦስተ
ኛውም ፡ አገራቸው ፡ ከመገዛት ፡ ከዳነ ፡ በኋላ ፡ እነሱ ፡ ደግሞ ፡ አላ
ባቸውን ፡ አሁን ፡ ግዛት ፡ ወደ ፡ ግብፅ ፡ ላይ ፡ መደቡ ፡ የጦር ፡
ሠራዊት ፡ እያደራጁ ፡ የጦር ፡ አለቃ ፡ እየመለሙ ፡ የጥግባውያንን ፡
የኤዶግውያንን ፡ የፍልስጥኤግውያንን ፡ የሂቲትን ፡ (ፓላስቲን)
የዓረብያን ፡ ሰሜን ፡ አገር ፡ ሁሉ ፡ በጠቅላላው ፡ ይነስ ፡ ይብዛ ፡ ከአ
ሶርና ፡ ከባቢሎን ፡ በቀር ፡ የታኖሽ ፡ እስያን ፡ አገር ፡ እንደዚሁም ፡
የኑብያን ፡ ሰሜን ፡ በሙሉ ፡ ወግተው ፡ እያስገቡሩ ፡ በየገቡበት ፡
አገር ፡ የሚገኘውን ፡ ወርቅና ፡ ሀብት ፡ በዘረፋም ፡ በግብርም ፡ ምክ
ንያት ፡ እየሰበሰቡ ፡ የግብፅን ፡ ቤተ ፡ መንግሥት ፡ ከልክ ፡ ያለፈ ፡
አከበሩት ፡ ነገሥታቱ ፡ ከነቤተሰባቸው ፡ በሕይወት ፡ ባሉ ፡ የጦር ፡
መሣሪያቸው ፡ ዙፋናቸው ፡ የመብል ፡ ግዕዳቸው ፡ መጠጫቸው ፡
ሲሞቱ ፡ ምስላቸው ፡ የምስላቸው ፡ መቃብር ፡ ከነገደግዳው ፡ በወ
ርቅ ፡ ይሠራ ፡ ዝመር ፡ የባቢሎንና ፡ የአሶር ፡ ነገሥታት ፡ ወርቅ ፡
ባንተ ፡ ዘንድ ፡ እንደአሸዋ ፡ ነውና ፡ እባክህ ፡ ላክልን። እያሉ ፡ የዚ
ህን ፡ ዘመን ፡ የግብፅን ፡ ፈርዖናት ፡ ይለምኑ ፡ ዝመር ።

ከዚህ ፡ ቀጥሎ ፡ ስለግብፆች ፡ ፈደል ፡ እንመልከት ፡ የዚህም ፡
ፈደል ፡ ቅርጽ ፡ ባዲስ ፡ አበባ ፡ ግተሚያ ፡ ቤተች ፡ በፍጹም ፡ የግይ
ገኝ ፡ በመሆኑ ፡ ጽሑፉን ፡ በእጁ ፡ ጽፈ ፡ በውጭ ፡ አገር ፡ ግተሚያ ፡
ቤት ፡ ከልጅ ፡ አሠርቼ ፡ እነሆ ፡ ከዚህ ፡ በሚከተለው ፡ ምዕራፍ ፡ ይገ
ኛል ፡ የፈደሉቻቸውን ፡ (ሂዩርግሊፍ) ፡ መልክ ፡ ራሱ ፡ የባለሁጥ
ቸው ፡ ስለሆኑ ፡ ደንበኛ ፡ ሠዓሊ ፡ ካለመሆኔ ፡ የተነሣ ፡ መልካቸውን ፡
እንደግብፃውያኑ ፡ ጸሐፊ ፡ ግብተካክል ፡ አልቻልኩም ።